

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

B. S. M.

Indbydelsesskrift

til

Afgangs- og Aarsprøverne

i

Aarhus Kathedralskole

1883.

P. Nielsens Bogtrykkeri, Aarhus.

INDBYDELSESSKRIFT

TIL

AFGANGS- OG AARSPRØVERNE

I

AARHUS KATHEDRALSKOLE

1883.

JNDHOLD:

SKOLEEFTERRETNINGER, VED REKTOR, PROFESSOR
DR. PHIL. G. LUND.

AARHUS.

P. Nielsens Bogtrykkeri.

1883.

EFTERRETNINGER

om

Aarhus Kathedralskole

i

Skoleaaret 1882—83

ved

SKOLENS REKTOR.

I.

Almindelige Bestemmelser og Meddelelser.

I. Kongelig Anordning angaaende Kvinders Adgang til at underkaste sig den ved Anordning af 30 August 1881 indrettede almindelige Forberedelsesexamen, af 12. Maj 1882.

1. Det tillades Kvinder, der have fyldt det 17. Aar, at underkaste sig den ved Anordning af 30. August 1881 indrettede almindelige Forberedelsesexamen, saaledes at de paa Grundlag heraf kunne indstille sig til samtlige i Anordningens § 2 og § 3 nævnte Fagprøver, dog at de ikke derved erhverve Adkomst til offentlig Ansættelse i noget Embede, til hvilket Adgangen er betinget af juridisk Examen, eller Adgang til at erholde Beskikkelse som Sagførere eller Avtorisation som Fuldmægtige hos Retsbetjente eller Sagførere.

2. I Stedet for §§ 9 og 10 i bemeldte Anordning træde for Kvinders Vedkommende følgende Bestemmelser:

- a) Den Kvinde, der bestaar Skolelærerindeexamen med Hovedkarakteren „Meget duelig“, kan derefter ved at bestaa en Tillægsprøve i Arithmetik (uden praktisk Regning), Geometri og Naturlære samt i Engelsk og et af de to Sprog, Fransk eller Tysk, efter eget Valg, med en samlet Karakterværdi af mindst 18 Points erhverve sig de Rettigheder, som almindelig Forberedelses-

examen giver, og kan denne Tillægsprøve aflægges enten for den i Anordningens § 13 nævnte Examenskommission for Privatister eller ved en af de Skoler, der have faaet Ret til at afholde almindelig Forberedelsesexamen.

- b) Den Kvinde, der har bestaaet almindelig Forberedelsesexamen, bliver, naar hun inden 5 Aar derefter indstiller sig til Skolelærerindeexamen, at fritage for Prøve i Historie, Geografi og Naturhistorie, for saa vidt hun ønsker saadant, og ville i saa Fald de hende ved førstnævnte Examen meddelte Karakterer i nævnte Lærefag være at optage i hendes Examensvidnesbyrd for Skolelærerindeexamen og med Hensyn til Beregningen af Hovedkarakteren ved denne at tage i Betragtning efter deres Værdi ifølge Reglerne for samme.

2. Kongelig Anordning angaaende Forandringer i og Tillæg til de i Anordningen af 5. August 1871 angaaende Undervisningen i de lærde Skoler indeholdte Bestemmelser af 16. Juni 1882.

1. Ved Optagelsesprøven til nederste Klasse fordres i Modersmaalet (§ 1 Nr. 1): dels Oplæsning af et Stykke af en dansk Læsebog eller Forfatter i Forbindelse med Analyse, ved hvilken kræves sikkert Kjendskab til det vigtigste af Grammatiken, især til Ordklasserne, Ordenes Bøjning og den enkelte Sætnings Dele, dels saavel en skriftlig, med antagelig Sikkerhed i Retskrivning og Skilletegnes Brug nedskreven, Gjengivelse af et to Gange forelæst Stykke, som en ikke for lot Diktatstil, hvilke to skriftlige Arbejder tillige bedømmes som Prøveskrift.
2. Ved samme Prøve begrænses Fordringerne i Historie (§ 1 Nr. 5) til Danmarks Historie, men i samme Udstrækning, som opgives til 4. Klasses Hovedexamen.

3. Den Forberedelsesskole, der underkaster sig Tilsyn af Rektor for den lærde Skole, overholder Bestemmelsen i Loven af 1. April 1871 § 4 om den ugentlige Skoletid af 30 Timer til samtlige Fag og Øvelser, Sang og Gymnastik alene undtagne, og giver sine Disciple mindst 4 Timers ugentlig Gymnastikundervisning, kan Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet give den Ret, at dens Disciple fortrinsvis have Adgang til den lærde Skoles nederste Klasse.
4. Ved 4. Klasses Hovedexamen indskrænkes den mundtlige Prøve i Latin for Skoledisciplenes Vedkommende (§ 3 Nr. 4 og § 2 Nr. 3) til at omfatte et Udvalg af det i det sidste Aar læste Pensum, svarende mindst til en Bog af Cæsar eller en halv Bog af Livius, 30 Kapitler af Ciceros Taler og 500 Vers af Ovid.
5. I § 2 Nr. 5 udgaa Ordene: „hvor Undervisningen ophører ved Udgangen af 3. Klasse“.
6. I Arithmetik til 4. Klasses Hovedexamen (§ 3 Nr. 8 og § 2 Nr. 8) forbigaas følgende Afsnit: Forkortning af algebraiske rationale Brøker med Polynomier i Tæller og Nævner, Regning med komplekse Størrelser ($a + b\sqrt{-1}$), Kubikrodsuddragning og Kvadratrod af Polynomier, Ændring af dobbelt irrationale Størrelser, Annuiteter og Egenskaber ved hele Tal.
7. Naturhistorie (§ 2 Nr. 10) begrænses til det ved Anordning af 30. Avgust 1881 for den almindelige Forberedelsesexamen foreskrevne Omfang.
8. Naturlære ved 4. Klasses Hovedexamen for den matematisk-naturvidenskabelige Afdeling (§ 2 Nr. 9) begrænses til det ved sidstnævnte Anordning foreskrevne Omfang.
9. Til Afgangsexamen i Modersmaalet (§ 5 a 1) opgives som læst 2 Komedier af Holberg, en Tragedie eller et større Digt af Oehlenschläger, flere

Digte og prosaiske Stykker af bekendte danske Forfattere (Wessel, Ewald, Baggesen, Grundtvig, Heiberg, Hertz, Paludan-Müller, Winther osv.). Literaturhistorien skal være gennemgaaet i al Korthed med udførligere Behandling af et enkelt (ældre) Afsnit. Foruden den skriftlige Prøve i Modersmaalet afholdes en mundlig Prøve i Literaturhistorie.

10. I Oldnordisk (§ 5 a 1) omfatter Prøven for Skoledisciplinens Vedkommende kun det sidste Aars Pensum, ikke under 50 Sider, medens Privatisterne blive at prøve i alt det læste (mindst 100 Sider). Prøven i Oldnordisk bedømmes sammen med Prøven i mundlig Dansk ved én Karakter.
11. Ved Udarbejdelsen af den franske Stil ved Afgangsexamen for den sproglig-historiske Afdeling (§ 5 b 3) kan benyttes en dansk-fransk Ordbog.
12. I 5. og 6. Klasse gennemgaaes i Historie (§ 4 a 5) kun Oldtidens og Danmarks (samt Norges og Sverigs) Historie udførligere; Middelalderens og den nyere Tids Historie repeteres i det Omfang, hvori den læses til 4. Klases Hovedexamen.
13. Det i Anordningens § 4 b 1 nævnte Pensum „70 Kapitler af Ciceros filosofiske eller retoriske Skrifter, 50 Kapitler af hans Taler“ forandres til „af ikke historisk Læsning saa meget som 120 Kapitler af Cicero, dog af forskjellige Stilarter“. Efter Ordene: „1 Bog af Livius og 1 Bog af Tacitus“ tilføjes „(i alt mindst saameget som 90 Sider i Madvigs og Ussings Udgave af Livius)“.
14. Anordningens § 5 b 1 forandres saaledes: „I Latin er Prøven dels skriftlig ved en Oversættelse fra Latin til Dansk, dels mundlig saavel, for Skoledisciplinens Vedkommende, i et Udvalg af det i de to sidste Skoleaar statarisk læste, der maa omfatte mindst saa meget som 60 Kapitler

- af Cicero (af forskjellige Stilarter), 1 Bog af Livius eller Tacitus (i alt mindst svarende til 45 Sider af den nævnte Udgave af Livius), 1 Bog af Virgil, 1 Bog af Horats' Breve samt 2 Bøger af hans Oder, som ved en Oversættelse af ikke læst Prosa. De, som ere forberedte ved Privatundervisning, have at opgive hele det statarisk læste Pensum til Prøve, saaledes som det er angivet i § 4 b 1, foruden at opgive et Pensum, som svarer til Minimum af det indtil Udgangen af 4. Klasse læste (§ 2 Nr. 3).
15. I Naturlære ved Afgangsexamen for den sproglig-historiske Afdeling (§ 4 b 3) kræves det ved Anordning af 30. Avgust 1881 for den almindelige Forberedelsesexamen foreskrevne Pensum foruden Astronomi med en kort mathematisk Indledning.
 16. I Anordningens § 5 c 1, 3dje Punktum, tilføjes: „eller i let Brug af Koordinater“. I 4de Punktum udgaa Ordene: „i hvilket sidste Fag et Spørgsmaal altid skal angaa analytisk Geometri“.
 17. I § 4 c 3 udgaa Ordene: „i Mineralogi i 5. Klasse“.
 18. I Gymnastik bliver der at give mindst 4 Timers ugentlig Undervisning.
 19. For at en privat Skole kan erholde Dimissionsret fordres, foruden de i Loven af 1. April 1871 § 9 ommeldte Betingelser, yderligere: a) at Bestemmelsen i bemeldte Lovs § 4 om den ugentlige Skoletid af 30 Timer til samtlige Fag og Øvelser, Sang og Gymnastik alene undtagne, overholdes, b) at der gives mindst 4 Timers ugentlig Undervisning i Gymnastik, og c) at Undervisningen i Gymnastik og Sang underkastes den samme Kontrol som Skolens øvrige Undervisning.
 20. Ved de lærde Privatskoler bliver af Ministeriet

fremtidig ligesom ved de offentlige lærde Skoler kun beskikket en Censor i hvert Fag (§ 6, 1ste Stykke); Valget af den anden Censor indstilles til Ministeriets Godkendelse.

21. Bestemmelserne i § 9 og § 10 Slutningen træde i Kraft ved Afgangsexamen om Sommeren 1884; Bestemmelserne i §§ 2, 4, 10 første Punktum, 14, 15 og 20 ved Afgangsexamen om Sommeren 1883; de øvrige Bestemmelser træde strax i Kraft.

3. Bekjendtgjørelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet af 19. Juni 1882.

Paa derom af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet nedlagt allerunderdanigst Forestilling har det behaget Hans Majestæt Kongen under 16. d. M. allernaadigst at bifalde:

- 1) at Skoleaaret fremtidig begynder den 19. August og at den aarlige Sommerferie gaar fra den 15. Juli til den 18. August, begge iberegnete, dog at i de Aar, hvor den 19. August falder paa en Lørdag, Ferien og som Følge deraf ogsaa Examen begynder enten en Dag tidligere eller sildigere, saaledes at det nye Skoleaar begynder enten en Fredag eller en Mandag;
- 2) at Skolernes Rektorer bemyndiges til i Tiden mellem Skoleaarets Begyndelse og Julen at give to Søgnedage i Forbindelse med en Søndag fri, dog at, hvor der er en Markedsdag, Skyttelagsdag eller anden lokal Fridag, denne da benyttes som den ene af de to Søgnedage;
- 3) at Juleferien gaar fra den 24. Decbr. til den 6. Januar, begge iberegnete, saa at Undervisningen igjen begynder den 7. Januar, eller, hvis denne falder ind paa en Lørdag eller Søndag, da den paafølgende Mandag, samt at Ministeriet bemyndiges til, naar de stedlige Forhold gjøre det nød-

vendigt, at give Tilladelse til, at denne Ferie tager sin Begyndelse en Dag før, mod at den saa saa meget tidligere ophører, saaledes at Feriens Længde af 14 Dage under ingen Omstændigheder overskrides;

- 4) at Paaskeferien gaar fra Onsdagen før Skjærtorsdag til den paafølgende Tirsdag, begge iberegnete;
- 5) at Pintseferien gaar fra Fredagen før Pintsedag til den paafølgende Onsdag, begge iberegnete;
- 6) at Fastelavnsmandag, Eftermiddagen før store Bededag, og St. Hansdag (efter Skrivelse af 30. Juni 1882 tillige Kongens Fødselsdag og Grundlovsdagen) ere Ferie-dage samt at Skolens Rektor kan give fri 1 Dag i September, 1 Dag i November, foruden de i Post 2 nævnte, og 4 Eftermiddage i hvilken som helst af de øvrige Maaneder i Skoleaaret.
- 7) at samtlige tidligere Bestemmelser om Frier ophæves.

4. Cirkulære fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet til samtlige Rektorer ved de lærde Skoler af 21. Juni 1882.

Med Henvisning til den, om Forandringer i og Tillæg til de i Anordningen af 5. August 1871 angaaende Undervisningen i de lærde Skoler indeholdte Bestemmelser, udgaaede kongelige Anordning af 16. d. M. skal Ministeriet til Forstaaelse og Anvendelse af de i denne givne Forskrifter og til Fuldstændiggjørelse af disse i forskjellige Enkeltheder ikke undlade at meddele dHr. Rektorer følgende Bemærkninger og Regler til Iagttagelse ved Anordningens Gjennemførelse.

Ved de under Anordningens Post 3 givne Bestemmelser om de for alle de offentlige lærde Skoler, paa en enkelt Undtagelse nær, oprettede Forbere-

delsesskoler er Ministeriet gaet ud fra det ønskelige i, at Forberedelsesskolen sættes i saa nær Forbindelse med den lærde Skole som muligt og stilles under Tilsyn af Skolens Rektor. Ministeriet tror derfor i de lærde Skolers Tarv at burde opfordre d'Hrr. Rektorer til, enhver for sit Vedkommende, at virke i denne Retning, og har saa meget mere Grund til at antage, at Bestræbelserne i saa Henseende ikke ville blive forgjæves, som, saa vidt vides, Forberedelsesskolernes Bestyrelse og Undervisning overalt er i de ved de paagjældende lærde Skoler ansatte Læreres Hænder.

At Paabudet i Anordningens Post 18 om mindst 4 Timers ugentlig Gymnastikundervisning er begrundet i Hensynet til Disciplenes legemlige Udvikling, behøver neppe at bemærkes. Allerede i Cirkulærskrivelse af 9. Avgust 1871 har Ministeriet udtalt Ønsket om, at Skolerne vilde bidrage til en kraftigere Fremme af denne Undervisning ved Benyttelsen af den ved Indskrækningen af Timeantallet ifølge Loven af 1. April 1871 indvundne Tid. Dette Ønske skal Ministeriet her gjentage med den Bemærkning, at man mere af Hensynet til Manglen paa dygtige Lærerkrafter, end af Frygt for, at Tiden dertil ikke skulde kunne skaffes, har bestemt sig til at lade det bero ved 4 ugentlige Gymnastiktimer, som Minimum for enhver Discipel. Ministeriet anser det for særdeles vigtigt for denne Undervisnings Fremme at søge Skolerne forsynede med duelige Lærere i tilstrækkeligt Antal, og, ligesom man under Dags Dato har tilskrevet Gymnastikinspektøren herom, maa Ministeriet anmode d'Hrr. Rektorer om at have deres Opmærksomhed henvendt paa, hvad der i denne Henseende, som overhovedet for om muligt at bringe det til, at der gives alle Disciplene en daglig Undervisning i Legemsøvelser, fra Skolens Side lader sig udrette.

I Forbindelse hermed og i samme Formaals Tjeneste vil Ministeriet have fastsat som Regel, at der gives 10 Minuters Frikvarter imellem hver Time, og, hvor der ikke er delt Skoletid, til Frokosttid 20 Minuter for de 4 nederste Klasser, dog om Vinteren og i daarligt Vejr kun 15 Minuter.

Hvad angaar den nu saa godt som ved alle lærde Skoler indførte samlede Skoletid, vil Ministeriet ikke paabyde delt Skoletid, hvor denne ikke længere findes, mod Rektorernes og Forældrenes Ønske. Imidlertid kan Ministeriet ikke fravige den Overbevisning, at den delte Skoletid for Børnenes Tarv er at foretrække. En Skoletid fra Kl. 8 til 11 og fra Kl. 1 til 3 (saaledes som den findes i Stockholm) vilde, forekommer det Ministeriet, lade sig godt forene med de forskjellige Hensyn, der bør tages, være sig enten til den forskjellige Spisetid i Hjemmene eller til den samlede Fritid, der bør levnes Disciplene. Herved overses det ikke, at det for udenbys boende Forældre er baade billigt og i visse Maader behageligt at kunne, naar Skoletiden er samlet, beholde deres Børn i Hjemmet og sende dem pr. Jernbane til Skole hver Dag. Men det kan maaske være Tvivl underkastet, om denne daglige Jernbanefart er heldig for Børnenes legemlige, aandelige og moralske Vel.

Ligesom det kjendeligt nok fremgaar af Anordningens Bestemmelser, at dens Maal er at søge den Overbebyrdelse hæmmet, hvorom saa mange, om end vel noget overdrevne Klager have lydt, saaledes kan Ministeriet ikke noksom lægge d'Hrr. Rektorer paa Sinde at rette deres Bestræbelser paa, at Disciplens Hjemmearbejde indskrænkes, saavidt ske kan. For en Dreng med almindelig Begavelse bør Hjemmearbejdet ikke være over 3 Timer indtil 4de Klasse, denne medregnet. Idet Ministeriet maa henviser til, hvad der om dette Punkt er nærmere udtalt i Cirkulærskrivelsen af 13. Oktober f. A., indser Mi-

nisteriet fuldtvel, at en saadan Begrænsning af Hjemmearbejdet beror paa, under hvilken Form og paa hvilken Maade Undervisningen rettes mod dette Maal, hvor omhyggeligt Læreren gennemgaar de foresatte Pensa og hvor godt han ved at faa hele Klassen til at følge med og ved at sikre sig alle Disciplenes Forstaaelse af det meddelte. Lektienes Gjen-nemgaaelse bør paa en Maade indbefatte en Examination, der baade vil lette Hjemmearbejdet og forkorte den følgende Dags Overhøring. Der vil ved denne især være Anledning for Læreren til at forvise sig om, at de svagere Disciple virkelig ere fulgte med, men der vil tillige være rig Anledning til at trække flere ind i Prøvelsen. Ved mere at henvende sig til Klassen end til de enkelte, faar Læreren Klassens store Flertal med. Men skal en ordentlig Klasse-undervisning gennemføres paa denne Maade, maa man slippe den daglige Karaktergivning eller dog give Afkald paa med fuld Sikkerhed at angive Værdien af enhver overhørt Discipels Præstation. Heller ikke kan man gjøre Regning paa i hver Time at kunne give alle Disciple Karakter. Denne Betragtning fører Ministeriet til at henstille til d'Hrr. Rektors Overvejelse, om det ikke maatte være ønskeligt og rettest, saaledes som det allerede er sket ved nogle Skoler, at ophæve den daglige Karaktergivning. I ethvert Fald bør denne, efter Ministeriets Mening, forlades i Skolens 2 øverste Klasser.

Med Hensyn til de enkelte Undervisningsfag foreskrives eller bemærkes følgende til fornøden Iagttagelse:

1. Religionsundervisningen bliver uden Afbrydelse at fortsætte gennem alle Klasserne og til denne Hensigt at tildele 1 ugentlig Time i 4de Klasse. Som en Følge heraf bortfalder den nuværende Tilladelse til at ophøre med Religionsundervisningen i 3dje Klasse, saa vel som den Rek-

torerne givne Bemyndigelse til at fritage de konfirmerede Disciple for Deltagelse i denne Undervisning i 3dje Klasse. Det vil være en Opgave for Rektorerne at paase nøje, at Undervisningen i Religion gives paa en forsvarlig og frugtbar Maade, saa at det kan staa klart for Eleverne, at dette Fag, skjøndt det ikke er Gjenstand for Afgangsexamen, derfor ikke er af mindre Betydning for deres Udvikling og Dannelse. I 4de Klasse gennemgaaes en eller flere af det nye Testamentes Bøger, f. Ex. et af Evangelierne og Apostlenes Gjæringer. I de to øverste Klasser gives Undervisningen, som hidtil, i Overensstemmelse med den kongelige Anordning af 15. Juni 1877 og omfatter det vigtigste af den kristne Kirkes Historie, set i Kristendommens Lys.

2. Dansk og Oldnordisk. Fra Oldnordisk kan, hvor dette ikke allerede er sket, tages 1 ugentlig Time i 6te Klasse, der lægges til Dansk. Dansk Literaturhistorie læres kortfattet, med et enkelt ældre Afsnit, o: i alt Fald tidligere end 1860, udførligere. De klassiske danske Forfattere fra Holberg til Paludan-Müller maa Disciplene gjøres bekjendt med, dels ved at de forelæses af Lærerne, dels ved at de oplæses af Disciplene. Den samlede Karakter for mundlig Dansk og Oldnordisk beregnes saaledes, at hvert af disse Fag gjælde lige meget.

Hvor det er muligt, lægges Dansk og Oldnordisk under samme Lærer, i hvilket Fald Arbejdets Fordeling overlades ham, saafremt han blot naar det fastsatte Maal.

3. Latin og Græsk. Bestemmelserne i Anordningen om Examen i Latin maa paa ingen Maade have den Følge, at der læres mindre af Sproget end hidtil. Anordningens Bestemmelser have kun til Hensigt at lette Repetitionsarbejdet. I

de fire nederste Klasser kan dog uden Betænkelighed det egentlige Timetal i Faget, i de lærde Skoler, hvor det ikke allerede er Tilfældet, indskrænkes til 28. I den mathematisk-naturvidenskabelige Afdeling bør i de to øverste Klasser 2 ugentlige Timer anvendes enten til en Fortsættelse af den i 3dje Klasse begyndte Undervisning i den klassiske (særlig græske) Oldtids Antikviteter, Mythologi og Literaturhistorie m. v. og Læsning af græske Forfattere i danske Oversættelser, eller til en fortsat Undervisning i Latin for at bevare Kundskaben i dette Sprog, dog saaledes, at det Disciplene herved paalagte Arbejde udføres paa Skolen og i ethvert Fald kun for en ganske ringe Del kræver Lektuelæsning i Hjemmet, eller maaske heldigst, delvis paa begge Maader.

4. De levende Sprog. Der bør lægges Vægt paa et praktisk Udbytte, og Grammatikundervisningen kun drives med dette Formaal for Øje. Fransk er i Henhold til Loven det vigtigste Sprog; Skolen bør derfor gjøre sin bedste Flid for, at et nogenlunde tilfredsstillende Udbytte kan fremkomme af 6 Aars Studier. Til den Ende bør Franskens Timeantal forøges til mindst 18.
5. Matematik og Naturlære. I de to øverste Klasser kan der fra Naturlære tages 1 Time (i den sproglig-historiske Afdeling), som vistnok bør anvendes til at vedligeholde den tidligere erhvervede Kundskab i Matematik, dog ikke ved Lektuelæsning hjemme, men ved Arbejde paa Skolen.
6. Naturhistorie. Fra Naturhistorie kan der tages 1 Time i 3dje Kl. Undervisningen deri gjøres saa forstaaelig for Børnene som mulig, ingen Overlæssen med Detail bør taales. Undervisningen bør ledsages af Afbildninger og Præ-

parater og al Vægt lægges paa de højere Dyr- og Planteformer, de lavere kun kortelig medtages. Enten i 5te eller i begge de to øverste Klasser i den matematiske Afdeling kan der gives Undervisning i et eller andet Afsnit af Naturhistorien, enten et allerede læst eller et andet, f. Ex. Mineralogi, med ialt 2 Tim., for saa vidt Tiden tillader det.

7. Historie og Geografi. I Henhold til Anordningen lægges Hovedvægten paa Fædrelandets og paa Oldtidens Historie. Der kan formentlig uden Skade tages 1 Time fra Geografiundervisningen i 4de Kl.*).

*) Der tilføjes her efterfølgende Plan for en Fag- og Timefordeling, som, uden at skulle være Norm for Enkeltledene, blot har til Hensigt at vise, hvorledes de i Skrivelsen ommeldte Forandringer i Timeantallet for nogle Fag ere tænkte at kunne foretages.

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Summa.	S.	M.
Religion . .	2	2	2	1	1	1	9	9	9
Dansk	3	2	2	2	2	3	14	14	14
Oldnordisk .	"	"	"	"	2	1	3	3	3
Latin	6	7	7	8	8	8	16	28	44
Græsk	"	"	5	1†	5	1†	22	3	22
Fransk	4	3	3	2	3	3	18	18	18
Tysk	2	2	2	2	2	2	8	8	8
Engelsk . . .	"	"	2	"	2	2	4	4	4
Historie . . .	2	3	"	"	2	3	15	15	15
Geografi . . .	2	2	1	1	3	3	6	6	6
Naturhist. . .	2	2	"	2	"	1	7	7	9
Mathematik .	5	6	1	2	1	1	12	21	22
Naturlære . .	"	"	5	2	2	10	14	14	14
Skrivning . .	2	1	"	"	2	3	3	3	3
	30	30	5 25 5	5 25 5	17 13 17	17 13 17	44 136 44	180	180

†) c: Mythologi, Antikviteter, Literaturhistorie og græske Forfattere i Oversættelse.

5. Skrivelse fra Undervisningsinspektionen til de lærde Skoler

af 19. Juni 1882.

Da den kongelige Anordning af 16. Juni 1882 i flere Henseender indeholder Bestemmelser, der tilsigte Lettelser ved Examensfordringerne ved 4. Klasses Hovedexamen og ved Afgangsexamen, føler Inspektionen Trang til i den Anledning at udtale sig om et Par Punkter for d'Hrr. Rektorer, Skolebestyrere og Lærere ved de lærde Skoler.

Det er, som det let ses, overvejende i Latin og Historie, at Examensfordringerne ere blevne nedsatte. Tanken med disse Nedsættelser har været, at det vilde være heldigt, hvis den forcerede Repetition, som hidtil for de mindre hurtige Hoveder har været nødvendig i 4. og 6. Klasse, kunde lattes, idet Erfaringen har vist, at den, især naar Ængstelse for den nær forestaaende Examens Udfald slaar sig til, ikke sjælden har fremkaldt Overanstrengelse og nervøs Svækkelse. Da der fra nu af i Latin og Oldnordisk kun vil blive opgivet til Examinerne lidt over det halve af, hvad der er læst statarisk, og da Fordringerne i Historie ere blevne ikke ubetydelig nedsatte, tør det antages, at slige Ulemper mindre ville vise sig. Den Overlæsselse, som efter adskillige Skolemænds Dom har vist sig i 5. Klasse mere end i nogen anden Klasse, vil forhaabentlig kunne modarbejdes, naar en mindre Del af Tiden i 6. Klasse behøver at bruges til Repetition og altsaa Arbejdet kan fordeles paa en noget anden Maade i de tvende øverste Klasser end hidtil.

Naturligvis har det imidlertid været Mening, at selv om kun en Del af det læste Pensum i de nævnte Sprog i Fremtiden vil blive opgivet til 4. og 6. Klasses Examen, dog ogsaa den Del, som ikke opgives, skal behandles med Omhu under den daglige Undervisning. Det behøver næppe at fremhæves, hvor

uheldigt det vilde være, hvis Undervisningen blev anlagt paa at være en Dressur til Examen isteden for paa at give en elementær Uddannelse, der kan være til Gavn for Disciplenes hele aandelige Udvikling.

Men idet vi herved henvende os til d'Hrr. Skolemænd, gribe vi Lejligheden til at gjøre opmærksom paa, at naar i Latin og Græsk andre Forfatteres Skrifter opgives som læste isteden for dem, der exempelvis ere nævnte i de kongelige Anordninger af 5. August 1871 og af 16. Juni 1882, maa det opfattes som en Selvfølge, at det bliver Skrifter af omtrent lignende Vanskelighed.

Medens Fordringerne til, hvad der skal læses ved den daglige Undervisning i Latin og Oldnordisk, ere fastholdte i det tidligere Omfang, indeholder den kongelige Anordning (§ 11) en væsenlig Nedsættelse med Hensyn til, hvad der skal læres i Historie i de to sidste Aar. Isteden for at lære hele Historien efter nye og større Lærebøger, vil dette for Fremtiden kun være nødvendigt ved Oldtidshistorien og Nordens Historie. Men der er ved dette Fag om muligt endnu stærkere end ved Latin og Oldnordisk Grund til at skjelne imellem det, der gjøres til Gjenstand for Prøve ved Examen, og det, Undervisningen maa stræbe hen til i og for sig. Det vilde visselig være meget beklageligt, dersom Historieundervisningen for Verdenshistoriens Vedkommende i Middelalderen og den nyere Tid blev indskrænket til kun at medtage, hvad der for Exempel findes i Blochs eller Bohrs mindre historiske Lærebøger. Da det maa antages, at hele Historien efter disse eller andre lignende Lærebøger er lært inden 4. Klasses Hovedexamen, selv om der ved denne kun prøves i, hvad der er lært i det sidste Aar, vil i de to øverste Klasser Repetitionen af det tidligere lærte og Tilegnelsen af, hvad der skal læres efter større Omfang, levne Tid for Læreren til i sin Undervisning mundlig at

kunne dvæle ved adskilligt, som det kan have en dannende og vækkende Indflydelse paa Disciplene at blive kjendt med.

Enhver indsigtfuld og livlig Lærer vil ved Brugen af historiske Lærebøger, der ifølge deres kortfattede Natur væsenlig ere Skeletter, føle Trangen til igjennem det mundlige Foredrag rundt omkring at give baade et mere levende og et fyldigere Billede af, hvad der i Bøgerne kun berøres i Korthed. En nyere Historikers Ord: „les détails sont l'âme de l'histoire“ indeholde, naar der ved Enkeltheder kun forstaaes karakteristiske Enkeltheder, en Sandhed, som ogsaa staar sin Prøve i den historiske Undervisning, og der vil efter den nu foretagne Indskrænkning af Examensstoffet være forøget Anledning for Historielærerne til at lægge sig dette paa Sinde. Paa hvilken Maade den historiske Undervisning skal faa Fyld, vil afhænge af Lærerens Individualitet, der maa kunne bevæge sig med Frihed indenfor den Tid, han mærker, at han har til sin Raadighed. En Lærer kan have Greb paa at fortælle Træk om historiske Personligheder, der kunne oplyse disses Karakter, eller paa at udmale et mærkeligt Slag eller Felttog, saaledes at Disciplene ligesom se dem for deres Øjne, en anden paa klart at fremstille Gangen i Udviklingen af politiske, sociale eller kirkelige Forhold i Tiderne; der kan være den Lærer, som omfatter et enkelt større Tidsafsnit eller et enkelt Folks Historie med Forkjærlighed og som kan føle sig oplagt til i sin Undervisning at lægge særlig Vægt derpaa i den Overbevisning, at han netop her vil have Evne til at rive Disciplene med sig, eller der kan være den, som fortrinsvis føler sig hængende til Kulturhistorien i snævrere Forstand (Literaturens og Kunstens Historie) og herfra formaar at hente fængslende Stof, som det ikke ligger over Disciplenes Horizont at følge o. s. v. Holdes Øjet blot skarpt fæstet paa, hvad der passer

til Disciplenes Standpunkt, ligger der mindre Vægt paa, ad hvilken Vej Læreren søger at give sin Undervisning Fylde. Utvivlsomt vil Opgaven for Læreren blive vanskeligere eller i det mindste mere aandelig anstrængende, naar han foruden at holde Disciplene til omhyggelig at lære, hvad der kræves til Examen, stærkt maa stræbe at være den meddelende og aandelig befrugtende, end naar hans Arbejde aldeles overvejende maa bestaa i at indprænte Lærebøgenes Stof. Men det tør paa den anden Side antages, at han vil have et rigeligt Vederlag i den større Frihed, med hvilken han kan bevæge sig, og i den Modtagelighed, han vil mærke hos alle livligere Disciple, isteden for at det at lære Historie hidtil kun altfor tidt for mange i Skolerne har staaet som et Skræk indjagende Hukommelsesarbejde.

Efter hvad her er udviklet, behøver det næppe at tilføjes, at Meningen med den Indskrænkning, som den kongelige Anordning fastsætter med Hensyn til det historiske Stof, der skal gjøres til Gjenstand for Prøve ved Examen, ingenlunde er, at det Timetal, som hidtil har været indrømmet Historieundervisningen, skal formindskes.

Hvad endelig den i § 14 antydede Indskrænkning af Naturlæren angaar, vil den medføre en Lettelse for Disciplene, for saa vidt Tankerne derved komme til at bevæge sig paa et mindre Omraade, men derfor maa Disciplene ogsaa kunne komme til en fyldigere Opfattelse af det tilbageværende Stof, end hidtil i Reglen har fundet Sted. Det vil som tidligere være Lærerens Opgave, dels at vedligeholde de matematiske Kundskaber, dels saavel at gjøre Disciplene bekendte med Matematikens Anvendelse i Naturvidenskaben, som at give en Forestilling om, hvormeget vor Kundskab til Naturlovene afhænger af Forsøg og Iagttagelser, og derved give de sproglig-historiske Disciple det bedst mulige, om end tarve-

lige Indblik i de i vor Tid saa betydningsfulde Rørelser paa dette Omraade.

**6. Skrivelse fra Kirke- og Undervisningsministeriet
af 19. Septbr. 1882.**

Med Hensyn til de af Hr. Skolebestyreren i Deres Skrivelse af 28. Juli d. A. stillede Spørgsmaal skulde Ministeriet efter desangaaende at have indhentet Erklæring fra Undervisningsinspektionen for de lærde Skoler og højere Realskoler tjenstligst meddele Dem til behagelig Efterretning:

at man med Hensyn til Omfanget af hvad der i Dansk Poesi og Prosa efter Anordning af 31. August 1881 maa fordres opgivet til den almindelige Forberedelsesexamen som læst af de enkelte danske Forfattere — udenfor Holberg og Oehlenschläger — maa anse de Stykker for tilstrækkelige, som findes optagne i Flors Læsebog ved P. Hansen;

at det med Hensyn til Indøvelse af Grammatiken i Tysk og Engelsk maa overlades til den enkelte Skole selv at afgjøre, hvorledes denne bliver tilstrækkelig fyldig og befæstet;

at Udtrykket „Lützens Zoologi Nr. 2 med nogle Forbigaaelser“ er at forstaa saaledes, at der i samme bør læses alt, hvad der er trykt med den største Skrift, hvorimod al Text med de mindste Typer bør springes over. Af hvad der er trykt med de Typer, hvis Størrelse ligger imellem de to nævnte, og hvor der er anden Skydning imellem Linjerne, maa der læses hvad der findes om Kamæleon og Gekko, om Myrernes Liv (Side 187. 8de Oplag), om Termiter og om Tinter og Kvæser. Brugen af den nævnte Lærebog er dog ikke herved foreskrevet som nødvendig;

at Anordning af 30. August 1881 ved under § 4 e og h at omtale historiske og naturhistoriske Lærebøger ikke derved vil fastslaa, at netop disse skulle bruges; de ere kun nævnte til Belysning af

Fordringernes Omfang, hvilken det har været mindre nødvendigt at give ved de andre Fag. En Anvisning paa bestemte Lærebøger, som skulde have den Virkning, at Skolerne fortrinsvis valgte dem, vilde lægge et Baand paa Skolernes Frihed til at naa Maalet ad den Vej, enhver fandt gavnligest for hele Udviklingen, og kunde let kue Læreres og Videnskabsmænds Arbejde paa at skabe nye og bedre Læremidler;

at den i Anordningens §§ 9 og 12 givne Tilladelse til at holde Examinere for Privatister er betinget af, at disse Examinere underkastes de samme Former, som gjælde med Hensyn til Skolernes egne Disciple, altsaa med Tilkaldelse af fremmede Censorer — efter Skolens Valg, og med Inspektionens Billigelse — i alle Fag, hvor der ellers ikke er beskikket en Censor;

at der for de offentlige Skolers og Examenskommissionens Vedkommende vil være at erlægge en Betaling af 6 Kr. for de i § 9 nævnte Prøver i Sprog og 20 Kr. for den i § 12 omtalte fuldstændige Prøve, hvad enten den tages med eller uden Fransk, saaledes at der ikke betaales for den senere Suppleringsprøve i dette Sprog;

at Beviserne for disse Examina i Henhold til Stempeloven bør udstedes paa stemplet Papir til Taxt 1 Kr.

7. Cirkulære fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet af 21. Decbr. 1882.

Foranlediget af nogle af Gymnastikinspektøren i sin for indeværende Aar afgivne Inspektionsberetning fremsatte almindelige Bemærkninger vedrørende den gymnastiske Undervisning i de lærde Skoler, skal Ministeriet herved meddele følgende til fornøden Iagttagelse:

1. Medens der ved Sorø Skole kun fandtes 1,21 pCt. af det hele Discipeltal fritaget for Gymnastikun-

dervisningen, varierede Antallet af Fritagelser — foruden midlertidigt syge — ved de øvrige lærde Skoler imellem 13,33 og 21,68 pCt., hvilket formentlig tyder paa, at der fra Skolernes Side ikke føres tilstrækkelig Kontrol med Lægeattesterne, der muligvis i mange Tilfælde har en utilbørlig lang Varighed, og da Fritagelserne i Reglen falde paa de Disciple, der have mindst Lyst og Anlæg til Gymnastik, vedblive disse ogsaa at være tilbage i dette Fag. For at Skolerne kunne have en let Oversigt over de Disciple, der ere fritagne for gymnastiske Øvelser, og over Fritagelsernes Varighed, findes det rettest, at der ved Gymnastikundervisningen — saaledes som dette er Tilfældet ved enkelte Skoler — føres en Journal over Øvelserne med en Rubrik for hver Discipel, der af Gymnastiklæreren betegnes i Journalen som deltagende eller fritagen. Gymnastikinspektøren har tillige som et Middel til at forhindre alt for hyppige Fritagelser foreslaaet, at de Disciple, der ere fritagne for at deltage i Øvelserne, møde med deres Klasse i Gymnastiktimerne, saaledes som dette er Tilfældet ved flere Skoler; saafremt Hr. N. N. vil gaa ind herpaa, haves der fra Ministeriets Side intet derimod at erindre.

2. Forsaavidt nogle Skoler ophøre enten helt med Gymnastikundervisningen i længere Tid, 1 å 2 Maaneder, henimod Examenstiden, eller indskrænke i flere Maaneder Antallet af Gymnastiktimer, især for de ældre Klassers Vedkommende, for at Disciplene kunne benytte Tiden til Examenslæsning, skal man herved gjøre opmærksom paa, at Gymnastikundervisningen bør holdes i Gang saavidt muligt i sit fulde Omfang indtil Examen, da Disciplene netop paa Grund af den anstrængende Examenslæsning og megen Stillesiddende paa den Tid trænge til Legemsøvelser.

3. Øvelserne for 5te og 6te Klases Disciple bør ikke indskrænkes til Hugning alene, eller til Hugning og Voltigering, da de øvrige foreskrevne Øvelser ere lige saa gavnlige for de unge Mennesker i disse Klasser som i de yngre Klasser, og bidrage til at gjøre Undervisningen mindre ensformig.
4. Ved Svømmeundervisningen bør der bruges Svømmebenklæder; i saa Henseende anbefales de i Handelen forekommende strikkede eller vævede Bomulds Svømmebenklæder.

8. Cirkulære fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet
af 23. Decbr. 1882.

Ministeriet finder Anledning til at indskjærpe, at, naar nogen optages i en lærd Privatskoles femte Klasse efter kun at have underkastet sig den for Privatister anordnede Prøve i Afslutningsfagene ved fjerde Klases Hovedexamen eller den højere Realafgangsexamen, den almindelige Forberedelsesexamen eller Skolelærerexamen med de for disse tre Examinere nødvendige supplerende Prøver, bliver han ved Afgangsexamen i Latin og Græsk at prøve ikke blot i det i Anordning af 16. Juni 1882 § 14 nævnte Udvalg af det Pensum i Latin, der skal opgives som statarisk læst under Skolens Ansvar i de to sidste Skoleaar, og i Græsk i hele dette Pensum, men tillige i begge disse Sprog i et opgivet Pensum, der svarer til Minimum af det, som skal være læst inden Udgangen af fjerde Klasse (jfr. Anordning af 5. Avgust 1871 § 2 Nr. 3 og 4 og § 5 b Nr. 1 og 2). Derimod bortfalder denne sidstnævnte Fordring, saafremt vedkommende Privatskole, paa samme Maade som det er paabudt for de offentlige lærde Skoler (jfr. nævnte Anordnings § 7), lader den, der ønsker Optagelse, forinden prøve i de til fjerde Klases Hovedexamen hørende Fag, i hvilke

han ikke tidligere har aflagt Prøve; herom maa der ske Indmeldelse til Ministeriet, hvorved de i Latin og Græsk læste Pensa særlig blive at opgive, og disse maa da selvfølgelig ikke medregnes igjen i det fuldstændige Pensum, som skal være læst inden Afgangsexamen.

Optages nogen undtagelsesvis med Ministeriets Tilladelse i sjette Klasse efter kun at have underkastet sig en af de ovennævnte præliminære Prøver, kunne i ethvert Tilfælde ingen af de Læmpelser, der ved Anordn. af 16. Juni 1882 ere tilstaaede Skoledisciple, komme til Anvendelse paa ham, men han maa examineres i samme Omfang som Privatister.

9. Skrivelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet til Rektor for Aarhus Kathedralskole af 23. April 1883.

I Anledning af Hr. Professorens hertil indkomne Forespørgsel af 6. d. M. om Grænserne for en Real-Discipels Adgang til at opgive at modtage Undervisning i og til Examen at prøves i et af de to Sprog (Fransk eller Tysk), som ikke ere obligatoriske ved almindelig Forberedelsesexamen, skulde Ministeriet tjenstligst meddele Dem til behagelig Efterretning, at man med Dem er enig i, at en Discipel under sin Forberedelse til Examen med Vedkommendes Samtykke kan opgive at læse et af de to paagjældende Sprog, hvilken Opgivelse maa være tilladt, saa længe Discipelen ikke er anmeldt til Examen. Derimod maa man fastholde, at han, saa snart dette er sket, bør være forpligtet til at underkaste sig Prøven i alle tre Sprog, indtil han forlader Examen. Opnaaer nogen saa slet Karakter i et af de to Sprog, at han derved ikke kan bestaa Examen, kan der ikke indrømmes ham Ret til at forlange denne Karakter annulleret, for derved at opnaa at have bestaaet den mere indskrænkede Prøve med kun to fremmede Sprog.

10. Oplysninger om Discipelfrekvensen og Beneficiefordelingen i de lærde Skoler for Skoleaaret 1882—83.

(Affattede paa Grundlag af Forholdene den 1ste Oktober 1882.)

NB. (st.) betegner: "Studerende Disciple", (R.) betegner: "Realdisciple".

1. Discipelfrekvensen.

	1ste Klasse.		2den Klasse.		3dje Klasse.		4de Klasse.		5te Klasse	6te Klasse	I alt.
	(st.)	(R.)	(st.)	(R.)	(st.)	(R.)	(st.)	(R.)			
Metropolitanskolen	(48) 48	(")	(35) 35	(")	(23) 23	(")	(28) 28	(")	31	19	184
Frederiksborg Skole	(28) 28	(")	(13) 25	(12)	(20) 31	(11)	(11) 18	(7)	9	7	118
Roskilde —	(29) 35	(6)	(18) 26	(8)	(26) 40	(14)	(21) 29	(5)	20	10	160
Rønne — 38	(8) 25	(17)	(4) 11	(7)	(6) 12	(6)	(5) 7	(2)	"	"	93
Odense —	(36) 45	(9)	(37) 48	(11)	(21) 29	(8)	(19) 27	(8)	24	18	191
Nykjøbing —	(15) 21	(6)	(9) 16	(7)	(11) 15	(4)	(12) 15	(3)	6	10	83
Aalborg —	(27) 43	(16)	(21) 33	(12)	(17) 34	(17)	(17) 21	(4)	10	8	149
Aarhus —	(20) 32	(12)	(25) 42	(17)	(19) 29	(10)	(22) 32	(10)	10	12	157
Ribe —	(8) 17	(9)	(6) 14	(8)	(9) 15	(6)	(9) 12	(3)	5	5	68
Viborg —	(27) 38	(11)	(15) 19	(3)	(18) 18	"	(10) 13	(3)	12	10	110
Randers —	(15) 27	(12)	(12) 19	(7)	(15) 22	(7)	(9) 12	(3)	10	9	99
Horsens —	(19) 43	(25)	(16) 28	(12)	(14) 18	(4)	(18) 25	(7)	12	3	129
Tilsammen..... 38	(279) 402	(123)	(212) 316	(104)	(199) 286	(87)	(181) 239	(55)	149	111	1,541
Sorø Skole	(22) 37	(15)	(31) 44	(10)	(26) 33	(7)	(23) 29	(6)	19	16	178
I alt ... 38	(301) 439	(138)	(243) 360	(114)	(225) 319	(94)	(207) 268	(61)	168	127	1,719

I Rønne højere Realskole er der i nederste Klasse 38 Disciple, nemlig: i 1ste Kl. 18, i 2den Kl. 20 Disciple. Det samlede Discipeltal i de offentlige lærde Skoler var den 1. Oktober 1875: 1,110, 1876: 1,118, 1877: 1,192, 1878: 1,278, 1879: 1,388, 1880: 1,515, 1881: 1,612.

2. Beneficiefordelingen.

	Metropolitan- skolen.	Frederiksborg Skole.	Roskilde Skole.	Rønne	Odense	Nykjøbing	Aalborg	Aarhus	Ribe	Viborg	Randers	Horsens	I alt.	pct. af Beneficie- pladserne.
Discipeltallet den 1. Oktbr. 1882 var:	184	118	160	93	191	83	149	157	68	110	99	129	1,541	"
Antallet af extraord. Gratister udgjorde	3	2	5	"	3	3	1	2	4	7	"	2	32	"
Til Rest..	181	116	155	93	188	80	148	155	64	103	99	127	1,509	"
Antallet af Beneficiepladserne*)	9	19	26	31	31	13	25	26	11	17	17	21	246	"
Disse ere saaledes fordelte:														
1. Næringsdrivende	4 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$	10 $\frac{1}{2}$	11 $\frac{3}{2}$	9 $\frac{5}{2}$	3	10 $\frac{3}{2}$	6 $\frac{2}{2}$	$\frac{3}{2}$	2 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{2}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	69 $\frac{38}{4}$	35. ₉₂
2. Kommunale Bestillingsmænd, Skole- lærere, Pensionister m. fl.....	$\frac{1}{2}$	5	2	4 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{2}{2}$	1	1 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{12}{2}$	1 $\frac{3}{2}$	4	4 $\frac{4}{2}$	$\frac{1}{2}$	28 $\frac{28}{2}$	17. ₁₈
3. Embedsmænd	1 $\frac{3}{2}$	2	6 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{2}{2}$	3	1	4	3 $\frac{3}{2}$	2	1 $\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	1	26 $\frac{11}{2}$	12. ₈₆
4. Jordbrugere.....	"	1	4	6	6	3	3 $\frac{2}{2}$	3 $\frac{2}{2}$	3	8	3 $\frac{3}{2}$	1 $\frac{1}{2}$	41 $\frac{12}{2}$	19. ₁₆
5. Enker (efter alle Klasser).	1 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{3}{2}$	3	3 $\frac{2}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	5	3	2 $\frac{1}{2}$	2	1	"	3 $\frac{2}{2}$	32 $\frac{9}{2}$	14. ₈₈
I alt..	6 $\frac{5}{2}$	16 $\frac{5}{2}$	25 $\frac{3}{2}$	26 $\frac{8}{2}$	27 $\frac{8}{2}$	13	21 $\frac{8}{2}$	16 $\frac{20}{2}$	8 $\frac{6}{2}$	16 $\frac{7}{2}$	12 $\frac{10}{2}$	10 $\frac{22}{2}$	196 $\frac{85}{2}$	

NB. Brøkerne angive, hvor mange Fripladser der have været halverede.

Under Nr. 1 ere henregnede. Prokuratorer, praktiserende Læger, Landinspektører, private Fuldmægtige og andre Betjente. Under Nr. 4 ere henregnede Gaardmænd, Husmænd, Forpagtere og Forvaltere.

De 26 $\frac{1}{2}$ Fripladser under Nr. 3 falde med 5 $\frac{1}{2}$ paa militære, 8 $\frac{2}{2}$ paa gejstlige og 13 $\frac{1}{2}$ paa andre civile Embedsmænds Sønner.

*) For Metropolitan-skolen $\frac{1}{20}$, for Rønne Skole $\frac{1}{3}$ og for de øvrige Skoler $\frac{1}{6}$ af Discipeltallet.

II.

Skolens Lærere. Fag- og Timefordelingen.

I Lærerpersonalet er iaar ikke foregaaet nogen Forandring. Kun er Religionsundervisningen i de øverste Klasser efter den hidtilværende Lærers, Adjunkt Grams Ønske blevet overdraget Pastor Bohn, resid. Kapellan ved Domkirken. Dog skulde Skolen kun i kort Tid nyde godt af denne frugtbringende og vækkende Undervisning, da han alt i April d. A. er kaldet til Sognepræst i Sjælland og derfor maa opgive sit Arbejde her.

Fag- og Timefordelingen, som har bestaaet uforandret i hele Skoleaaret, har været denne:

Rektor, Professor Dr. phil. Lund: Græsk og Oldnordisk i VI, Latin og Oldnordisk i V Kl.	19	Timer ugl.
Overlærer Ostermann: Matematik i VI og V Kl., Naturlære i VI og V sprogl. Kl.	22	—
Overlærer Kleisdorff: Engelsk i alle Klasser undt. II og I R., Latin i VI og II Kl.	27	—
Overlærer Neergaard: Græsk i IV og III Kl., Latin i IV og I Kl., Engelsk i I R.	27 ^{1/2}	—
Adjunkt Schaldemose: Fransk i alle Klasser	27	—
Adjunkt Gram: Religion i de 3 nederste Klasser og Dansk i VI, V, IV, IV Realkl. og III Kl.	24	—
Adjunkt Lohse: Tysk i alle Klasser, med Undt. af III, II og III Realkl., Græsk i V Kl., Latin i III Kl., 1 Time med Math. i IV og 1 med Math. i III Kl.	29	—

Adjunkt Engell: Historie i alle Klasser, med Undtagelse af II, I og I R., Mathematik i I Kl.	26 Timer ugl.	
Adjunkt Hoffmeyer: Naturhistorie i alle Klasser og Geografi i alle Klasser med Undtagelse af II Kl.	30 1/2	—
Adjunkt Mylord: Naturlære i VI og V math., IV Kl. og III Kl., Matematik og Regning i II, II R. og I R.	29	—
Adjunkt Christensen: Matematik i IV, III Kl. samt geom. Tegn. i alle Klasser	35	—
Konst. Lærer Stegmann: Dansk i II og I Kl. og III, II og I Realkl., Tysk i III og II Kl. og III Realkl., Historie i II og I Kl. og I Realkl., Geografi i II Kl., Engelsk i II Realkl.	33	—
Pastor Bohn: Religion i VI, V og IV Kl.	3	—
Skrive- og Tegnelærer, Kammerjunker Kaptejn Baggesen: Skrivning og Tegning	13	—
Syngelærer Müller: Sang	6	—
Gymnastiklærer, Kaptejn Baumann: Gymnastik	18	—
Gymnastikassistenterne Wasmann og Petersen	24	—

I IV Kl. har Geografi i første Halvaar haft 2 Timer, i sidste 1; Latin i første Halvaar 7, i sidste 8 Timer.

Det hvert Fag i hver Klasse tillagte Timetal ses af omstaaende Tabel. Ved VI—III Kl. betyder S og M den sproglig-historiske og matematisk-naturvidenskabelige Afdeling i hver Kl. Ved III og II Kl. betegner R den Afdeling, der forberedes til den højere Realafgangsexamen, r den, der forberedes til den lavere.

	I		II		III		IV		V		VI		Sum af Lærertimer.
	St. R.	R.	St. R.	R.	Sp. M.	R.	Sp. M.	R.	Sp. M.	R.	Sp. M.	R.	
Dansk	3	3	2	3	3	3	2	3	2	2	2	2	29
Oldnordisk	"	"	"	"	"	"	"	"	2	2	2	2	4
Tysk	2	3	2	3	2	3	2	2	"	"	(2)	(2)	21
Fransk	4	3	3	3	3	3	2	2	3	3	3	3	27
Engelsk	"	3	"	3	4	1	"	3	2	2	2	2	18
Latin	6	"	7	"	7	"	7 $\frac{1}{2}$	"	8	2	8	"	45 $\frac{1}{2}$
Græsk	"	"	"	"	"	"	5	"	6	"	5	"	21
Religion	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	15
Historie	2	2	3	2	2	3	2	2	2	3	4	4	28
Geografi	2	2	2	2	1	1	1 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$	"	"	"	"	15
Naturhistorie	2	2	2	2	1	1	2	2	2	2	1	"	17 $\frac{1}{2}$
Naturlære	"	"	"	"	2	2	2	2	2	4	3	5	18
Mathem. og Regn.	5	6	6	6	7	7	8	7	8	1	10	10	73
Skrivning	2	2	1	2	"	"	"	"	"	"	"	"	9
Tegning	"	2	"	2	"	"	"	"	"	"	"	"	4
	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	29	345
Sang	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	6
Gymnastik	5	5	5	5	4	4	4	4	4	4	4	4	18
	37	37	37	37	36	36	36	36	36	36	36	35	369

Tabellen viser, hvorledes Undervisningstimerne have været fordelt paa Fagene i de forskjellige Afdelinger. Ved Kombinationer ere disse Timer nedbragte til den for hvert Fag angivne Sum af Lærertimer.

I første Klasse har R haft fælles Undervisning med St i Fransk.

I tredje Klasse har Undervisningen været fælles for M og R i Naturlære og geom. Tegning; R og r have haft fælles Undervisning i Religion, 4 Timer i Mathematik, 3 Timer i Historie, 2 Timer i Dansk og 1 Time i Geografi.

I fjerde Klasse har Undervisningen været fælles for M og R i Naturlære og geometrisk Tegning.

I femte Klasse har Undervisningen været fælles i Dansk, Oldnordisk, Fransk, Engelsk og Historie.

I sjette Klasse har Undervisningen været fælles i de samme Fag som i femte Klasse.

Femte og sjette Klasse have haft fælles Undervisning i Religion.

III.

Disciplene. Afgangsprøverne.

Af de 143 Disciple, som Skolen talte ved Udgivelsen af forrige Aars Indbydelsesskrift (se dette S. 38) udmeldtes før og efter Hovedexamen 4: P. Lassen Pedersen, Brødrene G. J. og H. S. Sørensen og C. G. R. Baumann; efter bestaaet Afgangsexamen dimmitteredes 11 Studenter (7 af den sproglig-historiske, 4 af den mathematisk-naturvidenskabelige Retning) og 2 Realister med den højere Realafgangsexamen, hvis Navne og Examenskarakterer findes anførte nedenfor. Ved det ny Skoleaars Begyndelse var Antallet af ældre Disciple saaledes 126. Der optoges den 15. August 1882 et Antal af 31 ny Disciple, saa at Skoleaaret begyndte med 157. I Løbet af samme er senere optaget 2 og udmeldt 5, død 1, saa at Antallet for Øjeblikket er 153, fordelt i Klasserne som nedenfor er angivet. De udmeldte findes anførte hver paa sit Sted. I den følgende Liste opføres Disciplene med Undtagelse af 6te og 5te Klasse, hvor Omflytning kun har fundet Sted efter Hovedexamen og Halvaars-examen i December, efter den Plads, de havde ved Skoleaarets Begyndelse eller deres Optagelse i Skolen med Tilføjelse i () af deres nuværende Klassenummer i Maj 1883. Ved dem alle er Faderens Navn og Stil-

ling vedføjet, og naar intet andet Sted angives, er deres Hjem i eller ved Aarhus. De med * foran betegnede Disciple ere optagne i Begyndelsen eller i Løbet af indeværende Skoleaar; disses Fornavne og Alder ere fuldstændig meddelte. Et efter Navnet tilføjet (S) eller (M) betegner i de studerende Klasser (III—VI), om en Discipel hører til den sproglig-historiske eller mathematisk-naturvidenskabelige Retning.

Fordringerne ved Optagelsesproven ere (ifølge Anordning af 5. August 1871 og 16. Juni 1882) følgende:

1. I Modersmaalet: dels Oplæsning af et Stykke af en dansk Læsebog eller Forfatter i Forbindelse med Analyse, ved hvilken kræves sikkert Kjendskab til det vigtigste af Grammatiken, især til Ordklasserne, Ordenes Bøjning og den enkelte Sætnings Dele, dels saa vel en skriftlig, med antagelig Sikkerhed i Retskrivning og Skilletegnes Brug nedskreven Gjengivelse af et to Gange foreløst Stykke, som en ikke for let Diktatstil, hvilke to skriftlige Arbejder tillige bedømmes som Prøveskrift. 2. I Tysk: det vigtigste af Formlæren og en mundlig Oversættelse fra Tysk til Dansk af et Stykke i et læst Pensum, der mindst maa udgjøre 100 almindelige Oktavsider. 3. I Fransk: det vigtigste af den regelmæssige Formlære og 50 Oktavsider af en Læsebog. 4. I Geografi: en Oversigt over hele Geografien efter en kortere Lærebog. 5. I Historie: Danmarks Historie i samme Udstrækning, som opgives ved 4de Klasses Hovedexamen. 6. I Religion: Bibelhistorie i kort Begreb og Hovedstykkerne af Luthers lille Katekismus. 7. I Naturhistorie: Pattedyr og Fugle efter en kortfattet Lærebog. 8. I Regning: Færdighed i praktisk Regning saa vidt, at alle Regninger med hele og brudne Tal kunne udføres sikkert og bringes i Anvendelse paa simple Opgaver som dem, der pleje at henføres under Regulaetri.

VI Klasse.

K. O. Bayer (S) (Premierløjtnant B. i Aarhus).
 R. H. V. Bierre (S) (fhv. Proprietær B.). L. U.
 la Cour (M) (Kaptejn la C.). A. W. Horneman
 (S) (Havneingeniør H.). H. Jensen (S) (Kaptejn J.).
 L. R. Laursen (S) (Gaardejer L. i Tinving). E.
 Meyer (M) (Apotheker M.). D. H. V. N. R. Peter-

sen (S) (afd. Gaardejer P. Jacobsen i Gødvad). M. Rasmussen (S) (Gaardejer R. Sørensen i Hørret). D. F. V. Steensgaard (S) (Lærer S. i Lisbjerg) (optaget med særlig Tilladelse af Ministeriet). T. S. J. Thomsen (S) (Pastor T. i Brabrand). S. Zahlmann (S) (Oberst Z.) (overført fra Odense Cathedral-skole). — I alt 12 Disciple, 10 af den sproglige, 2 af den matematiske Retning.

V Klasse.

1 (1). L. Bech (S) (Kaptejn, Kontorchef B.). 2 (3). V. C. M. C. Thulstrup (M) (Oberst, Overbaneingeniør T.). 3 (5). H. W. Secher (M) (Kjøbm. S.). 4 (2). R. Wasmann (S) (Jernbanecassistent W.). 5 (7). P. S. M. Wellejus (S) (Past. emer. W.). 6 (6). A. V. Petersen (S) (afd. Murer P. i Skanderborg). 7 (10). A. H. Winge (M) (Prokurator W.). 8 (9). L. B. Rasmussen (S) (Gaardejer R. i Lemming). 9 (4). H. E. M. Müller (S) (Vejinspektør M.). *10 (8). Peder Jørgen Pedersen (M) f. 24. Febr. 1865 (afd. Gaardejer P. i Gangsted). — I alt 10 Disciple, 6 af den sproglige, 4 af den matematiske Retning.

IV Klasse.

1 (5). J. J. Marcussen (S) (Murer M.). 2 (6). J. Thomsen (S) (Broder til T. S. J. Thomsen i 6te Kl.). 3 (1). C. P. H. Pedersen (M) (Skolelærer P. i Strands). 4 (12). H. A. Wulff (S) (Konsul, Gros-serer W.). 5 (8). A. L. O. Jensen (M) (Pastor J. i Kappel p. Lolland). 6 (11). H. V. Rasch (S) (Bogholder R.). 7 (3). A. P. E. Lund (S) (Skolelærer L. i Agri). 8 (10). S. A. Møller (S) (Skolelærer M. i Fruering). 9 (13). S. V. Nielsen (S) (Sagfører, Redaktør N.). 10 (9). N. M. G. Nielsen (S) (forh. Skolelærer N. i Lyngby). 11 (18). C. Mielche (S) (Oberstløjtnant M.). 12 (14). H. E. Møller (S) (afd. Kbm. M.). 13 (21). C. F. Hassenfeldt (S) (Kjøbm. H.).

14 (2). N. V. Schaldemose (S) (Adjunkt S.). 15 (17). J. E. Horneman (S) (Broder til A. W. Horneman i 6te Kl.). 16 (15). S. Krarup (M) (Apotheker K.). 17 (22). A. K. H. Nielsen (M) (Kjøbm. N.). 18 (7). L. V. Cortes (M) (Skuespildirektør C.). 19 (19). A. A. Meyer (S) (Broder til E. Meyer i 6te Kl.). 20 (20). S. P. J. Rasmussen (S) (forh. Skolelærer R. i Bøgeskov). 21 (16). H. A. Gøtsche (M) (Forpagter G. Lyngballegaard). *22 (4). Anders Andersen (M) f. 1. Juli 1864 (Gaardejer A. i Vestervig). I alt 22 Disciple, 14 af den sproglige og 8 af den matematiske Retning.

IV Realklasse.

1 (5). A. Worm (Pastor W. i Gudum). 2 (1). O. Bech (Grosserer B. i Kjøbenhavn). 3 (2). O. Jensen (afd. Gaardejer J. Olsen i Bjødstrup). 4 (4). S. Klem (Apotheker K. i Hornslet). 5 (7). L. C. K. Houmann (Kjøbm. H.). 6 (6). C. Gøtzsche (Kbm. G.). 7 (3). J. P. Sørensen (Kontorbud ved Jernbanen S.). 8 (10). H. C. G. Petersen (Propr. P. i Bygballe). 9 (8). S. Friis (Hofjægermester F. til Duelund). 10 (9). L. B. Evert (Kunstdrejer E.). I alt 10 Disciple.

III Klasse.

1 (1). S. J. Ueberwald (S) (afd. Stabssergent U.). 2 (17). A. A. Tørsleff (M) (Propr. T., Kollerup). 3 (15). N. M. Fritz (M) (Landskabsmaler F.). 4 (5). N. Nielsen (S) (Gaardejer N. i Kasted). 5 (4). T. V. Povlsen (S) (Skolelærer P. i Skaade). 6 (3). J. Herskind (S) (Pastor H. i Verst v. Kolding). 7 (14). P. M. S. Hansen (S) (Propr. H. til Hvidmose). 8 (9). A. Sørensen (S) (Stiftsprovst S.). 9 (8). H. Petersen (S) (forh. Senator P. i Haderslev). 10 (6). K. T. Christiansen (S) (Snedkermester C.). 11 (12). H. Sørensen (S) (Broder til Nr. 8

i denne Kl.). 12 (11). O. J. Olsen (S) (Overlærer O. ved Byskolen). 13 (19). A. V. M. T. Asmusen (S) (Kaptejn A.). 14 (18). N. C. H. Nielsen (S) (Gartner N., Reginehøj). 15 (7). C. Lassen (S) (Pastor L. paa Sjælland). 16 (10). J. L. Andersen (S) (Skolelærer A. i Tranbjerg). 17 (20). C. F. Berg (S) (Godsejer B. til Gyllingnæs). 18 (13). C. B. Nielsen (S) (Stabssergent N.). 19 (16). J. C. A. Schwarz (S) (Pastor S. i Vithen). *20 (2). Niels Christensen (M) f. 11. Septbr. 1866 (Gaardejer C. i Thiset). I alt først 19, tilsidst 20 Disciple, 17 af den sproglige, 3 af den matematiske Retning.

III Realklasse.

1 (1). L. C. V. Busse (Hattemager B.). 2 (2). C. J. J. Jacobsen (Skrædermester J.). 3 (3). P. N. Secher (Proprietær S., Hjortshøjlund). 4 (5). F. G. V. Sørensen (Snedkermester S.). 5 (4). P. Hansen (Proprietær H., Rolsøgaard). 6 (8). N. C. E. Nielsen (Skomagemester N.). 7 (6). H. C. F. Wissing (Garvermester W.). 8 (7). V. E. Meyer (Overlærer M. ved søndre Byskole). 9 (9). A. P. L. Birck (Kjøbm. B.). *10 (10). Jens Ludvig Jensen født 8. Jan. 1867 (Forpagter J. paa Rødstens-eje). I alt 10 Disciple, af hvilke Nr. 5 og 6 forbedres til den lavere Realafgangsexamen.

II Klasse.

1 (6). G. C. Jensen (Broder til Nr. 7 i 4de Kl.). 2 (16). R. Holm (Overlæge Dr. Holm, Sindsygeanstalten ved Aarhus). 3 (15). G. H. M. Koch (Forpagter K. i Viby). 4 (19). J. C. Jensen (Snedkermester J.). 5 (21). A. T. Gøtsche (Broder til Nr. 21 i 4de Kl.). 6 (8). J. C. Héé (Prop. H., Vesterkejlstrup). 7 (17). A. A. Weng (Prokurator W. i Skanderborg). 8 (1). J. G. Ormslev (Kjøbm. O.). 9 (2). J. C. Johansen (Skolelærer J. i Javngyde).

10 (22). H. Handest (Lærer H. ved Borgerskolen).
 11 (5). P. E. Thomsen (Skolelærer T., Ravnholt).
 12 (7). M. Christensen (Gaardejer C. i Lystrup).
 13 (9). S. Christensen (Propr. C., Højbygaard).
 14 (3). N. P. Nielsen (Gaardejer N. i Lemming). 15
 (10). H. Frandsen (Kjøbm. F.). 16 (11). E. C.
 J. Halling (Sadelmager H.). 17 (12). A. H. Brasch
 (Particulier B.). 18 (13). S. C. T. Sørensen (Stif-
 fader: Gaardejer Dam i Virring). 19 (14). K. V.
 Rafn (Toldkasserer R.). 20 (25). M. G. B. Mørk
 (Konsul, Redaktør M.). 21 (18). M. B. Fritz (Bro-
 der til Nr. 3 i 3dje Kl.). 22 (20). A. T. C. Quist-
 gaard (Jægermester Q. til Tovsgaard). 23 (24). P.
 Bang (Tegnelærer B.). 24 (23). L. T. Stabell
 (Bankbogholder S.). *25 (4). Niels Frederik Gy-
 berg, f. 6. Juni 1869 (Propr. G. til Benstrupgaard.)
 *26. Svend Mygind, f. 16. Maj 1869 (nylig optaget),
 (Forpagter M., Præstholm). I alt først 25 og tilsidst
 26 Disciple.

II Realklasse.

1 (1). N. G. Petersen (Kjøbm. P.), udmældt
 fra 1. Maj 1883. 2 (2). V. Woldbye (Grosserer
 W.). 3 (7). M. J. Storm (Distriktslæge S., Rosen-
 holm). 4. H. M. Tørsleff (Propr. T., Gunnerup-
 lund), udmældt fra 1. Jan. 1883. 5. H. Mørk (Bro-
 der til Nr. 20 i 2den Kl.), død 5. Jan. 1883.)* 6.
 H. J. Nielsen (afd. Propr. N., Ravensbjerg), udmældt
 fra 1. April 1883. 7 (13). O. C. Tegner (Justits-
 raad, Overingeniør T.). 8 (9). C. A. Husted (Over-
 retssagfører H. i Silkeborg). 9 (4). J. C. P. Sø-
 rensen (Fuldmægtig S.). 10 (12). O. H. Arboe
 (Arkitekt A.). 11. G. Hanssen (Kaptejn H., nu i

*) Denne gode, flittige og stille Discipel havde fra den spæde
 Alder et meget svagt Helbred. Sygdom afbrød ofte hans
 Skolegang i længere Tid, indtil Kræfterne aldèles vare
 udtømte ved Nyaar.

Kjøbenhavn), udmældt fra 1. Oktbr. 1882. 12 (8).
 I. W. Tegner (Broder til Nr. 7 i denne Kl.). 13
 (3). N. M. Wistoft (Kjøbm. W.). 14 (10). H. V.
 Kjærtinge (Tandlæge K.). 15 (11). C. J. Rafn
 (Broder til Nr. 19 i 2den Kl.). 16 (6). J. E. Mal-
 ling (Togfører M.). *17 (5). Magnus Poul Jen-
 sen, f. 21. Juli 1868 (Broder til Nr. 10 i 3dje Real-
 klasse). I alt først 17, tilsidst 12 Disciple.

I Klasse.

1. L. Baadsgaard (afd. Kjøbm. B. i Karby
 paa Mors), udmældt fra 1. Oktbr. 1882. 2 (6). A.
 Jørgensen (Tømmerhandler J.). *3 (4). Frederik
 Albert Borregaard, f. 22. Avg. 1868 (Toldassistent,
 Premierløjtnant B.). *4 (5). Georg Christian Bøye,
 f. 23. Maj 1870 (Kjøbm. B.). *5 (18). Otto Alexis Bøgh,
 f. 18. Maj 1870 (Bogbinder B.). *6 (1). Carl William
 Haaber Gylling f. 23. Marts 1869 (Kjøbm. G. paa Samsø). *7 (9).
 Georg Alexis Horneman, f. 3. Decbr. 1870 (Broder til
 A. W. H. i 6te Kl. og Nr. 15 i 4de Kl.). *8 (12).
 Johan Julius Jensen, f. 27. Juli 1869 (Gaardejer
 J. i Hvolbæk). *9 (3). Marius Jørgen Anton
 Johannes Jensen, f. 4. Novbr. 1868 (Gaardejer J.
 i Haar). *10 (19). Henrik Vilhelm Hans Klug-
 mann, f. 22. Septbr. 1869 (Buntmager K.). *11 (2).
 Ernst Frederik Nielsen Leth, f. 11. Septbr.
 1869 (Hotelejer L.). *12 (15). Hugo Berthold
 Muchitsch, f. 14. Maj 1869, (Buntmager M.). *13
 (7). Niels Severin Nielsen, f. 20. Marts 1869
 (Broder til Nr. 9 i 4de Kl.). *14 (16). Ejnar Ol-
 rik, f. 28. Decbr. 1869 (Birkedommer O. i Hammel).
 *15 (14). Aage Pape, f. 26. Septbr. 1869 (Lærer
 P.). *16 (17). Hans Adolf Pape, f. den 29. Ok-
 tober 1870 (Broder til den foregaaende). *17 (10).
 Valdemar Secher, f. den 21. Decbr. 1869 (Bro-
 der til Nr. 3 i 3dje Realklasse). *18 (8). Carl

Christian Alfred Thrue, f. 24. April 1870 (Boghandler T.). *19 (11). Thomas Christian Thygesen, f. 20. Maj 1870 (Kjøbm. T. i Løgten). *20 (13). Robert Christensen (Sadelmager C.). I alt først 20, tilsidst 19 Disciple.

I Realklasse.

1 (9). H. J. Sabroe (Kunstdrejer S.). 2 (3). T. A. C. Overbye (Kjøbm. O. i Skanderborg). 3 (1). N. C. Nielsen (Vatfabrikant N.). 4 (2). C. M. Berthelsen (Kjøbm. B.). *5 (10). Sofus Frederik Vilhelm Adolph, f. 6. Marts 1869 (Mægler A.). *6 (11). Carl Vilhelm Wahl Asmussen, f. 14. Septbr. 1868 (Broder til Nr. 13 i 3dje Kl.). *7 (8). Svend Berg, f. 13. Januar 1869 (Broder til Nr. 17 i 3dje Kl.). *8 (7). Jørgen Laurits Larsen, f. 22. Novbr. 1868 (Togfører L.). *9 (5). Laurits Christian Schmidt, f. 7. Novbr. 1869 (Propr. S. til Skæring-Munkegaard). *10 (4). Niels Henrik Stegmann, f. 10. Juli 1869 (Plejefader: konst. Adjunkt S.). *11 (6). Emil Jacob Tørsleff, f. 6. Marts 1870 (Broder til Nr. 4 i 2den Real klasse. *12 (12). Carlo Andreas Valdemar Emil Wissing, f. 8. Juni 1869 (Broder til Nr. 7 i 3dje Realklasse). I alt 12 Disciple.

Til de i Juni—Juli 1882 afholdte Afgangsprøver indstillede sig efterfølgende 11 studerende Disciple og 2 Realister til den højere Realafgangsexamen, hvilke alle bestode med nedenfor nævnte Resultat. Derhos bestode 11 Disciple af IV Kl. Oprykningsprøven, af hvilke 9 opflyttedes i V Kl. og 1 forlod Skolen.

1. Afgangsexamen for Studerende.

Af den sproglig-historiske Retning.

1. Brasch, Povl Vendelboe, født 23. Avg. 1864.
2. Esmann, Viktor, født 18. Avg. 1863.
3. Gudme, Adolf Emil Henry, f. 24. Avg. 1864.
4. Gøtsche, Rudolf Julius, født 8. Marts 1864.
5. Kristensen, Christian Johan, født 14. September 1861.
6. Rahr, Edvin Fridleif, født 5. April 1864.
7. Sørensen, Søren Martin, født 11. April 1863.

Af den matematisk-naturvidenskabelige Retning.

8. Cortes, Carl Oskar, født 16. Septbr. 1864.
9. Kjærtinge, Ingvar Andreas, f. 27. Maj 1863.
10. Meyer, Jens Christian, født 5. Febr. 1864.
11. Mohnsen, Rasmus Ernst Villiam, født 29. Maj 1863.

2. Realafgangsexamen af den højere Grad.

1. Kaae, Ole Anton, født 21. Decbr. 1866.
2. Wanschcr, Oskar Viggo, født 21. Jan. 1864.

De skriftlige Prøver foretoges 15.—17. Juni i den af Ministeriet foreskrevne Orden, de mundlige 27. Juni—11. Juli efter den i Indbydelsesskriftet angivne Tabel. De fra Ministeriet sendte Opgaver til de skriftlige Prøver vare følgende:

A. Afgangsexamen for Studerende.

1. Udarbejdelse i Modersmaalet. a. (Fri Opgave). Hvilke ere de vigtigste Lyssider og Skyggesider ved Livet i de store Stæder?

b. (Bunden Opgave). Skildring af Middelalderens Ridervæsen.

2. Oversættelse fra Latin. Aeschines, vel acerrimus prudentissimusque oratorum, qui in contionibus Atheniensium floruerunt, in oratione illa saeva, qua Timarchum de impudicitia graviter accusabat, generosum et illustre consilium Lacedaemo-

niis dedisse dicit virum civitatis ejusdem principem, virtute atque aetate magna praeditum. Populus, inquit, Lacedaemonius de summa republica sua, quidnam esset utile et honestum, deliberabat. Tum exurgit sententiae dicendae gratia homo quispiam turpitudine pristinae vitae famosus, sed facundia praestans. Consilium, quod dabat, acceptum ab universis est, futurumque erat ex ejus sententia populi decretum. Tum unus ex illo principum ordine, quos Lacedaemonii propter aetatem dignitatemque tanquam arbitros et magistros disciplinae publicae verebantur, commoto irritatoque animo exsilit, et „Quaenam“, inquit, „Lacedaemonii, spes erit, urbem hanc et hanc rempublicam salvam inexpugnabilemque diutius esse posse, si hujusmodi hominibus consiliariis utemur? Si proba ista et honesta sententia est, quaeso vos, ne sinamus eandem dehonestari turpissimi auctoris contagione.“ Atque ubi hoc dixit, elegit virum fortitudine atque justitia praeter alios praestantem, sed infacundum, jussitque eum consensu omnium eandem illam sententiam disertis viri, cujusmodi posset verbis, dicere, ut, nulla prioris mentione facta, decretum populi ex ejus unius auctoritate fieret. Atque ita, ut suaserat prudentissimus senex, factum est. Sic bona sententia mansit, turpis auctor mutatus est.

3. Arithmetisk Opgave. 1. Ved Binomialformlens Hjælp vises, at

$6 [(a+(b+c))^n - ((b+c)-a)^n - (a-(b-c))^n - (a+(b-c))^n]$
altid er delelig med

$$(a+b+c)^3 - (b+c-a)^3 - (a-(b-c))^3 - (a+b-c)^3,$$

saafremt n er ulige. Kvotienten findes, naar $n=5$ og $n=7$.

2. Summen af to Kvotientrækker med samme Kvotient, den ene med dobbelt saa mange Led som den anden, er -2 ; det første Led i begge er 1 mindre end Kvotienten, og Summen af andet, fjerde, sjette o. s. v. hvert andet Led i den af de to Rækker med flest Led er $-\frac{1}{2}$. Rækkerne bestemmes og prøves.

4. Geometrisk Opgave 1. I en Halvcirkel med Diameter $AB=2r$ er indskrevet en Trekant ABC . Hvorledes udtrykkes de to Volumina, som Segmenterne AC og BC beskrive ved at drejes helt rundt omkring AB , ved r og Vinklen A ? Find denne Vinkel, naar det Volumen, AC beskriver, er $\frac{1}{9}$ af det ved BC dannede.

2. I Trekanten ABC kjender man Vinklerne, af hvilke C er den største. Naar Siderne a og b drejes ned paa Siden c ved Cirkelbuer, slagne om henholdsvis B og A som Centrér, afskæres derved af c imellem Buerne et givet Stykke d . Find

logarithmiske Udtryk for den indskrevne Cirkels Radius og for Siderne, samt vis, hvorledes Trekanten kan konstrueres.

5. Opgave i Projektionstegning. I Grundlinien (Projektionsaxen) ligge fra venstre til højre 6 Punkter i følgende Orden:

$$a, b, c, d, o, p,$$

saaledes, at

$$\frac{a}{L} \frac{b}{L} = a, \quad \frac{b}{L} \frac{c}{L} = 2a, \quad \frac{c}{L} \frac{d}{L} = a, \quad \frac{d}{L} \frac{o}{L} = 5,4a, \quad \frac{o}{L} \frac{p}{L} = 3,6a.$$

De fire første ere lodrette Billeder (Projektioner) af de fire Vinkelspidser af en Firkant, hvis tilsvarende vandrette Billeder ere $\frac{a}{V}$, $\frac{b}{V}$, $\frac{c}{V}$, $\frac{d}{V}$, idet $\frac{a}{L} \frac{a}{V} = 2a$, $\frac{b}{L} \frac{b}{V} = 4a$, $\frac{d}{L} \frac{d}{V} = 3a$.

Toppunktet af en Pyramide med Firkanten til Grundflade ligger i en Plan vinkelret paa Grundlinien igjennem o over den vandrette, foran den lodrette Plan, saaledes at begge Billeder (Projektioner) af Pyramidens Kant fra c til Toppunktet ere 8a. En Plan har sit lodrette Spor igjennem p og Topunktets lodrette Billede o og sit vandrette Spor igjennem Toppunktets vandrette

Billede o.

Find Pyramidens Snit med Planen og drej Planen med samt Snittet ned i den vandrette Billedplan. Vis desuden, at Planen maa være vinkelret paa Kanten fra c til Toppunktet.

Vælges a af hostegnede Længde, kan hele Tegningen optage et Areal af ca. 9 Tommer i Kvadrat.

6. Beregningsopgave. I en Cirkel trækkes to paa hinanden vinkelrette Diametre, og fra Midten af den ene Radius trækkes en ret Linie til et af den derpaa vinkelrette Diameters Endepunkter. Om dette Punkt som Centrum slaas med den nævnte Linie som Radius en Cirkelbue, til den skærer den givne Periferi til begge Sider. Derved deles den givne Cirkels Areal i to Dele, A paa Buens konkave Side, B paa dens konvexe; Forholdet $\frac{A}{B}$ findes med 4 Decimaler.

7. Fransk Stil. Paul Louis Courier, født 1773, var af sin Fader bestemt til Ingeniørfaget. Han viste en stor Lethed ved at forstaa alt, men lidet af den Videbegjærlighed og den Aandens Virksomhed, som alene bevirke store Fremskridt i de exakte Videnskaber. Han helligede Litteraturen al den Tid, han kunde unddrage Videnskaberne. Imid-

lertid udbrod Revolutionen. Den Tid var kommen, da det var nødvendigt, at enhver fik en virksom Del i Nationens Bevægelse. Den unge Courier traadte ind i Artilleriskolen i Châlons og gik ud derfra som Artilleriofficer i 1793. Her begynder Couriers militære Liv, sikkert et af de besynderligste, som Revolutionens lange Krige og store Armeer have seet. Mærk for Exempel, hvad der hændte ham, da han hørte til den Division, som Macdonald havde ladt tilbage i Rom, da han gik imod Trebia. Denne Division kapitulerede og skulde indskibes og overføres til Frankrig. Courier vilde sige et sidste Farvel til Vatikanets Bibliothek, glemte der den til Divisionens Afrejse berammede Tid, og da han gik ud derfra, var der allerede ikke mere en eneste Franskmand i Rom. Det var om Aftenen; man kjendte ham ved Skinet af en Lampe, som var tændt foran en Madonna. Man raabte „giacobino“ efter ham: et Gøværskud affyret paa ham dræbte en Kvinde, og begunstiget af den Forvirring, som dette foraarsagede, naaede han en romersk Adelsmands Palads, hvilken holdt meget af ham og hjalp ham at flygte. Se saaledes forlod han Rom og Italien for første Gang.

Tallene skrives helt ud med Bogstaver. Ingeniørfaget -- la carrière du génie. Videbegjærlighed -- curiosité. bevirke -- faire faire, unddrage -- dérober à. Litteraturen -- les lettres. høre til -- faire partie de. indskibe -- embarquer. beramme -- marquer. Skin -- claré. Madonna -- madone. raabe g. efter en -- crier sur quelqu'un au g. affyre -- tirer. begunstiget af den Forvirring -- à la faveur du tumulte.

B. Afgangsexamen for Realister og IV Klasses Examen.

1. Udarbejdelse i Modersmaalet. Nilen.

2. Latinsk Stil. Da den første puniske Krig næsten var bleven ført i 8 Aar, besluttede Konsulen Regulus, idet han haabede med ét Slag at gjøre en Ende paa Krigen, at sætte sin Hær over til Afrika og at angribe Karthago selv. Efter at have besejret en punisk Flaade, landede han i Afrika. Stor var Poenernes Skræk, da de saa, at de næsten værgeløse vare stillede lige over for Fjenderne, og at mange Forbundsfæller faldt fra dem. Derfor bade de Konsulen om at slutte Fred med dem paa billige Betingelser, men da han stillede for haarde Betingelser, rustede de sig med største Iver til Krig. Regulus, der troede, at hanjlet kunde besejre Fjenden, sendte Halvdelen af sine Tropper til Italien, men i det følgende Foraar blev han ikke blot slaact, men ogsaa fanget med en stor Del af Hæren.

Efter denne store Ulykke fulgte flere andre, og da Poernerne under Hamilcars Anførsel besatte Bjerget Eryx paa Sicilien og derfra tilføjede Romerne mange Tab ved hyppige Strejftog, bleve disse tvungne til at forny Krigen med stor Kraft. De udrustede en Flaade paa 200 Skibe, over hvilken de satte Konsulen Lutatius Catulus, og han bevirkede endelig ved Sejren, som han vandt ved de aegatiske Øer i Aaret 241, at Poernerne, hvis Kræfter vare udtømte ved den langvarige Krig, bade om Fred.

Slag — impetus. lande — appellere ad. værgeløs — inermis. stille lige over for — opponere. stille — ferre. Halvdelen — dimidia pars. Eryx Gen. Erycis. tilføje Tab — inferre detrimentum. Strejftog — incursio. vinde — reportare. de aegatiske Øer — insulae Aegates. udtømme — exhaurire.

3. Tysk Stil. Det er bekjendt, at Wien i Aaret 1683 blev belejret af Tyrkerne under Anførsel af Storveziren Kara Mustapha. Tilsidst syntes Staden ikke mere at kunne holde sig; Belejrerne havde allerede sat sig fast i Stadsgraven, og paa flere Steder vare Murene sprængte. Fjenden vilde derfor let kunne trænge ind i Staden, saa snart han vovede en Storm, og Forsvarerne vare smeltede sammen ved Fægtninger, Sygdomme og de daglige Arbejder. Med Skjælven ventede man en Storm, der utvivlsomt vilde have bragt Staden i Tyrkernes Hænder. Da viste Hjælpen sig just til rette Tid: den polske Konge Johan Sobieski kom i Spidsen for tapre Skarer og angreb strax Tyrkerne. Som en Stormvind styrtede Kongen med sit polske Rytteri midt ind i Fjenden og gjennembrød hans Rækker; men Tapperheden rev ham for langt bort; han blev omringet med sine og var i stor Fare. Da kaldte han med høj Stemme de tyske Ryttere til Hjælp, som havde fulgt han; de ilede til og befriede Kongen; snart flygtede Tyrkerne paa alle Sider, og Staden var reddet.

1683 skrives med Bogstaver. — belejre belagern. — Tyrk Türke — Stadsgrav Stadtgraben. — sprænge sprengen. — smelte sammen zusammenschmelzen. — Fægtning Gefecht — Skjælven Zittern. — vise sig erscheinen. — i Spidsen för an der Spitze, med Geaitiv. — Række Reihe. — rive reissen. — høj laut. — ile til heroeilen.

4. Arithmetik. 1. I en Forretning indskyder A 1200 Kr., B 1600 Kr. og C 2200 Kr. Det første Aar tjene de $3\frac{3}{5}$ pCt.; hvor meget af denne Fortjeneste tilkommer enhver af dem? Det andet Aar faar A for sin Del alene 480 Kr. i Fortjeneste, hvor mange pCt. have de saa tjent?

2. Af $1,00035^x = 0,037$. $1,00711^x$ findes x med 2 Decimaler.

3. En Brøks Tæller er a større end Nævneren, og naar man trækker b baade fra dens Tæller og fra dens Nævner, faas en dobbelt saa stor Brøk. Find Brøkens Nævner, og bestem Brøken, naar $b = \frac{3}{2} a$, og prøv Resultatet i dette Tilfælde.

5. Geometri. 1. I en retvinklet Trekant er Hypotenusen h halveret; hvorledes udtrykkes Længden af Linien fra dens Midtpunkt til den rette Vinkels Spids ved h ? Find Arealet af hele Trekanten og af de to Dele, hvori den er delt, naar en af Vinklerne er 60° . Find endelig de Sektorer (Udsnit), hvori Trekantens omskrevne Cirkel er delt, og de Segmenter (Afsnit), som Siderne afskære deraf.

2. At konstruere en Trekant, naar de tre Siders Midtpunkter ere angivne paa Papiret.

3. Igjennem Punktet A paa en Cirkelperiferi er der draget Diametren AB , Korderne AC og AD saaledes, at $AC > AD$; desuden er Korden CD trukken. Naar der endelig igjennem D fældes en Linie vinkelret paa AB , som skærer AC i F , saa er $\angle AFD \sim \angle ADC$ og AD mellemproportional imellem AC og AF . Bevis det.

Ved Afgangsexamen for Studerende samt den højere Realafgangsexamen (og tildels IV Kl. Examen) var Formand for Undervisningsinspektionen Prof. Dr. Steen tilstede og deltog i Bedømmelsen af Fransk, Mathematik og Engelsk. Som tilforordnede Censorer mødte Prof. Müller i Tysk, Adjunkt Henningsen i Dansk Stil, Latin og Oldnordisk, Overlærer Koefoed i Græsk og Historie, Adjunkt Schmidt i Naturlære og efter Indbydelse Lærer Sørensen i Naturhistorie.

Afgangsexamen for Studerende.

Juli 1882.	Dansk	Dansk	Oldnordisk.	Fransk.	Tysk.	Engelsk.	Historie.	Latin, skriftl.	Latin, (mund- lig i det læste).	Latin, (mund- lig, ikke læst).	Græsk.	Naturlær.	Arithmetik,	Arithmetik,	Geometri,	Geometri,	Mekanisk Fy- sik med Optik.	Kemisk Fysik med Astronomi og Meteorologi
	Stil.	Stil.											(skriftlig).	(mundlig).	(skriftlig).	(mundlig).		
	I.	II.																
Brasch, P. V.	mg. ÷	mg. ÷	mg. ÷	gg. +	gg. +		mg. +	mg. ÷	mg. ÷	mg. ÷	mg. +	mg. +	"	"	"	"	"	"
Cortes, C. O.	g. +	g.	mg. ÷	gg. ÷	"	gg. gg.	mg. gg.	mg. "	"	"	"	"	tg. gg.	gg.	mg.	mg. ÷	gg.	g.
Esmann, V.	mg. ÷	mg. ÷	mg. ÷	gg. +	"	gg. +	mg. +	mg. +	gg. +	mg. +	mg. ÷	gg.	"	"	"	"	"	"
Gudme, A. E. H.	mg.	mg.	ug. ÷	mg. ÷	"	gg. +	ug. gg.	mg. +	mg. gg.	mg. ÷	mg.	gg.	"	"	"	"	"	"
Gøtsche, R. J.	mg.	mg.	ug.	mg.	"	mg. ÷	ug. mg.	mg. +	mg.	mg.	mg.	ug.	"	"	"	"	"	"
Kjærtunge, I. A.	g.	g. +	mg. ÷	gg. +	"	gg. +	gg.	mg. "	"	"	"	"	g. gg. +	gg. +	mg. ÷	mg. ÷	gg. ÷	g. ÷
Kristensen, C. J.	mg.	mg. ÷	mg. +	gg. ÷	"	mg.	mg. gg.	mg. ÷	ug. ÷	mg. +	mg.	ug.	"	"	"	"	"	"
Meyer, J. C.	g.	g. +	mg. ÷	gg.	tg.	"	gg. ÷	"	"	"	"	"	g. mg.	mg. ÷	ug. ÷	tg. +	tg. +	g. +
Mohnsen, R. E. V.	ug. ÷	mg. +	ug. ÷	mg.	"	ug.	mg. ÷	"	"	"	"	"	mg. ug.	mg. +	ug. ÷	ug. ÷	ug.	ug.
Rahr, E. F.	g. +	mg. ÷	mg.	mg. ÷	"	g. +	mg. ÷	g. +	mg.	mg. ÷	mg.	gg. ÷	g. ÷	g. ÷	"	"	"	"
Sørensen, S. M.	mg. +	mg.	ug. ÷	g. +	"	mg.	ug. ÷	mg.	mg. +	mg.	mg.	tg. +	"	"	"	"	"	"

De bestode saaledes alle: P. V. Brasch erholdt 1. Karakter med 91 Points; C. O. Cortes 2. Karakter med 69 Points; V. Esmann 1. Karakter med 84 Points; A. E. H. Gudme 1. Karakter med 96 Points; R. J. Gøtsche 1. Karakter med 100 Points; I. A. Kjærtunge 2. Karakter med 77 Points; C. J. Kristensen 1. Karakter med 92 Points; J. C. Meyer 2. Karakter med 66 Points; R. E. V. Mohnsen 1. Karakter med Udmærkelse med 106 Points; E. F. Rahr 1. Karakter med 87 Points; S. M. Sørensen 1. Karakter med 93 Points.

Afgangsexamen for Realister.

Juli 1882.	Dansk.	Tysk.	Fransk.	Englisk.	Historie.	Geografi.	Naturhist.	Arithmetik	Geometri.	Naturlære.	Po. its.
O. A. Kaae	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	59
O. V. Wanscher	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	38

IV Klases Hovedexamen.

Juli 1882.	Dansk.	Latin.	Tysk.	Fransk.	Historie.	Geografi.	Arithmetik	Geometri.	Naturhist.	Naturlære.	Græsk.
R. Wassmann	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+
L. Bech	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+
P. S. M. Wellejus	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+
V. C. M. C. Thulstrup	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+
H. W. Secher	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+
A. V. Petersen	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+
L. B. Rasmussen	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+
H. E. M. Müller	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+
A. H. Vinge	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+
J. J. Marcussen	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+
P. Lassen Pedersen	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+	og .+

Angaaende Kathedralskolens Forberedelsesskole, der som saadan har bestaaet siden den ny Skoleordnings Indførelse, væsentlig for at erstatte Tabet af de to nederste Klasser, men tillige som Fortsættelse af Hr. Albecks tidligere Drengeskole omfatter Børn fra den yngre og yngste skolesøgende Alder, skal her meddeles, at den fremdeles bestyres af Hr. Albeck og Adjunkt Schaldemose, at den for Tiden tæller 136 Elever fordelt i 6 Klasser, at af Kathedralskolens Lærere underviser Overlærer Kleisdorff, Adjunkterne Lohse, Engell og Hoffmeyer foruden Bestyrerne navnlig i de øverste Klasser, samt at der derhos er 3 faste Lærere, 1 Lærerinde, 1 Tegnslærer og 1 Gymnastiklærer. Ligesom denne Anstalt i de senere Aar har afgivet det største Antal af de i Kathedralskolen optagne Disciple og der herfra henvises til den, naar der forespørges om Børns Forberedelse til den lærde Skole, saaledes søges den ogsaa af et ikke ubetydeligt Antal udenbys Dreng, der først senere kunne optages her, fordi det maa antages, at de der, hvor hele Undervisningen er beregnet paa den lærde Skole, ville finde den sikreste og bedste Forberedelse dertil. Dette kan nemlig siges uden i nogen Maade at vrage andre Skoler eller Lærere, fordi disse ikke kunne have det bestemte og udelukkende Maal og ikke staa i saa direkte Forbindelse med den lærde Skole, som denne Forberedelsesskole.

Udenbys Disciples Forældre eller Værger gjøres opmærksomme paa, at det er af stor Betydning, hvor og hvorledes Drengene anbringes i Byen, naar de forlade deres egentlige Hjem. Det er ingenlunde nok, at der sørges for deres legemlige Behov ved passende Bolig, Kost og Pleje, men der maa ogsaa være det tilbørlige Tilsyn med deres Opførsel og Arbejde. I den Henseende maa Skolen, hvem alt dette er i høj Grad

magtpaaliggende, meget ønske, at der hersker Enighed imellem den og Disciplenes Foresatte, og derfor indstændig anmode disse om at tage Hensyn til følgende Foranstaltninger angaaende Disciple, der ikke ligefrem ere satte i Huset hos Folk, der betragte dem som deres egne og have Vilje og Evne til at sørge for deres saavel aandelige som legemlige Vel.

1. Naar en udenbys Discipel optages i Skolen, meddeles det Rektor, hvor han agtes anbragt, og ligesom Anvisning i denne Henseende vil blive givet, saaledes forventes det, at Forældrene ville tage tilbørligt Hensyn til Rektors Misbilligelse af Valget.

2. Skolen bør altid være underrettet om, hvor saadanne Disciple bo, samt naar de flytte, hvilket ikke maa ske uden Forældrenes Vidende og Tilladelse.

3. Det fraraades indstændig at sætte Disciple paa Steder, hvor de have alene Bolig med Kost, men mangle Tilsyn. Det gaar ikke an, at Port- eller Gadedørsnøgle stilles til deres vilkaarlige Raadighed.

4. Det forventes, at der ved Aftale mellem Rektor, Forældre og Værter tilvejebringes et saadant Tilsyn med slige Disciples Arbejdstid og Opførsel i deres Bolig, at Skolen kan være tilfreds dermed.

5. For Disciple, som ikke ere anbragte i Pension, bør der kunne angives en Værge i Byen, som kan repræsentere de fraværende Forældre. Om Overtagelse af saadant Hværv kunne Forældrene, naar de ikke kjende nogen dertil skikket Person, henvises til at forhandle med en af Lærerne.

IV.

Skolens Beneficier.

A. De Beneficier, som bortgives af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet efter Rektors

Indstilling*), have i Skoleaaret i 1882—83 været til-
lagte følgende Disciple:

1. Fri Undervisning: A. W. Horneman, M. Rasmussen, D. H. V. N. R. Petersen, L. R. Laur-
sen, H. R. V. Bierre, P. S. M. Wellejus, J. J. Mar-
cussen, R. Wasmann, H. V. Rasch, S. J. Ueberwald,
L. U. la Cour, A. V. Petersen, H. E. Møller, L. C.
V. Busse, O. J. Olsen og L. B. Rasmussen.

2. Undervisning mod nedsat Betaling: H. E. M. Müller, C. P. H. Pedersen, S. A. Møller,
A. P. E. Lund, A. V. M. T. Asmussen, J. P. Sørensen,
J. L. Andersen, N. M. G. Nielsen, S. P. J. Rasmus-
sen, O. Bech, T. V. Povlsen, C. B. Nielsen, A. L. O.
Jensen, N. Nielsen, H. Petersen, J. C. Johansen, P.
E. Thomsen, N. P. Nielsen, V. E. Meyer, H. Handest.

3. Mellemste Stipendium (70 Kr., alt at
udbetale): D. F. V. Steensgaard.

4. Laveste Stipendium (40 Kr., alt at ud-
betale): L. V. Cortes, N. C. H. Nielsen, G. H. M.
Koch og S. C. T. Sørensen.

5. Extraordinære Gratister: N. V. Schalde-
mose og N. H. Stegmann.

6. Puggaards Legat (80 Kr., 40 Kr. at udb-
tale, 40 Kr. at oplægge): O. Jensen.

*) Det meddeles her til Forældres og Værgers Underretning,
at Ansøgninger om fri Skolegang eller de dermed i For-
bindelse staaende Stipendier, efter et trykt Skema, som ud-
leveres paa Forlangende, maa indgives til Rektor ved det
ny Skoleaars Begyndelse, senest til Begyndelsen af September.
Uagtet et Beneficium kun tildeles for et Aar ad Gangen,
behøver den, der allerede har nydt et saadant, ikke frem-
deles at ansøge derom, ligesom Skolen ogsaa selv indstiller
dem, der ere værdige dertil, til Forhøjelse af et lavere Be-
neficium. De øvrige Legater ansøges ikke, men tildeles ef-
ter Indstilling og Bestyrelsens Beslutning. Ingen Discipel
kan ansøge om Beneficium for efter et Aars Skolegang.

B. Det grevelige Moltkeske Legat for Embedsmænds Sønner (2 Portioner, hver paa 80 Kr.), hvortil Lensbesidderen af Grevskabet Bregentved udnævner, oppebæres af C. Mielche og P. S. M. Wellejus.

C. Rosenkrantz's Legat (aarlig 93½ Kr.), uddeles til 4 værdige og trængende Disciple af Biskoppen og Rektor, med Stadfæstelse af Stifterens, Rigsraad Rosenkrantz's Descendent, Besidderen af Stamhuset Rosenholm. Deraf fik: L. R. Laursen 33½ Kr., H. R. V. Bierre, M. Rasmussen og D. H. V. N. R. Petersen hver 20 Kr.

D. Pastor Hertels Legat (henved 20 Kr. hvert andet Aar), navnlig bestemt til Flidsbelønninger af gode Bøger for Disciple af Mellemklasserne. Rektor indstiller til Stiftsøvrighedens Approbation. Vil senere blive uddelt for iaar.

E. Student Davidsens Legat (2 Portioner, hver paa 20 Kr.) tildeles efter Rektors Indstilling af Stiftsøvrigheden. A. W. Horneman og A. V. Petersen.

F. Foghs Legat (1 Portion paa 20 Kr.) tildeles en Dimittend efter Rektors Indstilling af Ejeren af Ryomgaard, nu Godsejer Mourier-Petersen: R. E. V. Mohnsen.

G. Stougaards Legat (1 Portion paa 16 Kr.), tildeles efter Rektors Indstilling af Stiftsøvrigheden: R. J. Gøtsche.

H. Pastor Schoubyes Legat (1 Portion paa 80 Kr.) tildeles af Rektor og Lærerne til en Dimittend eller Student af Testators Slægt: A. E. H. Gudme.

I. Kantor J. Kabells Legat (1 Portion paa 84 Kr. 95 Ø.) tildeles af Rektor og Lærerne til en Dimittend: R. E. V. Mohnsen.

K. Pastor A. L. Kabells Legat (1 Portion paa 84 Kr. 90 Ø.) tildeles af Rektor og Lærerne til en Dimittend: J. C. Kristensen.

L. Nis Nissens Legat. Renterne for 1882 udgjorde 1120 Kr., hvilket Beløb af Rektor og Lærerne kort før Juleferien blev saaledes fordelt:

1. De $\frac{4}{5}$ af de faste Renter (til uformuende Disciple, der vise god Opførsel) 896 Kr.: D. F. V. Steensgaard 80 Kr., V. A. Petersen 60 Kr., H. E. Møller 50 Kr., L. R. Laursen, M. Rasmussen, R. H. V. Bierre og D. H. V. N. R. Petersen hver 50 Kr., P. S. M. Wellejus, J. J. Marcussen og S. J. Ueberwald hver 40 Kr., L. U. la Cour, A. W. Horneman, R. Wasmann, L. B. Rasmussen, A. P. E. Lund, H. E. M. Müller, N. G. M. Nielsen, C. P. H. Pedersen, N. Nielsen, S. A. Møller og T. V. Povlsen hver 30 Kr., N. V. Schallemose og H. Petersen hver 28 Kr.

2. Den $\frac{1}{5}$ (til Disciple, der uden egentlig at behøve Understøttelse udmærke sig ved Flid og Sædelighed) 224 Kr.: H. Jensen, S. Zahlmann, K. O. Bayer, V. C. M. C. Thulstrup og L. Bech hver 25 Kr., H. W. Secher og S. T. J. Thomsen hver 20 Kr., A. L. O. Jensen, H. Sørensen og P. M. S. Hansen hver 15 Kr., J. Herskind 14 Kr.*)

3. Extraordinært: Dimittend C. O. Cortes 80 Kr.

*) En af disse Portioner blev dog ikke modtaget.

V.

Oversigt over Skolens Indtægter og Udgifter i Finansaaret 1882 - 83.

Indtægter.

Jordebogsindtægter:		Kr.	Ø.
Arvefæsteafgifter	1,410.	31	
Tiender	30,634.	23	
Kirker og Præstekald	1,756.	97	
		<u>33,801.</u>	<u>51</u>
Jordebogsudgifter:		Kr.	Ø.
Skatter	1,675.	57	
Tiendeoverdragelser	101.	00	
Kirkeudgifter	858.	68	2,635. 25
			<u>Overskud 31,166. 26</u>

	Transport	31,166.	26
	Renter af Skolens Kapitalformue.....	4,133.	03
	Skolekontingenter.....	15,173.	00
	Forskjellige Indtægter	30.	00
Udenfor Finansloven:			
	Afløsningssum for afløst Afgift.....	2,372.	50
		<hr/>	
		52,874.	79
	Paa Balancekontoen eftergivet	1,642.	57
	Summa Indtægter	51,232.	22

Udgifter:

	Lønninger	29,970.	33
	Timeundervisning.....	5,437.	25
	Pensioner.....	2,597.	33
	Bibliothek	1,099.	81
	Bygninger	4,456.	79
	Lejeudgift	241.	66
	Inventar.....	475.	95
	Brændsel	1,328.	65
	Skatter	407.	35
	Regnskabsføring	920.	00
	Forskjellige Udgifter	1,299.	42
	Skydning	220.	51
	Dyrtidstillæg 18 ⁸⁰ /s ₁	712.	91
	do. 18 ⁸¹ /s ₂	629.	52
	do. 18 ⁸² /s ₃	774.	52
Udenfor Finansloven:			
	Efter Decision	1.	00
	Summa Udgifter	50,573.	00
	Sammenholdes hermed Indtægterne	51,232.	22
	udkommer en Kapitalfremgang af	659.	22

VI.

Undervisningen.

~~~~~
 Oversigt over hvad der er læst og lært i Skoleaaret 1882—83.

Dansk.

(Gram, undtagen i I og I R., II, II R. og III R. Stegmann.)

I Kl. og I Realkl. Funchs Læsebog for Mellemlasserne er benyttet til Oplæsning og Analyse. Af Holst's større poetiske Læsebog og Johansens „Livet i Danmark“ ere adskillige Digte lærte udenad. Bojesens danske Sproglære læst og repeteret. 1 Stil om Ugen.

II Kl. og II Realkl. Funchs Læsebog for Mellemlasserne. Af Holst's større poetiske Læsebog og Johansens „Livet i Danmark“ ere en Del Digte lærte udenad. Arentzens nordiske Mythologi. Som i de følgende Klasser er der nu og da læst et større Digtværk. I II Realkl. er Bojesens Sproglære repeteret. 1 Stil om Ugen.

III Kl. og III Realkl. Samme Læsebog og Lærebøger som i foregaaende Klasse; desuden er Flors Haandbog i den danske Literatur bleven brugt. 1 Stil om Ugen. III Realkl. 1 Time særlig, væsenlig til Analyse.

IV Kl. og IV Realkl. Læreren har søgt at gjøre Disciplene i begge Afdelinger bekendte med de vigtigste Forfattere og Værker i den poetiske Literatur, bestandig med Flors Haandbog som Grundlag. 1 Stil om Ugen, hvortil Æmnet i Reglen er hentet fra Skolefagene. I Realklassen er særlig læst Grammatik, mange prosaiske Stykker, Holbergs Erasmus Montanus og den politiske Kandestøber, Oehenschlägers Hakon Jarl og Axel og Valborg, Ewalds Fiskerne m. m.

V Kl. Der er meddelt en kort Oversigt over Literaturen med Flors Haandbog som Grundlag. 2 Stile om Maaneden. Som i de andre Klasser læst en Del Digte og større Digterværker.

VI Kl. Literaturhistorie fra Oehlenschläger til den nyeste Tid, Middelalderen og Tiden til Holberg. Læst og forelæst prosaiske og poetiske Skrifter. Svensk. To Stile om Maaneden, Dispositioner paa Skolen.

Oldnordisk.

(Rektor.)

V Kl. Wimmers Læsebog S. 1—36 og 63—73 er gennemlæst og repeteret. Wimmers mindre Formlære læst med ikke faa Udeladelser, siden er den flere Gange gjentaget og et og andet mere medtaget. Under Læsningen er foretaget Analyse, dels af et mindre til hver Gang foresat Stykke, dels af de vigtigste Sprogformer, med stadig Henførelse til Dansk og tilknyttede sproghistoriske Bemærkninger. Lejlighedsvis literatur-historiske Oplysninger.

VI Kl. Wimmers Læsebog S. 53—63 og 74—121, Wimmers mindre Formlære flere Gange gennemgaaet med Forbigaaelse af alt mindre vigtigt. Hver Gang er analyseret en Del af Lektien, og det hele Pensum er repeteret. Der opgives til Afgangsexamen Wimmers Læsebog S. 53—63 og 74—121.

Tysk.

(Lohse, undtagen II, III og III B. Stegmann.)

I Kl. og I Realkl. Kapers Læsebog for Mellemklasserne S. 101—154. Af Kapers tyske Sproglære de vigtigste Afsnit af Formlæren. Gloser efter Ankjærs Stiløvelser.

II Kl. og II Realkl. Kapers og Simonsens Læsebog for de højere Klasser S. 52—55, 67—77, 82—119, 167—172. Kapers tyske Sproglære, Formlæren.

III Kl. og III Realkl. Kapers og Simonsens Læsebog for de højere Klasser S. 119—147 og 167—195. Maanedslæsning efter forskellige Bøger (alle mindst 200 Sider). Kapers tyske Sproglære: Formlæren repeteret, af Ordføjningslæren Kapitlerne om Sætningsdelenes Overensstemmelse og om Kasus.

IV Kl. og IV Realkl. Kapers og Simonsens Læsebog for de højere Klasser S. 219—31, 239—46, 297—302, 307—22, af den poetiske Del S. 385—92, 395—404 (Schiller). Schillers Maria Stuart. Maanedslæsning efter forskellige Bøger. Extemporallæsning. Grammatik repeteret.

VI Kl. Goethes lyrische Gedichte (150 S.) og Götz v. Berlichingen; Herders Stimmen der Völker (200 S.) og Cid; Schillers Geisterseher og Abfall der Niederlande (50 S.); Claudius Wandsbecker Bote (100 S.). Ex tempore: Eggers Deutsches Lehr- u. Lesebuch, 2ter Theil fra S. 128 (med Udvalg).

Fransk.

(Schaldemose.)

I Kl. og I Realkl. Sicks Læsebog, 1ste Afd. S. 31—45, 50—52, 58—67, 73—103. Ahns første Kursus S. 75—89. Verberne efter Sicks Grammatik. I Kl. desuden 1 ugentlig Time praktiske mundlige og skriftlige Øvelser.

II Kl. og II Realkl. Sick, 2den Afd. S. 1—25, 27—31, 34—63, 66—85. Exempler af Sibberns Stiløvelser fra S. 1—50. Efter Sicks Grammatik repeteret Flertalsdannelsen, Hunkjønndannelsen, Pronomen, Talord og regelmæssige Verber.

III Kl. og III Realkl. Sick, 2den Afd. S. 90—167, 175—181. Repeteret Verberne efter Sick og de uregelmæssige Verber indøvede efter Sibberns Stiløvelser.

IV Kl. Sick, 2den Afd. læst S. 155—158, 167—197; repeteret og opgives S. 77—130, 141—158,

167—191. Repeteret Formlæren og læst af Syntax om Subst. Forhold i Sætningen, om Brugen af Participium og Ordstillingen. Extemporal Oversættelse, dels efter Sick, dels efter Souvestre. Maanedslæsning kun til 1. Febr. c. 70 Sider. 1 Stil hver 14de Dag indtil Paaske.

IV Realkl. læst af Sick, 2den Afd. S. 180—197, af Souvestre, Dans la Prairie S. 1—100. Repet. og opgives af Sick S. 45—63, 66—68, 71—130, 150—158, 167—180. Extemp. Oversættelse. Maanedslæsning indtil 1. Marts c. 100 Sider. Repet. Formlæren og læst af Syntax Participium og Ordfølge.

V Kl. Pio, Lectures franç. S. 1—200. Extemp. Oversættelse af samme Bog. Syntaxen efter Garrigue. 1 Stil om Ugen. Maanedslæsning c. 500 Sider.

VI Kl. Sick, franske Læsestykker S. 1—121. Extemp. Oversættelse af 3 Akter af Le Cid. Repet. Grammatik. Maanedslæsning efter eget Valg c. 300 Sider. 1 Hjemmestil hver Uge, c. 10 Stile paa Skolen. I alle Klasser dels Gloser efter Pio's Samling, dels lette Fortællinger lærte udenad paa Fransk.

Engelsk.

(Kleisdorff, undtagen I R. Neergaard, II R. Stegmann.)

I Realkl. Listovs Læsebog 1ste Afd. S. 1—22. Sammes Elementarbog S. 1—26. De danske Stykker i Elementarbogen ere skrevne hjemme.

II Realkl. Listovs Læsebog 1ste Afd. S. 22—51; Sammes Læsestykker S. 61—98. Sammes Elementarbog S. 22—44, hvis danske Stykker ere skrevne som Stil.

III Realkl. Listovs Læsestykker S. 61—170, 178—224. Som Maanedslæsning: Gullivers Travels, c. 150 Sider. Listovs Stiløvelser S. 1—18. Rosings Formlære, c. 20 Versioner og Stile; desuden Diktatstile. De mindre Realister: Listovs Læsestykker S. 61—117, sammes Stiløvelser S. 1—12. Rosings Formlære.

IV Realkl. Løkkes Læsebog for Mellemklasserne S. 16—124. Kursorisk (læst paa Skolen) c. 50 Sider i Løkkes Læsebog. Som Maanedslæsning læst: Marryat, *The Settlers in Canada* S. 108—324, Stile og Versioner c. 25. Rosings Formlære. Til Afgangsexamen opgives: Prosa: Listovs Læsestykker S. 98—170, 178—204; Løkkes Læsebog S. 1—15, 23—25, 26—29, 30—39, 40—49, 50—56, 59—64, 66—74, 75—77, 78—80, 82—96, 97—119, 120—124, i alt c. 200 Sider; Poesi: Listovs Læsestykker Side 205—224; Løkkes Læsebog: S. 15—23, 25—26, 29, 39, 56, 64—66, 74—75, 77—78, 80—82, 96, i alt c. 40 Sider.

V Kl. Løkkes Læsebog for Mellemklasserne S. 1—60. Listovs Elementarbog S. 1—30. Løkkes mindre Grammatik.

VI Kl. Løkkes Læsebog for Mellemklasserne, statarisk S. 1—56, 59—135, 138—140, 141—147. Kursorisk læst paa Skolen c. 40 Sider i samme Bog. Som Maanedslæsning er af Dickens *Sketches* (Udvalgt af Løkke) læst c. 130 Sider. Til Afgangsexamen opgives: det ovenfor nævnte Sideantal af Løkkes Læsebog, som er læst statarisk.

Latin.

I Kl. (Neergaard.) Forchhammers Læsebog undtagen S. 21—23. Alle de danske Stykker skrevne. Madvigs Sproglære: Formlæren.

II Kl. (Kleisdorff.) Cæsars Gallerkrig I, 1—40. Madvigs Sproglære § 177—261, Formlæren repeteret. 1 Stil om Ugen hjemme, paa Skolen hyppige mundtlige og skriftlige Øvelser.

III Kl. (Lohse.) Ciceros 1. og 2. Tale mod Catilina; Ovids Forvandlinger (efter Bloch): Ceres. Af Madvigs Sproglære forskellige Dele af Syntaxen. Kern og Krebs, Latinske Ord og Talemaader. Stil (hjemme og paa Skolen) efter Iversens Stiløvelser.

IV Kl. (Neergaard.) Fibigers og Pios Udvalg S. 57—62, 112—121, 140—145, 148—157, 168—75; Ciceros Taler pro lege Manilia, pro Ligario, pro Dejotaro; Ovids Forvandlinger (efter Bloch): Cadmus, Phaethon, Verdensaldrene og Deucalion 1—52, Pyramus og Thisbe (818 V.). Deraf opgives til Examen: Cicero pro lege Manilia; Fibigers og Pios Udvalg S. 57—62, 148—157 og 168—75; Ovid: Phaethon og Cadmus. Madvigs Sproglære repeteret. 1 Stil om Ugen; mundlige og skriftlige Stiløvelser paa Skolen. Kern og Krebs, Latinske Talemaader.

V Kl. (Rektor.) Ciceros Tale for Milo, samt Lælius og de Offic. I, 1—27; Livius 9de Bog; Vergils Æneide 7de og 9de Bog. Thomsen, det romerske Stats- og Privatliv. Som Extemporallæsning: Henrichsens Opgaver S. 1—98. Omtr. 30 Versioner. Med den math. Afdeling er i 2 Timer om Ugen læst Terents' Phormio, Ciceros Lælius og noget af Ovids Metamorphoser.

VI Kl. (Kleisdorff.) Ciceros Taler: in Catilinam I, pro Ligario, pro Dejotaro; Livius 8de Bog; Cicero: Lælius; Seneca: de constantia sapientis; Horats Oderne Bog I: Od. 1, 4, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 14, 17, 19, 20, 22, 24, 29, 37, 38; Bog II: Od. 1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10, 12, 14, 16, 17, 18, 19, 20; Bog III: Od. 1, 2, 5, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 19, 21, 23, 26, 28, 20; Bog IV: Od. 2, 3, 5, 7, 8, 11, 12 (i alt 1506 V.); Epistl. 1ste og 2den Bog og Ars poetica (Zahlmann har læst Cicero pro Plancio 1—25 i Stedet for pro Archia; Liv. VII, VIII, 1—10 og XXVII, 1—30). Der opgives til Afgangsexamen: Ciceros Taler pro Archia og pro Dejotaro (Zahlmann opgiver pro Plancio 1—25 og pro Dejotaro); Livius 7de Bog; Cicero: Cato og Lælius; Vergils Æneide 1ste Bog (Zahlmann 2den Bog); Horats: det ovennævnte Udvalg af Oderne og 1ste Bog af Epistlerne. Kursorisk er læst: Livius 6te

Bog, Kap. 1—30; Flemmer: Sølvalderens Forf. S. 1—112, 139—159, 203—211.

Græsk.

III Kl. (Neergaard.) Lunds Læsebog S. 7—14; Xenophons Anabasis II, 1—3. Bergs Formlære. Dorphs Mythologi.

IV Kl. (Neergaard.) Xenophons Anabasis 3dje Bog; Homers Odysse 1ste Bog. Bergs Formlære. Dorphs Mythologi.

V Kl. (Lohse.) Homers Iliade 8de—12te Bog; Lukian efter Fibigers Udvalg: dialogi marini, catapulus, dialogi mortuorum. Tregders Litteraturhistorie.

VI Kl. (Rektor.) Demosthenes 3 filippiske Taler, om Freden og om Khersones; Tregders Anthologi S. 1—47, 70—76 og 80—101. Mythologi og Litteraturhistorie efter Tregder. Christensen, det græske Statsliv. Forrige Aars Læsning repeteret.

Til Afgangsexamen opgives: Herodot 7de Bog (undtagen Kap. 69—100); Demosthenes 3 filippiske Taler, om Freden og om Khersones; Platons Apologi; Homers Iliade 1ste—4de Bog; Tregders Anthologi (c. 1700 Vers).

Religion.

(I—III Kl. Gram, IV—VI Kl. Bohn.)

I Kl. og I Realkl. Balslevs Lærebog til „Troen“, dernæst Hovedstykkerne af Resten. Assens mindre Bibelhistorie: det gamle Testamente og Hovedpunkterne af det ny Testamente. Bibellæsning.

II Kl. Balslevs Lærebog fra „Troen“ til Slutningen, tilligemed første Hovedstykke repeteret. Assens mindre Bibelhistorie: det ny Testamente læst og repeteret. Bibellæsning.

II Realkl. Balslevs Lærebog § 55 til Slutningen og repeteret. Assens Bibelhistorie fra S. 21 ud, repeteret fra det ny Testamente.

III Kl. og III Realkl. Balslevs Lærebog og Assens mindre Bibelhistorie ere repeterede. Bibel-læsning.

IV og IV Realkl. Matthæus Evangeliet og Johannes Breve læst og forklaret.

V og VI Kl. Johannes Evangelium læst og forklaret. Hovedpunkterne af Kirkehistorien i de 5 første Aarhundreder. Den augsburgske Trosbekjendelse.

Historie.

(Engell, undtagen I, I R. og II Stegmann.)

I Kl. og I Realkl. Oldtidens Historie efter Blochs Lærebog for Realskoler.

II Kl. Middelalderens Historie samt Tysklands, Spaniens, Frankrigs og Englands Hist. til 1660.

II R. Blochs Lærebog i Middelalderen til Kalmarunionen.

III Kl. Samme Bog, 2den Del til Christian d. 6te.

III Realkl. Samme Bog til 1815; de mindre Realister hele Lærebogen.

IV Kl. Den nyeste Historie fra Aar 1815 efter Blochs Lærebog for Realskoler; Oldtidens Historie efter Thriges Lærebog, til Rom.

IV Realkl. læst og repeteret det hele Kursus.

V Kl. Thrige, Roms Historie og Nordens til 1730.

VI Kl. Thrige, Nordens Historie og Oldtiden. Bloch, Middelalderen, den nyere og nyeste Tid. Dog er Nordens Historie tildels lært efter Blochs Lærebog.

Geografi.

(Hoffmeyer, undtagen II Stegmann.)

I og I Realkl. Danmark, Nord- og Østevropa efter Erslevs Geografi Nr. 2.

II og II Realkl. Mellem- og Sydevropa.

III og III Realkl. Asien, Afrika, Amerika og Avstralien. De mindre Realister have desuden særlig repeteret hele Geografien.

IV og IV Realkl. har repeteret hele Geografien samt læst matematisk Geografi efter et dikteret Uddrag.

Naturhistorie.

(Hoffmeyer.)

I og I Realkl. Krybdyr, Padder, Fisk og Løddyr, efter Feddersens Dyreriget.

II og II Realkl. Straaledyrene og den almindelige Del, efter Feddersens Dyreriget. Indledningen til Botaniken og de Frikronebladede efter Strøms Begyndelsesgrunde (Realkl. tillige de Helkronede).

III og III Realkl. Plantefamilierne samt den sidste Del, efter Strøm. Pattedyrene efter Feddersens Dyreriget. De mindre Realister have repeteret hele Zoologien og Botaniken efter Feddersens Naturrens Bog.

IV og IV Realkl. Repetition af hele Zoologien og Botaniken (efter Feddersen og Strøm).

V Kl. matematiske Afdeling: Foghs Geologi helt gennemgaaet.

Naturlære.

III Kl. og III Realkl. (Mylord.) Ligevægt, Varme, Magnetisme og Gnidningselektricitet efter Lorenz's Lærebog.

IV Kl. og IV Realkl. (Mylord.) Læren om Bevægelsen og Galvanismen, samt Repetition af Resten af Lorenz's Lærebog.

V Kl. 1) Den matematisk-naturv. Afdeling (Mylord.) Schmidts Lærebog i Experimental-fysiken, Iste Del, men repeteret kun til Farvespredning. 2) Den sproglig-hist. Afdeling (Ostermann.) Schmidts mindre Lærebog til Magnetismen; Jørgensens Astronomi til de Keplerske Love.

VI Kl. 1) Den math.-naturv. Afdeling (Mylord.) Schmidts Lærebog i Experimental-fysiken,

2den og 2dje Del, med enkelte Forbigaaelser; repeteret hele det læste Pensum. 2) Den sprogl.-hist. Afdeling (Ostermann.) Elektricitet, Lyden og Lyset (som ikke opgives) efter Schmidts mindre Lærebog; Jørgensens Astronomi, fra Planetbanernes Elementer; repeteret hele det læste Pensum.

Mathematik.

I Kl. (Engell) og I Realkl. (Mylord.) Regning: Blandede Opgaver, Kursregning, Renteregning, Procentregning og Kjæderegning. Geometri: Steens Hovedformerne i Rummet, Kap. 1. Arithmetik: Steens Elementær - Arithmetik til bruden Multiplikator, med tilhørende Opgaver.

II Kl. og II Realkl. (Mylord.) Steens elementære Geometri til Rumstørrelsers Maaling (II R.) til Figurers Forvandling. Geometrisk Tegning 1 Time om Ugen. Arithmetik: Proportioner og Decimalbrøk efter Steens elementære Arithmetik; Potens efter Steens elementære Algebra, til Rod. En Del Opgaver ere løste skriftligt dels i Hjemmet, dels paa Skolen. Praktisk Regning 1 Time om Ugen: sammensat Reguladetri og Kjæderegning. Geometrisk Tegning (Christensen).

III Kl. og III Realkl. (Christensen.) Steens Geometri § 85—154, Realklassen § 72—134 og den matematisk - naturvidenskabelige Afdeling desuden geometriske Konstruktioner og praktisk Regning. Arithmetik: Potens og Rod til § 28 samt Ligningers Oplosning og Anvendelser, til § 61 efter Steens elementære Algebra. Skriftlige Hjemmearbejder hver Uge.

IV Kl. og IV Realkl. (Christensen.) Steens Algebra. Realkl. repeteret den elementære Arithmetik. Steens Geometri. Realklassen og den matematisk - naturvidenskabelige Afdeling geometriske Konstruktioner. 1 Gang om Ugen Hjemmeopgaver.

V Kl. (Ostermann.) Steens rene Mathematik til Annuiteter (inkl.). Steens Stereometri. J. Petersens Trigonometri. J. Petersens Konstruktions-Opgaver, omtrent 200 gennemgaaede paa Skolen. Opgaver hjemme to Gange om Ugen.

VI Kl. (Ostermann.) J. Petersens analytiske Geometri. J. Petersens Konstruktions-Opgaver ca. 100, med Undtagelse af den største Del af Drejningstheorien, gennemgaaet paa Skolen. Repeteret hele det matematiske Pensum. Opgaver hjemme 2 Gange om Ugen. Projektionstegning er i V og VI Kl. ledet af Christensen.

Tegning, Skrivning og Sang

er indøvet paa samme Maade som i det foregaaende Aar. Da Frihaandstegning efter Ministeriets Tilladelse bortfaldt i øverste Realklasse, har denne Øvelse været indskrænket til meget lidet, nemlig kun særligt for de andre Realklasser, idet den geometriske Tegning, der er lagt i Matematiklærerens Hænder, har optaget Tiden i de nederste studerende Klasser. Til Sang har i det hele været anvendt 6 Timer om Ugen, nemlig 1 til Sæmmensang, 1 for VI og V Kl., 1 for IV Kl. og IV Realkl., 1 for III Kl. og III Realkl., 1 for II Kl. og II Realkl., 1 for I Kl. og I Realkl.

Der er i dette Fag desuden blevet arbejdet for Gjennemførelsen af Ministeriets Plan. Der vil imidlertid hengaa endnu to Aar, før Planen kan være fuldstændig gennemført. Samtlige Disciple ere tilstede ved Klassernes særlige Sangtimer, og i Sæmmensangstimen ere kun nogle faa blevne underviste i Skrivning.

Gymnastik.

Ligesom i forrige Skoleaar har der i dette været anvendt 18 Timer om Ugen til denne Undervisning, nemlig 16 hele Timer og 4 halve. Disciplene have

været fordelte paa 4 Hold, der hver have haft 4 Timer og de to yngste desuden to halve Timer paa de Dage, da de ingen hel Time havde, for at de kunde faa Legemøvelse hver Dag. Første Hold (VI og V Kl.) har indøvet Hugning, Exercits og Gymnastik, i Sommerhalvaaret tillige en Gang om Ugen Salon- og Riffelskydning; andet Hold (IV og III Kl.) Gymnastik og Exercits; tredje Hold (II Kl. og II Realkl.) og fjerde Hold (I Kl. og I Realkl.) Gymnastik og forberedende Øvelser. Andet Hold var saa talrigt (over 50 Disciple), at det maatte deles i to særlige Afdelinger, og de to sidste Hold have været paa over 30 Disciple. Skydeøvelserne begyndte d. 20. Maj og ophørte d. 24. September. Svømningen begyndte 6. Juni og ophørte 24. September.

Lørdag d. 7. April d. A. indfandt Sanginspektøren Kantor Sanne sig og inspicerede Sangundervisningen for samtlige Klasser.

Indberetning om Udfaldet af Skarpskydningen i Skydeåret 1882:

Antal Disciple som deltog i Øvelsen.	Afstand.	Skuddenes Antal.	Træffere.	Points.	Totalsum.
9	100 Al.	270	269	693	962
9	200 -	315	304	605	909
9	300 -	315	288	621	909
9	400 -	180	157	300	457

Samtlige Skud ere afgivne med den for Hæren reglementerede Baglade-Ingeniør-Karabin mod de for Hæren normerede Skiver.

Ved Præmieskydningen den 24. Septbr., hvori 9 Disciple deltog, opnaedes af Præmietagerne følgende Resultat:

Præmietager.	Alder.	Afstand.	Skud.	Træffere.	Points.	Totalsum.
L. U. la Cour ...	17 1/2 A.	300 Al.	5	5	17	22
S. Zahlmann ...	16 1/2 -	300 -	5	5	16	21
K. O. Bayer ...	18 -	300 -	5	5	15	20

Præmierne bestode i: 1) Dickens Pickwick-Klubben og Oliver Twist; 2) En Regnskærm; 3) Wilsters Oversættelse af Homers Iliade og Odysse.

VII.

Bibliotheket

er i Aar blevet forøget med følgende Bøger, af hvilke de med * mærkede tidligere have hørt til det nedlagte Stiftsbibliothek.

Mathematik.

- Tidsskrift for Mathematik, udg. af H. G. Zeuthen, Aarg. 6. Kbh. 1882.
- * Multiplications-Tabelle, indeh. Producterne af alle hele Factorer fra 1—1000, med 1—100. Kbh. 1793. 4.
- * Bugge, Th., De første Grunde til den rene eller abstrakte Mathematik, 2. Udg., Deel 1—3. Kbh. 1813—14.
- Dreyer, J. L. E., Bidrag til Bestemmelse af Præcessionskonstanten. Kbh. 1882.
- * Kästner, A. G., Anfangsgründe der Arithmetik, Geometrie, ebenen u. sphärischen Trigonometrie u. Perspectiv, 4. Aufl. Gött. 1786.
- * — Fortsetzung der Rechenkunst in Anwendungen auf mancherley Geschäfte. Gött. 1786.
- * Krebs, H. J., Anfangsgründe der reinen Mathematik, Th. 1 (Arithm.) und 2 (Geom.) Copenh. 1777—78.
- * Tempelhoff, G. F., Anfangs-Gründe der Analysis endlicher Grössen. Berl. 1769.
- * Ursin, G. Fr., Regnebog, udarb. især til Nytte for den danske Ungdom. Kbh. 1824.
- * — Lærebog i den rene Mathematik, i tvende Dele. Kbh. 1824.
- * — — 1ste Deel, 3. Opl. Kbh. 1835.
- * — Geometri udarb. med stadigt Hensyn til Anvendelsen i Kunster og Haandværker. Kbh. 1828.
- Valentiner, H., Bidrag til Rumcurvernes Theori. Kbh. 1881.
- * Bugge, Th., Beskrivelse over den Opmaalings Maade som er brugt ved de danske geographiske Karter. Kbh. 1779. 4.
- * Fester, D. C., Practisk Geometrie d. c. en kort dog tydelig og fuldstændig Indledning til Land-Maaling. Kbh. 1764. 4.
- * Rawert, J. H., Forelæsninger over den geometriske, trigonometriske og militaire Landmaaling tilligemed Nivelleringen. Kbh. 1793. 4.
- * Haseldon, Th., The Seaman's Daily Assistent being a short, easy, and plain method of keeping a Journal at Sea. London 1791. 4.

Naturvidenskab.

- Tidsskrift for populære Fremstillinger af Naturvidenskaben, udg. af C. F. Lütken og Eug. Warming. Bd. 29. Kbh. 1882.
- Tidsskrift for Physik og Chemi, udg. af A. Thomsen, V. Prytz og Th. Thomsen, 2den Række, Bd. 3. Kbh. 1882.
- Botanisk Tidsskrift, udg. af den botan. Forening, red. af H. Kiærshou, Bd. 13. Kbh. 1882.
- Det kgl. Danske Videnskabernes Selskabs Skrifter, matematisk-naturvid. Afdeling, Række 6, Bd. 1, 5—8 og Bd. 2, 3. Kbh. 1882. 4.
- Förhandlingar vid de Skandinaviske Naturforskarnes sjette möte i Stockholm 1851.

-
- *Ballenstedt, J. G. J., und Krüger, J. F., Archiv für die neuesten Entdeckungen aus der Urwelt, Bd. 1—4. Quedl. 1819—1822.
- * — Die neue oder die jetzige Welt, Th 1—2. Hann. 1818.
- * Bonnet, Ch., Oeuvres d'Histoire Naturelle et de Philosophie, tome 1—3. Neuch. 1779. 4.
- * — Betrachtung über die Natur, herausg. von J. F. Titius, 4. Aufl., Bd. 1—2. Lpz. 1783.
- * Funke, C. P., Ledetraad ved Børns første Underviisning i Naturhistorien, overs. efter det Tydske af O. J. Myuster, 3. Udg. Kbh. 1802.
- * Halle, J. S., Magic oder die Zauberkräfte der Natur, Th 1—6. Berl. 1783—89.
- * Happel, E. G., Mundus mirabilis tripartitus oder Wunderbare Welt in einer kurtzen Cosmographia fürgestellet, Th. 1—3. Ulm 1687—89. 4.
- * Helmuth, J. H., Naturlære for menig Mand og den opvoxende Ungdom til Overtroens Udryddelse, overs. af K. A. Borch. Kbh. 1796.
- * Krejdal, A., Omrids af Pananalysis eller Verdens Dynamik. Kbh. 1832.
- * Mussenbrock, P., Cours de Physique expérimentale et mathématique, trad. par Sig. de la Fond, tome 1—3. Paris 1769. 4.
- * Rothe, G., Kort Begreb af Naturlæren, til Nytte for Begyndere, overs. af tydsk. Kbh. 1770.
- * Schegkijus, J., Disputationes physicæ et medicæ. Fref. 1590. 12.
- * Lettres à une princesse d'Allemagne sur divers sujets de Physique et de Philosophie, tome 1—3. Pétersb. 1768—72

- *Ursin, G. Fr., Haandbog i den mechaniske Deel af Naturlæren. Kbh. 1826.
- * — Dampmaskinen, fremstillet i 15 populære Forelæsninger. Kbh. 1842.
- Schmidt, K., Dampmaskinens Historie. Odense 1874.
- *Zeising, H., Theatrum Machinarum, so i 6 Theil bestehend, in welchen gehandelt wird von vielerley künstlichen Machinis, mehrentheils aus fremden Sprachen versetzt durch H. Megesirum. Leipz. 1708. 4.
- *C. L. D., Vollständiges Lehrgebäude der ganzen Optik oder der Sehe- Spiegel- und Strahlbrech-Kunst. Alt. 1757. 4.
- *De la Coudraye, Théories des Vents et des Ondes. Copenh. 1796.
- *Priestley, J., Versuche u. Beobachtungen über verschiedene Gattungen der Luft, aus d. Engl., Th. 1—3. Wien u. Leipz. 1778—80.
- * — Geschichte u. gegenwärtiger Zustand der Electricität, aus d. Engl. übers. von J. G. Krünitz. Berl. u. Strals. 1772. 4.
- *Saxtorph, Fr., Electricitets-Lære, Deel 1—2. Kbh. 1802—3. Opfindelsernes Bog, redig. af A. Lütken, Bd. 1—7. Kbh. 1877—81.
-
- *Bode, J. E., Anleitung zur Kenntniss des gestirnten Himmels, 3. Aufl. Berl. 1777.
- *Derham, W., Astro-Theology or a demonstration of the being and attributes of God from a survey of the heavens, 5 ed. Lond. 1726.
- *De Fontenelle, Entretiens sur la pluralité des Mondes, nouv. éd. Berl. 1783.
- Guillemin, A., Universet, en almenfattelig Fremstilling af Stjernelæren, ved A. Paulsen, H. 12 (sluttet). Kbh. 1882.
- *Horrebow, C., Elementa astronomiæ sphaericae. Hafn. 1762.
- *Kant, I., Almindeligg Naturhistorie og Theorie over Himmelen, overs. af C. C. Pflueg. Kbh. 1806.
- *Søeborg, P., Stjerne-Catechismus for almindeligg Mand. Kbh. 1788.
- *Ursin, G. F., Om den ringformige Søelformorkelse 7de Sept. 1820, især for Danmark. Kbh.
-
- *C. Linnæi Systema naturæ per regna tria naturæ, 10. ed., tom. 1—2. Holm. 1758—59.
- *Mohr, N., Forsøg til en islandsk Naturhistorie. Kbh. 1786.
- *Mineralogische Beschreibungen merkwürdiger Gebirge u.

- Vulkane Italiens, aus dem Ital. übers. von Fr. A. Weber, Bd. 1—2. Bern 1792.
- * Bjørn, J. O., De indole et origine aerolithorum. Othin. 1816.
- * Collini, C., Journal d'un voyage qui contient différentes observations minéralogiques. Mannheim. 1776.
- * Kronstedt, A., Versuch einer Mineralogie, aus d. Schwed. übers. von A. G. Werner. Lpz. 1780.
- * Lommer, C. H., Abhandlung vom Hornerze als einer neuen Gattung Silbererz. Lpz. 1776.
-
- * Hancke, J., Catalogus plantarum horti academici Lugduno-Batavi, d. i. Verzeichnuss der jenigen Gewächse so sich im Universitäts-Garten zu Leyden in Holland befinden. Darmsstadt 1679.
- * Hornemann, J. W., Nomenclatura floræ Danicæ. Hafn. 1827.
- * C. Linnæi Species plantarum, tom. 1—2. Holm. 1753.
- * — Systema vegetabilium, ed. 14. cur. J. A. Murray. Gott. 1784.
- * — Philosophia botanica, ed. 2. Viennæ Austr. 1763.
- * — Termini botanici explicati. Lips. 1767.
- * Lyngbye, H. C., Tentamen hydrophytologiæ Danicæ. Hafn. 1819. 4.
- * Oeder, G. C., Indledning til Plante-Læren, overs. af N. H. Tyrholm, Part 1—2. Kbh. 1764—66.
- * — Nomenclator botanicus til at bruge ved Flora Danica. 1769.
- * — Nomenclator botanicus continens plantarum in terris Danicis sponte nascentium nomina vernacula. Hafn. 1769.
- * — Enumeratio plantarum floræ Danicæ (Cryptanthæ). Hafn. 1770.
- * — Flora Danica oder Verzeichniss der in den Königr. Dänemark u. Norwegen wildwachsenden Kräuter. Kph. 1770.
- * Müller, O. Fr., Flora Fridrichsdalina s. methodica descriptio plantarum in agro Fridr. simulque per regnum Daniæ crescentium (defekt). Argent. 1767 (indb. sammen med forrige Bog).
- * — Efterretning og Erfaring om Svampe, i sær Rør-Svampe velsmagende Pilse. Kbh. 1763. 4.
- * Paulli, S., Flora Danica, det er: Dansk Vrtebog. Kbh. 1648. 4.
- * Petersen, O. G., Bicollaterale Karbundter og beslægtede Dan- nelse. Kbh. 1882.
- * Rafn, C. G., Danmarks og Holsteens Flora, systematisk, physisk og oekonomisk bearbejdet, Deel 1—2. Kbh. 1796—1800.
- * Schæffer, J. C., Botanica expeditior, genera plantarum exhibens (i 2 Dele). Ratisb. 1762.

- *Schouw, J. Fr., *Dissertatio de sedibus plantarum originariis, sectio prima.* Havn. 1816.
- *Senebier, J., *Expériences sur l'action de la lumière solaire dans la végétation.* Genève 1788.
- *Wendt, J. C. W., *Anviisning til at indsamle, tørre og conservere de i Danmark og Norge vildvoxende og dyrkede medicinske Planter og Plantedele, 2. Opl.* Kbh. 1812.
- *Th. Bartholini *Anatomia, ex Caspari Bartholini parentis institutionibus, tertium ad sanguinis circulationem reformata.* Hagæ-Comitis 1655.
- *Haller, A., *Anfangsgründe der Physiologie des menschlichen Körpers, aus d. Latein. übers. von J. S. Haller, Bd. 1—8 (mgl. Bd. 7).* Berl. 1759—76.
- *Shaw, J., *Anleitung zur Anatomie, aus dem Engl. übers.* Weim. 1823.
- * — *Practisk Anatomie, bearb. af J. Hjaltelin.* Kbh. 1838.
- *Bonnet, C., *Considérations sur les corps organisés, tome 1—2.* Amst. 1762.
- *Reimarus, H. S., *Allgemeine Betrachtungen über die Triebe der Thiere, 3. Ausg.* Hamb. 1773.
- *P. Artedi *Ichthyologia s. opera omnia de piscibus, ed. C. Linnaeus.* Lugd. Bat. 1738.
- *Bellermann, J. J., *Ueber das bisher bezweifelte Daseyn des Rattenkönigs.* Berl. 1820.
- *Brünnich, M. T., *Dyrenes Historie og Dyre-Samlingen udi Universitetets Natur-Theater, Bd. 1.* Kbh. 1782. fol.
- * — *Zoologie fundamēta, Grunde i Dyrelæren.* Hafn. et Lips. 1772.
- * — *Ornithologia borealis.* Hafn. 1764.
- *Buffon, *Naturgeschichte der Vögel, aus d. Franz. übers. durch B. C. Otto.* Berl. 1785.
- *Faber, Fr., *Prodromus der isländischen Ornithologie oder Geschichte der Vögel Islands.* Kopenh. 1822.
- *Schäffer, J. C., *Die Sattelfliege.* Regensb. 1753. 4.
- * — *Die Egelschnecken in den Lebern der Schafe.* Regensb. 1753. 4.
- * — *Die Armpolypen in den süßen Wassern um Regensburg.* Regensb. 1753. 4.
- * — *Die grünen Armpolypen; die geschwänzten und ungeschwänzten zackigen Wasserflöhe; eine besondere Art kleiner Wasseraale.* Regensb. 1755. 4 (alt i 1 Bind).
- *Temminck, C. J., *Manuel d'Ornithologie ou tableau systématique des oiseaux qui se trouvent en Europe, 2. éd., partie 1—2.* Paris 1820.

Lægevidenskab.

- *Baden, G. L., Lægevidenskabens Forfatning i Oldtiden og Middelalderen hos de Nordiske især Danske. Kbh. 1801.
- *Goelicke, A. O., *Historia medicinae universalis*. Fref. c. V. 1721.
- *Riegels, Forsøg til Chirurgiens Historie. Kbh. 1786.
- *Wendt, J. C. W., Almindeligt Hospital i Kjøbenhavn. Kbh. 1833.
- *Thaarup, Fr., Nogle Optegnelser om Pest og Qvarantainevæsen. Kbh. 1820.
- *Frankenau, R., Det offentlige Sundhedspolitie under en oplyst Regiering. Kbh. 1801.
- *Cheyne, G., Regler til at vedligeholde Sundhed, overs. af J. Cl. Tode. Kbh. 1800.
- Dahlerup, S. V. T., Pneumatometriske Undersøgelser og deres diagnostiske Betydning i de chroniske Lungesygdomme. Odense 1881.
- Heiberg, V., Om Ovariesvulsten som Complication ved Svanerskab. Kbh. 1881.
- *Hennings, J. C., Von den Träumen und Nachtwandlern. Weim. 1784.
- Israel, E., Studier over Pleuritis hos Børn. Kbh. 1882.
- Jónassen, J., Ekinokosygdommen, belyst ved islandske Lægers Erfaring. Kbh. 1882.
- Kalmar, P. E., Akklimatisationsbegrebet i dets Forhold til Gul Feber. Kbh. 1882.
- *Langhans, D., Om de Laster som hævne sig selv paa Menneskenes Helbred, fordansket af A. Wøldike. Sorøe 1783.
- Meyer, S., Om Resection ved Coxitis. Kbh. 1881.
- *Ridiger, A., *Commentationes de diæta eruditorum, adjectæ sunt Sanctorii septem sectiones aphorismorum de medicina statica*. Lips. 1728.
- Schmiegelow, E., Studier over Testis og Epididymis Udviklingshistorie. Kbh. 1882.
- *Tissot, *De la santé des gens de lettres*, 3 éd. Laus. 1775.
- Tscherning, M., Studier over Myopiens Ætiologi. Kbh. 1882.

Historie.

- Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie, udg. af det kgl. nord. Oldskriftselskab. Kbh. 1882.
- Personalhistorisk Tidsskrift, udg. af Samfundet for dansk-norsk Genealogi ved Fr. Krarup, Bd 3. Kbh. 1882.
- Samlinger til Fyens Historie og Topographie, udg. af Fyens Stifts litterære Selskab, Bd. 1—8. Odense 1861—81.

Det kgl. Danske Videnskabernes Selskabs filosofiske og historiske Afhandlinger, Række 5, Bd. 5, 1—2. Kbh. 1882. 4.
 Regesta diplomatica historiæ Danicæ, udg. ved det kgl. Danske Videnskabernes Selskabs Omsorg, Række 2, Bd. 1 (fra Aar 1349—1419). Kbh. 1882. 4.
 Monumenta historiæ Danicæ, udg. af H. Rordam, Række 2, Bd. 1, Hefte 1 og 2. Kbh. 1882—83.

-
- * Bucelinus, G., *Historiæ universalis nucleus*. Ulmæ 1652.
 * Historischer Kern od. kurtze Chronica der merckwürdigsten Welt- u. Wunder-Geschichte sampt beygefüigten Instrumentis Pacis (i 27 Bd.) Hamb. 1618—1748.
 * Jonston, J., *Historia civilis et ecclesiastica ab orbe condito*. Frcf. 1672.
 * Hübner, J., *Korte Spørsmaal af den politiske Historie*, Deel 1—9 samt Indledning til alle ni Deele. Kbh. 1746—50.
 * Millot, *Universalhistorie alter, mittler u. neuer Zeiten*, aus d. Franz. von W. E. Christiani, Th. 1—9 (i 5 Bd.) Lpz. 1777—87.
 * Fortsættelse af Abbed Millots Verdenhistorie, af A. W. Brorson, Deel 1—4. Kbh. 1804—10.
 Jensen, N. J., *Verdenhistorie til Læsning for Folket*, Del 1—3. Kbh. 1866—72.
 Ewald, C., *Lærebog i Verdenhistorien*, 1—3. Kbh. 1882—83.
 * Pufendorff, *Introduction à l'histoire générale et politique de l'univers*, tome 1—4 (i 2 Bd.) Amst. 1721.
 * Holberg, L., *Introduction til de europæiske Rigers Historie*, forbedret med et nyt Tillæg. Kbh. 1757.
 * Canzler, Fr. G., *Neues Magazin für die neuere Geschichte, Erd- u. Völkerkunde, als eine Fortsetzung des Büschingischen*. Leipz. 1790.
 * Schlözer, A. L., *Briefwechsel meist historischen u. politischen Inhalts*, Th. 1—10 (Heft 1—60). Gött. 1777—82.
 * — *Staats-Anzeigen*, Bd. 1—18 (H. 1—72). Gött. 1782—93.
 * — *Register dazu von Fr. Ekkard*. Gött. 1785.
 * *Historisch-politisches Magazin nebst litterarischen Nachrichten*, 2ter Jahrg, 4ter Bd. Hamb. 1788.
 * *Politisches Journal nebst Anzeige von gelehrten und andern Sachen*, Bd. 1—2 (i 4 Bd.) Hamb. 1789—90.
 * *Politische Annalen* herausg. von C. Girtanner, Bd. 1—8. Berl. 1793—94.
 * Schiller, Fr., *Allgemeine Sammlung historischer Memoires vom 12. Jahrh. bis auf die neuesten Zeiten*, 1ste Abth. 1—4. Jena 1790—95; 2te Abth. 1—27 (mgl. 25 og 26), Jena 1791—1804.

- * *Minerva*, ein Journal histor. u. polit. Inhalts, herausg. von J. W. v. Archenholz, Bd. 1—111 (mgl. 88). Berl., Hamb., Lpz. u. Jena 1792—1819.
- * — herausg. von Fr. A. Bran, Bd. 112—130. Jena 1819—24.
- * *Miscellen zur Geschichte des Tages*, herausg. von J. W. v. Archenholz, Bd. 1—2. Hamb. 1795.
- * *Chronik des neunzehnten Jahrhunderts*, von G. G. Bredow, Bd. 1—27 (die Jahre 1801—5). Altona 1808.
- * — von C. Venturini, Bd. 3—11 (1806—14). Altona 1809—17.
- * Bredow, G. G., *Det nittende Aarhundredes Krønike 1801*, overs. af H. H. Schønberg. Kbh. 1806.
- * *Staats Geschichte Europa's*, Jahrg. 1—6, als Taschenbuch für 1805—11. Tüb.
- * *Historisches Taschenbuch für das J. 1814 u. 15*, herausg. von Fr. Buchholz, Bd. 1—4. Berl.
-
- * *Dictionnaire hist., polit. et géogr. de la Suisse*, tome 1—3. Genève 1788.
- * *Dictionnaire des portraits hist., anecdotes et traits remarquables des hommes illustres*, tome 1—3. Paris 1768.
- * *Försök til et biografiskt Lexicon öfver lärde och namnkunnige utländske män*, Del 1—3. Stockh. 1782—86.
- * Holberg, L., *Adskillige store Heltes og berømmelige Mænds sær Orientalske og Indianske sammenlignede Historier og Bedrifter*, Tome 1—2 (i 1 Bd.) Kbh. 1739.
- * Palm, G. F., *Lebensbeschreibungen u. Charakterschildrungen berühmter Männer*, Bd. 1—3 (i 1 Bd.) Hann. 1796—98.
- * *Der Biograph*, Darstellungen merkwürdiger Menschen der drey letzten Jahrhunderte, Bd. 1—8 (mgl. 7). Halle 1802—9.
- * *Samlung von merkwürdigen Lebensbeschreibungen grössten Theils aus der britannischen Biographie*, Th. 1—7. Halle 1754—62.
- * Baur, S., *Gallerie historischer Gemähde aus dem 18. Jahrh.*, Th. 1—6. Hof 1805—6.
- * Birch, H. J., *Berømte ældre og yngre Lærdes Levnetsbeskrivelser*, Bd. 1. Kbh. 1775—80.
- * — *Billedgallerie for Fruentimmer*, Deel 1—3. Kbh. 1793—95.
- * *Duport du Tertre*, *Geschichte der sowohl alten als neuern Verschwörungen, Mentereyen u. merkwürdigen Revolutionen*, aus d. Franz. übers., Th. 1—10 (i 5 Bd.) Bresl. 1764—71.
- * *Gallerie der Verbrecher*, Bd. 1—4. Sondersh. 1820—22.
-
- * Walpole, H., *Historische, litterarische und unterhaltende Schriften*, übers. von A. W. Schlegel. Lpz. 1800.

- * Muler, N., *Judæorum annus lunæ solaris et Turc-Arabum annus merè lunaris*. Gron. 1630 fol.
- * *Recueil hist. et chronol. de faits mémorables pour servir à l'histoire générale de la Marine et à celle des Découvertes*, tome 1—2. Paris 1777.
- * Meiners, C., *Historische Vergleichung der Sitten u. Verfassungen u. s. w. des Mittelalters mit denen unsers Jahrhunderts*, Bd. 1—3. Hann. 1793—94.
- * Büsching, J. G., *Der Deutschen Leben, Kunst u. Wissen im Mittelalter*, Bd. 1—2. Bresl. 1817—19.
- * Galletti, J. G. A., *Allgemeine Culturgeschichte der drey letzten Jahrhunderte*, Th. 1—2. Gotha 1814.
- * Anderson, A., *Hist. u. chronol. Geschichte des Handels*, aus d. Engl. übers., Th. 1—7. Riga 1773—79.
- * *Histoire philos. et polit. des Etablissements et du Commerce des Européens dans les deux Indes*, tome 1—7. Amst. et Maestr. 1773—74.
- * — *Analyse de cet ouvrage*. Leyde 1775.
- * Wolf, J. C., *Monumenta typographica*, pars 1. Hamb. 1740.
-
- * Bredow, G. G., *Haandbog i den gamle Historie*, overs. af H. H. Laurberg. Kbh. 1809.
- * Rollin, *Histoire ancienne des Egyptiens, des Carthagois etc.* tome 1—5 (i 4 Bd.) Halle 1756—58.
- * (Möllmann, B.), *Almindelig Historie*, 1ste Deel (den jødiske Hist.) Kbh. 1760. 4.
- Holberg, L., *Jødiske Historie fra Verdens Begyndelse fortsatt til disse Tider*, Tome 1—2 (i 1 Bd.) Kbh. 1742. 4.
- * Basnage, L., *L'histoire et la religion des Juifs, depuis Jésus-Christ jusqu' à present*, tome 1—5. Rott. 1707.
- * Justi, J. H. G., *Die Wirkungen n. Folgen sowohl der wahren als der falschen Staatskunst in der Geschichte des Psammetichus Königes von Egypten*, Th. 1—2. Frkf. u. Lpz. 1759—60.
- * Bloch, N. H. S., *Navnkundige Grækers korte Biographier*, Deel 1—2. Kbh. 1800—1.
- * Rollin, *Römische Historie von Erbauung der Stadt Rom bis auf die Schlacht bey Actium*, aus d. Franz. übers., Th. 1—4 (i 2 Bd.) Lpz. 1739—49.
- * Rayon, J. C., *Histoire Romaine depuis la fondation de Rome jusqu'au règne d'Auguste*, tome 1—4. Paris 1809.
- * Ferguson, A., *Geschichte des Fortgangs u. Untergangs der Römischen Republik*, aus d. Engl. frey übers. von C. D. B., Bd. 1—3, 2. Lpz. 1784—86.

- * Gibbon, E., Geschichte der Abnahme u. des Falls des Römischen Reichs, aus d. Engl. übers. von C. W. v. R., Bd. 1—14 nebst Register. Wien 1790—92.
- * Histoire de Scipion l'Africain, pour servir de suite aux Hommes illustres de Plutarque. Paris 1738.
- * Middleton, C., The history of the life of M. Tullius Cicero, vol. 1—4. Basil 1790.
- * Bury, Histoire de la vie de Jules César, tome 1—2 Paris 1758.
- * Bugny, L. P., Pollion ou le siècle d'Auguste, tome 1—4. Paris 1808.
- * Weguelin, Caractères historiques des Empereurs depuis Auguste jusqu'à Maximin, tome 1—2. Berl. 1768.
- * Cardanus, H., Neronis enecmium. Amst. 1640.
- * De la Bléterie, Vie de l'empereur Julien, nouv. éd. Paris 1746.
- * Cochläus, J., Vita Theodorici regis Ostrogothorum et Italiae, opera J. Peringskiöld. Stockh. 1699. 4.
-
- * Prinzessin Erdmuth Sophie zu Sachsen, vermählte Markgräfin zu Brandenburg, Sonderbare Kirchen-Staat u. Welt-Sachen. Nürnberg. 1689
- * Bower, A., Unpartheiische Historie der Römischen Päpste, aus d. engl. Sprache übers., Th. 1—10 (i 11 Bd., mgl. Bd. 7.) Magdeb. u. Lpz. 1751—80. 4.
- * Histoire des Conclaves depuis Clément V. jusqu' à present, tome 1—2 (i 1 Bd.) Cologne 1703.
- * Münter, Fr., Om Hierarkiets Fremgang under Pave Innocenz den Tredie. Kbh. 1784.
Leben Klemens des XIV, jetzt regierenden Römischen Papstes, Berl. u. Lpz. 1774.
- * Lettres intéressantes du pape Clément XIV (Ganganelli), trad. de l'italien et du latin, tome 1—2. Paris 1777.
- * Wolf, P. P., Geschichte der röm.-kath. Kirche unter der Regierung Pius des Sechsten, Bd. 1—7. Zürich u. Lpz. 1793—1802.
- * Pius der Sechste u. sein Pontifikat, aus dem Franz. Hamb. 1800.
- * Pragmatische Geschichte der vornehmsten Mönchsorden, von einem ungenanten Franzosen gesammelt u. in einem deutschen Auszuge vorgetragen, Bd. 1—10. Lpz 1774—83.
- * Harenberg, J. C., Pragmatische Geschichte des Ordens der Jesuiten (i 2 Bd.) Halle u. Helmst. 1760. 4.

- * Juan de Mariana oder die Entwicklungsgeschichte eines Jesuiten. Berl. 1804.
- * Maimbourg, L., Historie des Croisades, 3. éd., tome 1-4. Paris 1680.
- Anna Komnena, Alexiade, overs. af O. A. Hovgård, H. 6 og 7 (sluttet). Kbh. 1882.
-
- * Sibbern, N. P., Bibliotheca historica Dano-Norvegica. Hamb. et Lips. 1716.
- * Holberg, L., Dannemarks Riges Historie, 2. Edition, Tomus 1-3. Kbh. 1753-54. 4.
- * Mallet, Introduction à l'histoire de Dannemarc. Copenh. 1755. 4.
- * — Monumens de la mythologie et de la poésie des Celtes et particulièrement des anciens Scandinaves, pour servir de supplément à l'Introd. etc. Copenh. 1756. 4.
- * — Histoire de Dannemarc, tome 1-3, (ingl. tome 1). Copenh. 1765. 4.
- * — — — 2 éd., tome 1-5 (i 3 Bd.) Genève 1763.
- * — Abrégé de l'histoire de Dannemarc, partie 1. Copenh. 1760.
- * Suhm, P. Fr., Danmarks, Norges og Holsteens Historie udi tvende Udtog, 3 Opl. Kbh. 1790.
- * Baden, G. L., Det danske Riges Historie. Kbh. 1797.
- * Møller, Joh., Introductio in ducatum Cimbricorum, Slesvicensis et Holsatici historiam. Hamb. 1699.
- * Pontoppidanus, E., Gesta et vestigia Danorum extra Daniam, tom. 1-3. Lips. et Hafn. 1740-41.
- * Svend Aagesens Danmarks-Krønike, overs. af R. Th. Fenger. Kbh. 1842.
- * Ulfeld, J., Kort Udtog af den danske Historie fra 1533 til 1559 af Latin paa Dansk oversat af C. P. Rothe. Kbh. 1752. 4.
- * Rothe, C. P., Brave Danske Mænds og Qvinders berømmelige Eftermæle, Deel 1-2. Kbh. 1753.
- * Giessing, C., Nye Samling af Danske- Norske- og Islandske Jubel-Lærere, Deel 1-3 (i 4 Dele). Kbh. 1779-86. 4.
- * Nachrichten von dem Geschlechte Becker, von J. G. Burmann-Becker. Kph. 1831.
- * Nachrichten von dem Geschlechte Baden. Kph. 1832.
- Seidelin, F. C., Stamtavle over Familien Seidelin. Aarh. 1877.
- Vahl, J., Slægtebog over Afkommet af Chr. Nielsen, H. 3. Kbh. 1882.

- * Schlegel, J. H., Samlung zur Dänischen Geschichte, Münz-
kenntniss, Oekonomie u. Sprache, Bd. 1--2 (i 4 Bd.) Kph.
1771--76.
- * Graah, Kort sammendragen historisk Fortælling om Forfædres
Tapperhed og Trofasthed i Land- og Søkrige, 2. Opl. Kbh.
1808.
- * Urkunden u. Materialien zur nähern Kenntniss der Geschichte
u. Staatsverwaltung Nordischer Reiche 1786, Forts. 1789
u zweyte Forts. 1790.
- Sammlung der wichtigsten Abhandlungen zur Erläuterung der
vaterländischen Geschichte u. des vaterländ. Rechts,
welche in den Schleswig-Holsteinischen Anzeigen erschienen
sind, Bd. 1--6. Tondern 1821--40.
- * Ramshart, P., Efterretning om det bekjendte af den danske
Klaades Tieneste fra Aar 1752 og til den Dag da Engelland
voldsom bortførte samme i 1807. Kbh. 1808.
- * Historisk Beretning om det danske Folks Oprindelse, fordem
skreven paa Latin af Kong Erico Pomerano, men nu
fordansket af J. P. Wielandt). Kbh. 1749.
- * Pedersen, N., Cimbrers og Gothers ældgamle Herkomst og
Handel, fra det Latinske Sprog omskrevet og ofversæt til
Landmændenes Velbefald. 1706.
- * F. W. Fhr. af W(edel) J(arlsberg), Afhandling over den
ældre Skandinaviske Historie, om Cimbrerne og de Skandi-
naviske Gotter, overs. af J. H. M(eier). Kbh. 1781.
- * Arnkiel, T., Ausführliche Eröffnung, was es mit der Cim-
brischen u. Mitternächtischen Völker ihrem Götzendienst von
uhralters her vor eine Bewandtuiss gehabt o. s. v. Hamb.
1703. 4.
- * Anchersen, J. P., Vallis Herthæ deæ et origines Daniae ex
Græcis et Latinis autoribus descriptæ et illustratæ. Hafn.
1747. 4.
- * Blom, S., Templum St. Halvardi, quod Aslœ olim floruit.
Hafn. 1778. 4.
- * Müller, P. E., Ueber die Aechtheit der Asalehre u. den Werth
der Snorroischen Edda, aus d. dänischen Handschrift
übers. von L. C. Sander. Kph. 1811.
- * -- Antikvarisk Undersøgelse over de ved Gallehuus fundne
Guldhorn. Kbh. 1806. 4.
- * Henneberg, K., Hvad er Edda? eller raisonneeret kritisk
Undersøgelse over de tvende ved Gallehuus fundne
Guldhorn. Aalb. 1812. 4.
- * -- Forsvar for Skriftet: Hvad er Edda? Aalb. 1813. 4.
(i et Bd. med forrige).

- *Stuhr, P. F., Von dem Glauben, dem Wissen u. der Dichtung der alten Skandinavier. Kph. 1815.
- Madsen, J., Folkeminder fra Hanved Sogn ved Flensborg. Kbh. 1870.
- *Nyerup, R., og Abildgaard, S., Antiquariske Rejser i Aarhus Stift i Aarene 1771 og 1807, et Anhang til 4de Del af Danmarks hist. polit. Skildring. Kbh. 1808.
- *Baden, G. L., Afhandlinger i Fædrelandets Cultur-, Stats-, Kirke- og Literær-Historie, Bd. 1—2. Kbh. 1820—21.
- * — Smaa Afhandlinger og Bemærkninger fornemmelig i Fædrelandets, Middelalderens og den christne Kirkes Historie. Kbh. 1821.
- * — Arveadel saa gammel i Norden som ordnet Stat; Oprindelsen til de Slesvig-Holstenske Hertugers Titel Arving til Norge; to fædrelandsk-historiske Afhandlinger. Kbh. 1808.
- *Engelstoft, L., Forsøg til en Skildring af Qvindekjønnets huuslige og borgerlige Kaar hos Skandinaverne før Kristendommens Indførelse. Kbh. 1799.
- *Thestrup, C., Danmarks og Norges Krigs-Armatur i de ældste, melleenste og sidste Tider. Kbh. 1756. 4.
- *Host, J. Kr., Historisk Efterretning om Kroninger og Salvinger i Danmark. Kbh. 1815.
- *Falksen, M. G., Oration om den ypperlige og uhrgamle Elephant-Ordens første Oprindelse og Fremgang, holdt Anno 1694. Kbh. 1760.
- *Om Kong Harald Klaks Daab og den Christelige Kirkes Begyndelse i Danmark. Kbh. 1826.
- *Rafn, C. C., Blik paa Krigsvæsenets Forfatning under Knud den Store. Kbh. 1818.
- Steenstrup, Joh., Danske og norske Riger paa de britt. Øer i Danevældens Tidsalder, H. 2. Kbh. 1882.
- Normannerne, Bd. 4: Danelag. Kbh. 1882.
- *Muncheberg, Fr. C., Historia pragmatica pacti Calmariensis. Hafn. 1749. 4.
- *Hamelman, H., Oldenburgisches Chronicon (Titelbl. mgl.) fol.
- *Langebek, J., Christian den Førstes udodelige Ihukommelse, fornyet udi en Jubel-Tale. Kbh. 1749. 4.
- *Behrmann, H., Kong Christian den Andens Historie, Deel 1—2 (i 1 Bd.) Kbh. 1815.
- *Pontanus, J. I., Vita Christiani III. Daniae et Norvegiae regis, nunc primum in lucem edita cur. Joh. Hubnero. Hanov. 1729. 4.

- * Pontanus, J. L., Vita Friderici Secundi Daniæ et Norvegiæ regis, quam ex manuscripto autoris nunc primum edidit G. Kreysingius. Flensb. 1735. 4.
- * Molbech, Chr., Historie om Ditmarskerkrigen under Kong Frederik den Anden. Kbh. 1813.
- * Møller, J., Mindeskrift over Daniel Rantzau. Kbh. 1818.
- * Mynster, O. H., Fragment af en Lovtale over Daniel Rantzau. Kbh. 1820.
- * Wiggers, J. G., Christian der Vierte, eine panegyrische Skizze. Kiel.
- * Jahn, F. H., Historie om Calmarkrigen. Kbh. 1820.
- * Engelstoft, L., Historisk Efterretning om Christian den Fjerdes Forsøg til at ophæve Vornedskabet 1634. Kbh. 1813.
- * H. P., Den fra Dannemarkes Riges Hofmester og det romerske Riges Græve forvandlede til Dannemarkes Riges Forræder Corfitz Uhlefeldt hans Livs og Levnets Historie, Part 1—2. Kbh. 1746—47. 4.
- * Apologie de Messire Corvix Ulefeldt Grand-Maistre du royaume de Dannemarck, trad. du latin. Rouen 1653.
- * Viti Beringii Obsidio Hafniensis, et eorum, quæ eâ durante per septentrionem fere omnem ad memoriam illustria contigere, stricta enarratio. Hafn. 1676. 4.
- * Noyagtig Efterretning om Souverainitetet eller hvad som har tildraget sig paa Kjøbenhavns Mode fra 10. Septbr. til 17. Nov. 1660, da den Stormægtigste Konge Kong Friderich den Tredie fik absolut og u-omskrænket Magt. Kbh. 1760.
- * Patriotiske Betragtninger over Danske og Norske Mænds borgerlige Frihed under et arveligt og faderligt Enevolds-Regimente, fremlagte paa Jubel-Festen. Kbh. 1760. (indb. sammen med forrige).
- * Spittler, L. T., Geschichte der dänischen Revolution im J. 1660. Berl. 1796.
- * — Historie om Statsforandringen i Dannemark 1660, da Enevoldsmagten blev indført, af det Tydske. Kbh. 1798.
- * Werlauff, Efterretninger om Italieneren J. F. Borro's Ophold ved det danske Hof i Aarene 1667—70. Kbh. 1817.
- * Mylius, O. B., Den vidt-berømte Søe-Heltes Herr Cort Sivertson Adels Liv og Levnets Beskrivelse. Kbh. 1704. 4.
- * Tage-Register über Christian des Fünften glorwürdigste Lebens- u. Regierungs-Geschichte. Kbh. 1701.
- * Farstrup, M. P., og Axelson, L., Dagbog fra det 16., 17. og 18. Aarh., udg. af J. Becher. Aalb. 1813.
- * Dännemarks gegenwärtiger Staat, unter der nuhmero souverainen Regierung Christiani V., worinne dieses Königs allerge-

- heimste Staats-Maximen vor Augen gestellet werden. Cölln 1695. 4.
- *Rechtmässige Vertheidigung des Königreichs Dännemarck, in welcher eine ohnlängst unter dem Titel, Dännemarcks Gegenwärtiger Staat] herausgekommene Schrift gründlich beantwortet u. widerleget wird. Cölln 1696. 4. (indb. sammen med forrige).
- *Garde, H. G., Niels Juel, udg. af Selskabet for Trykkefrihedens rette Brug. Kbh. 1842.
- *Rothe, C. P., Danmarks forrige Riigens Store Cantzlers Peder Græve af Griffenfelds Liv og Levnet, 3. Opl., Part 1—2 (i et Bd.) Kbh. 1748.
- *Baden, (i. L., Peder Greve af Griffenfeld's Fortjenester af Kongehuus og Fædreneland. Kbh. 1808.
- *Molbech, Chr., Nogle Ideer over Historie og Historieskrivning med Bidrag til en Kritik over G. L. Badens Skrift om Griffenfeld. Kbh. 1808.
- *Bussæus, A., Historisk Dag-Register over den Stormægtigste Monarks Kong Friderich den Fierdes fornemste høystpriselige Levnets og Regierings Begivenheder og Tilfælde. Kbh. 1770.
- *Scheel, H. O., Almindelig Udkast af Krigens Skueplads, som Indledning til Kong Frederik IV. Krigs-Historie, fordansket ved Th. Thaarup. Kbh. 1785. 4.
- *Engelstoft, L., Blik paa Kjøbenhavns Stilling og Farer i Sommeren 1700. Kbh. 1804.
- *Rothe, C. P., Den danske Søeheldt og Vice-Admiral Peder Tordenskjolds omstændelige Livs og Heldte Levnets Beskrivelse, Part 1—3. Kbh. 1747—50. 4.
- *Güldenløwe, Dag-Register over Kong Friderich den Fierdes Reyse i Norge udi Aaret 1704, i det Danske overs. af C. Engelstrup. Christ. 1770.
- *Mule, U. C., Om Pesten i Kjøbenhavn 1711. Odense 1843.
- *Geschichte des Herzogl. Schleswig-Holstein Gottorfischen Hofes u. dessen vornehmsten Staats-Bedienten unter der Regierung Herzog Friedrichs IV. u. dessen Sohnes Herzog Carl Friedrichs. Frkf. u. Lpz. 1774. 4.
- *In factò begründete ümbständliche Nachricht, wie der Königl. Dänische Hoff des Fürstl. Holstein-Gottorpischen Hauses Untergang u. Ruin beständig gesucht, auf Gnädigsten Befehl publiciret in J. 1714. 4.
- *Historische u. Vernunft-mässige Untersuchung der Ursachen, durch welche die zwischen Dännemarck u. Schweden von etwa hundert Jahren her vorgefallene Streitigkeiten u.

Befehlungen sich entsponnen, von einem Dännemärcker.
1715. 4. (indb. sammen med forrige).

- *In jure et facto gegründeter Beweis der vielfältigen Treulosigkeiten, so das jetztregierende Allerdurchlauchtigste Königl. Dähnische Haus von dem Fürstl. Holstein-Gottorfischen bisher erlitten, auf Allernädigstem Befehl. Kopenh. 1715. 4. (indb. sammen med forrige).
- *Anzeige der höchst-rechtmässigen Ursachen, welche Ihre Königl. Majest. zu Dännemarck, Norwegen, gegen Willen genöthiget, wider den gefangenen Königl. Schwedischen Rath u. Feld-Marschall, Graf Magnus Steenbock, nach völliger Entdeckung der von ihm begangenen groben Verbrechen, zu verfahren, auf Allernädigstem Befehl. Copenh. 1716. 4. (indb. sammen med forrige).
- *Copia der Briefe, welche zwischen dem Grafen v. Gyllenburg, denen Barons Görtz, Sparr und andern, wegen einer in den Gross-Brittannischen Reichen, vermittelt einer Schwedischen Macht anzustiftenden Rebellion, gewechselt worden, aus d. Engl. u. Frantz. übersetzt. 1717. 4. (indb. sammen med forrige).
- *Merkwürdiges Gespräch in Reiche derer Todten, zwischen Friderico, gewesenem Könige in Schweden u. Landgrafen in Hessencassel, und Christiano VI, gewesenem Könige in Dännemark u. Norwegen, worinnen beyder Könige höchst-merkwürdige Lebensgeschichte enthalten. Frkf. u. Lpz. 1752. 4.
- *Erinnerungen aus dem Leben des Grafen Johann Hartwig Ernst v. Bernstorff. Lpz. 1777.
- *Mémoires de M. le comte de St. Germain, écrits par lui-même. Suisse 1779.
- *I. F. S., Zuverlässige Nachricht von der in Dännemark 17. Jenner 1772 vorgefallenen grossen Staatsveränderung, 2. Aufl. Halle 1772.
- *Besondere Nachrichten von den Opfern der Staaten sowohl als auch von den Opfern der Gerechtigkeit dieses 18. Jahrhunderts, besonders aber von den Grafen Struensee und Brandt. Pelim 1772.
- *Brandts Process als eine Fortsetzung der Schriften die in Sachen des ehemaligen Grafen J. Fr. Struensee bey der Königl. Inquisition-Commission in Copenhagen wider und für ihn übergeben sind. 1773.
- *Weissagung von der gewiss zu erwartenden Erfüllung des alten Sprichworts: tandem bona caussa triumphat (om Struensee). 1773.

- * Andrews, J., Geschichte der Staatsveränderungen von Dänemark, aus d. Engl. übers., Th. 1. Kph. u. Flensb. 1786
- * Authentische und höchstmerkwürdige Aufklärungen über die Geschichte der Grafen Struensee und Brandt, aus dem franz. Manuscript übers. Germanien 1788.
- * Hennings, A., Sammlung von Staatsschriften, die während des Seekrieges von 1776 bis 1783 bekannt gemacht worden sind, Bd. 1—2. Altona 1784—85.
- * Den for Landboevæsenet nedsatte Commissions Forhandling, Bd. 1—2. Kbh. 1788. 4.
- * Schütz, Fr. W., Lebensgeschichte des dänischen Staatsministers Andreas Peter Grafen v. Bernstorff. Altona u. Lpz. 1798.
- * Bernstorffs Eftermæle, Samling af Amindelses-Skrifter over Grev A. P. Bernstorff, Del 1—2. Kbh. 1799—1800.
- * Minde-Taler over Statsministeren Geheimeraad Jørgen Erich Scheel. Kbh. 1795.
- * Schlegel, J. Fr. W., Om Jacob Edward Colbiørnsen som Videnskabsmand og Embedsmand. Kbh. 1802.
- * Geheimeraad Friedrich Michael Krabbes Levnets-Beskrivelse, skrevet af ham selv. Kbh. 1793.
- * Rosenstand Goiske, J. P., Minde over Peter Hersleb Aagaard. Kbh. 1791.
- * Rosenstand Goiske, Jens, Justitsraad Johannes Berthelsen Monradts Karakter for hans Venner. Kbh. 1776.
- Stads-Chirurgus C. Fr. Reisers Liv, Levnets- og Forfølgelses-Historie, aftrykt efter det første Oplag 1786 Kbh. 1829.
- Heiberg, Johanne, Peter Andreas Heiberg og Thomasine Gyllembourg. Kbh. 1882.
- Heiberg, J. L., Breve fra P. A. Heiberg. Kbh. 1883.
- * Bruun, Th., Toget til Siælland og Kiøbenhavns Beleiring. Kbh. 1807.
- * Lange, H., Dagbog i Anledning af Urolighederne i Danmark, begyndt den 10. Aug. 1807, Nr. 1—20. Kbh. 1807.
- * Hansen, A. C., Kjøbenhavns Leirkrands for Aaret 1807. Kbh. 1807,
- * Er det lykkets England at retfærdiggjøre sit Røvertog imod Danmark? overs. af Fr. Høegh-Guldberg. Kiel 1807.
- * Hellfried, C. F., Forsøg til en politisk Overskuelse af Englands Overfald paa Danmark i Aaret 1807. Kbh. 1808.
- Wolff, J., Appeal and memorial, to which are added various remarks as to the nature and results of the Danish confiscations in the year 1807. Clapham 1833.
- * Behrmann, H., Kurze Darstellung des politischen Verhaltens Dänemarks in den letzten Jahren. Kph. 1813.

- * Wandall, P. F., og Schjern, J., Dannekkongen Frederik den Sjettes Rejse gennem Jydland, i Sommeren 1824. Aalb. 1825.
- * Balthasar Bang's Selvbiografi, udg. af C. Otto. Kbh. 1867.
Den dansk-tydske Krig i Aarene 1848—50, udg. af Generalstaben, Del 3, Afsnit 2, Afdel. 1. Kbh. 1882.
- Mörk-Hansen, M., Beiträge zur Beurtheilung der Sprachverhältnisse des Herzogthums Schleswig, aus dem Dänischen. Flensb. 1857.
- Die Herzogthümer seit dem 15. Nov. 1863. Berl. 1866.
- Meddelelser om Begivenhederne i Slesvig siden den preuss.-osterr. Invasion. Kbh. 1865.
- Hammer, O. C., Vesterhavsoernes Forsvar i Aaret 1864. Kbh. 1865.

-
- * Torfæus, Th., Historisk Beretning om Indbyggernes Bedrifter paa Færøerne, af det lat. Sprog overs. af P. Thorstensen. Kbh. 1770.
- * — Historia Vinlandiæ antiqvæ s. partis Americæ Septentrionalis, ex antiqvitatibus Islandicis in lucem producta. Havn. 1705.
- * Snorre Sturlesens Norske Kongers Krønike, overs. paa Dansk af Hr. Peder Clausen. Kbh. 1757. 4.
- * (Ramus, J.), Det gamle og hedenske Norge, overs. i vort ædele Danske Tungemaal af det Latinske Sprog ved A. J. Borck. Kbh. 1771. 4.
- * — Norriges Kongers Historie. Kbh. 1719. 4. (i samme Bd.)
- * Baden, G. L., Det Norske Riges Historie. Kbh. 1804.
- * Hagerup, E., Om Hagen Adelsteens-Fostre, Norges Konge. Kbh. 1811.
- * — Om Oluf den Hellige, Norges Konge. Kbh. 1805.
- * Falsen, Chr. M., Einar Thambeskjelver, Nordens Helt. Bergen 1815.

-
- * Dalin, O., Svea Rikes Historia, Del 1—3 (i 4 Bd.) Stockh. 1747—62. 4.
- * Hüllmann, K. D., Handbuch der Geschichte von Schweden, Th. 1. Warschau 1797.
- * Mémoires concernant Christine reine de Suède, tome 1. Amst. et Lpz. 1751. 4.
- * Fabrice, Fr. E., Zuverlässige Geschichte Carl des Zwölften, Königs in Schweden, während seines Aufenthalts in der Türkei (overs.) Hamb. u. Lpz. 1759.

- *Réflexions sur les talens militaires et sur le caractère de Charles XII. roi de Suède, de main de maître. 1786.
- *Mémoires de Maximilien-Emanuel duc de Wirtemberg, colonel d'un régiment de dragons au service de Suède. Amst. et Lpz. 1740.
- *Fatale Helden- u. Todes-Geschichte des Grafens Caroli Aemilii v. Löwenhaupt, gewesenen Königl. Schwedischen Ober-Feldherrens in dem letzten Finnischen Kriege. Prkf. u. Lpz. 1744.
- *Vertot, Histoire des révolutions de Suède, tome 1—2, nouv. éd. Paris 1794.
- *Lettre à Mgr. Visconti sur la révolution arrivée en Suède 1772. Stockh. 1773.
- *Des Königl. Schwedischen Hofgerichts Untersuchung u. Urtheile über den Königsmörder J. J. Anekström u. übrige Mitschuldige, aus d. Schwed. übers. Greifsw. 1792.
- *Venturini, C., Skandinavien und Carl XIV Johann, 1—2. Brschw. 1821.
-
- *Histoire de Pierre I. surnommé le Grand, empereur de toutes les Russies. Amst. 1742. 4.
- *Claudius, C. G., Peter den Stores Gemalinde Catharina den Førstes mærkværdige Levnet, overs. ved A. Bek. Kbh. 1807.
- *Beytrag zur Geschichte Russlands vom J. 1727 bis 1744, aus einer franz. Handschrift. Hamb. u. Bremen 1771.
- *Rulhière, Anekdoter om Statsforandringen i Rusland i 1762, overs. af Fransk. Kbh. 1797.
- *Geschichte Peters des Dritten, Kaisers von Russland, Bd. 1—3. 1799.
- *Saldern, Biographie Peters des Dritten, Kaisers aller Reussen, aus d. Franz. übers. Petersb. 1800.
- *Biographie Peter des Dritten, Bd. 1—2. Tüb. 1808—9.
- *(Haigold, J. J.,) Neuverändertes Russland od. Leben Catharinä der Zweyten, 3. Aufl., Th. 1—2. Riga u. Mieltau 1771—72.
- *Vie de Catherine II. impératrice de Russie, tome 1—2. Paris 1797.
- *Leben Katharinens der Zweyten, Kaiserin von Russland, aus d. Franz., Bd. 1—4 (i 2 Bd.) Paris 1798.
- *Anecdotes intéressantes et secrètes de la Cour de Russie, tome 1—6. Londres 1792.
- *Züge zu einem Gemälde des Russischen Reichs unter der Regierung von Catharina II., in vertrauten Briefen. 1798.
- *Anekdoter af Keiserinde Katharinas II. og Paul I. og hans Families Privatlevnet. Kbh. 1797.

- *Mémoires secrets sur la Russie et particulièrement sur la fin du règne de Catherine II. et le commencement de celui de Paul I., tome 1-3. Paris 1800-2.
- *Leben Pauls des Ersten, Kaisers u. Selbstherrschers aller Reussen, freimüthig beschrieben von einem russ. Offizier. Frkf. a. M. 1804.
- *Abriss einer Lebens- u. Regentengeschichte Alexanders I., Kaisers von Russland. Ilmenau 1826.
-
- *Sammlungen der Schriften u. Nachrichten von dem Interregno u. der Staats-Verfassung der Durchlauchten Republik Polen nach dem Ableben Augusti III. des Gütigen, Stück 1--9 (i 1 Bd.) Dresden u. Warschau 1764--65.
- *Ausführlicher Bericht eines polnischen Einwohners von den Schicksalen der sämtlichen Dissidenten in Polen. Lengo 1774.
- *Pansmouser, G., Le partage de Pologne en sept dialogues en forme de drame ou conversation entre des personnages distingués, trad. de l'anglois. Londres.
- *Geschichte u. Darstellung der polnischen Revolution, von einem Vetter des Hippolithus a Lapide. Germanien 1796.
- *Rulhière, Cl., Histoire de l'anarchie de Pologne et du démembrément de cette république, tome 1--4. Paris 1807.
- *Letzte Warnung für Polen, aus d. Poln. übers. Kloster Oliva 1794.
- *Seume, J. G., Einige Nachrichten über die Vorfälle in Polen im J. 1794. Lpz. 1796 (i samme Bd.)
- *Untersuchung über die Rechtmässigkeit der Theilung Polens, 2. Aufl. Warsch. 1795 (i samme Bd.)
- *Briefe über Danzig. Berl. 1794 (i samme Bd.)
- *Manuale juris publici Poloniæ in statu reipublicæ acephalo. Varsov. 1764 (i samme Bd.)
- *Merkwürdige Prophezeyungen eines alten katholischen Geistlichen in Polen. Warsch. 1794 (i samme Bd.)
- *—g—, Die polnischen Conföderirten i Curland. Altona 1795. (i samme Bd.)
- *Harring, H., Memoiren über Polen unter russischer Herrschaft. Deutschl. 1831.
-
- *Gradelehnus, J., Hungarische, Sibenbürgische, Moldau-Wallach- Türk- Tartar- Persian- u. Venetianische Chronica. Frckf. a. M. 1665. 4.

- * Dryselius, E., *Luna turcica eller Turkeske Måne, anvijsandes lika som uti en spegel det Mahometiske wanskelige regimentet.* Jönköp. 1694.
- * Constantinopel in den Händen eines europäischen Volks, ein Gegenstück zum Geist der Zeit von E. M. Arndt. 1807.
- * Streit, J. W. A., *Constantinopel im J. 1821.* Lpz. 1822.
- * Breitenbach, G. A., *Geschichte der Staaten von Georgien.* Memmingen 1788.
-
- * Büna u, H., *Genaue u. umständliche teutsche Kayser- u. Reichs-Historie, Th. 1—4.* Lpz. 1728—43. 4.
- * Köhler, J. D., *Kurzgefaste u. gründliche teutsche Reichs-Historie von dem Anfang des teutschen Reichs biss auf den Badenschen Frieden.* Frkf. u. Lpz. 1736. 4.
- * Struve, B. G., *Corpus historiae Germanicae a prima gentis origine ad annum usque 1730, opus supplevit C. G. Buder, tom. 1—2.* Jenae 1753. 4.
- * Pfeffel, *Abrégé chronologique de l'histoire et du droit public d'Allemagne, 2. éd.* Mannh. 1758. 4.
- * *Monumenta Paderbornensia ex historia Romanae Francicae Saxonica eruta, ed. altera.* Amst. 1672. 4.
- * Schmidt, M. J., *Geschichte der Deutschen, Bd. 1—8, neue Aufl.* Wien 1783—87.
- * — *Neuere Geschichte der Deutschen, Bd. 1—6.* Wien 1785—93.
- * — — *fortgesetzt von J. Milbiller, Bd. 7—17.* Ulm 1797—1808.
- * Suffridus Petrus, *De Frisiorum antiquitate et origine.* Col. Agr. 1590.
- * Corn. Kempius, *De origine, situ, qualitate et quantitate Frisiae et rebus a Frisiis olim præclare gestis.* Col. Agr. 1588 (i samme Bd.)
- * Sattler, C. F., *Geschichte des Herzogthums Württemberg, Th. 1—9* Ulm 1769—76. 4.
- * Venturini, C., *Deutsches Heldenbuch, Th. 1.* (Hermann der Cherusker). Brschw. 1821.
- * Dippoldt, H. K., *Leben Kaiser Karls des Grossen.* Tüb. 1810.
- * Bredow, G. G., *Karl der Grosse.* Altona 1814.
- * Kotzebue, A., *Geschichte Kaiser Ludwig des Vierten.* Lpz. 1812.
- * Sleidanus, J., *Commentarii de statu religionis et reipublicae Carolo Quinto Casare.* Argent. 1555.
- * Woltmann, K. L., *Geschichte der Reformation in Deutschland, Th. 1—2.* Altona 1800—1.
- * Schiller, Fr., *Geschichte des dreissigjährigen Kriegs, Th. 1—2.* Lpz. 1802.

- *Galletti, J. G. A., Geschichte des dreissigjährigen Krieges u. des westphälischen Friedens. Gotha 1804.
- *Schirach, G. B., Biographie Kaisers Carls des Sechsten. Halle 1776.
- *Rautenstrauch, Biographie Marien Theresiens. Wien u. Pressb. 1780.
- *Joseph der Zweite, eine Skizze. Lpz. 1786.
- *Lebensbeschreibung Kaiser Josephs II bis an seinen Tod. Frkf. u. Lpz. 1790.
- *Pezzl, J., Charakteristik Josephs II, samt einem Anhang der Ansichten in die Regierung Leopolds II. Wien 1790.
- *Testament politique de l'empereur Joseph second, roi des Romains, tome 1—2. Vienne 1791.
-
- *Kotzebue, A., Preussens ältere Geschichte, Bd. 1—4. Riga 1808.
- *Tzschucke, K. Fr., Brandenburgisch-Preussische Regenten- u. Volksgeschichte, 2 Aufl., Th. 1—2. Frkf. a. O. 1817—18.
- *Helden- Staats- u. Lebensgeschichte Friedrichs des Andern, Königs in Preussen, Th. 1—5 (i 9 Bd.) Frkf. u. Lpz. 1758—60.
- *Vie de Frédéric II roi de Prusse, tome 1—4. Strasb. 1787.
- *Lettres sur Frédéric II roi de Prusse (destiné à servir de supplément de correctif à la Vie de Fr. II.) tome 1—3. (mgl. 1ste Bd.) Strasb. 1789.
- *Zimmermann, Fragmente über Friedrich den Grossen, Bd. 1—3. Lpz. 1790.
- * — Fragmenter henhørende til Frederik den Stores Levnets Historie, Regiering og Karakter. Kbh. 1794.
- *Charakteristik Friedrichs des Zweiten, Königs von Preussen, Th. 1—3. Berl. 1798.
- *Mirabeau, De la monarchie Prussienne sous Frédéric le Grand, tome 1—7. Londr. 1788.
- *Birch, H. J., Preussens store Konge Friedrich den Andens Levnets og Regierings Historie. Kbh. 1789.
- *Bourdais, S. F., Portrait de Frédéric le Grand tiré des anecdotes. Berl. 1788.
- *Gesamlete Staatsbriefe Sr. Maj. Friedrichs 2., Königs in Preussen. Frkf. u. Lpz. 1762.
- *Correspondance entre Frédéric II. roi de Prusse et le marquis d'Argens, tome 1—2. Koenigsb. 1798.
- *O Cahill, Die Feldzüge Friedrichs II od. des Grossen, Königs von Preussen, Th. 1—2. Frankenthal 1788—89.

- * Seifart, J. F., Geschichte des 1756 u. 57 in Deutschland u. dessen angränzenden Ländern geführten Krieges, Th. 1—6 (i 4 Bd.) Frkf. u. Lpz. 1759—65. 4.
- * Archenholtz, J. W., Geschichte des siebenjährigen Krieges in Deutschland, Bd. 1—2. Berl. 1793.
- * — Historie om Syvaarskrigen i Tydskland 1756 - 63, overs. af J. Seyer. Kbh. 1803.
- * Charakteristik der wichtigsten Ereignisse des siebenjährigen Krieges, Th. 1—2. Berl. 1802.
- * Niebuhr, B. G., Preussens Recht gegen den sächsischen Hof. Berl. 1814.
- * Leben u. Charakter des Grafens v. Brühl, in vertraulichen Briefen entworfen, Th. 1—3 (i 1 Bd.) 1760—64.
- * Pezzl, J., Loudon's Lebensgeschichte. Wien 1791.
- * Geisler, A. Fr., Leben u. Thaten H. J. v. Ziethen, weil. kgl. Preuss. Generals von der Kavallerie. Lpz. 1788.
- * (Blumenthal, I. J. L., geb. Platen) Lebensbeschreibung H. J. v. Zieten, kgl. preuss. Generals der Kavallerie. Berl. 1797.
- * Mémoires de Frédérique Sophie Wilhelmine de Prusse, margrave de Bareith, soeur de Frédéric-le-Grand, écrits de sa main, tome.1—2. Paris 1811.
- * Friederike Sophie Wilhelmine (Schwester Friedrichs des Grossen) Markgräfinn von Bayreuth, Denkwürdigkeiten aus ihrem Leben 1709—33, von ihr selbst in franz. Sprache geschrieben. Th. 1—2. Tüb. 1810.
- * Geschichte des preussischen Staates vom Frieden zu Hubertsburg bis zur zweyten Pariser Abkunft, Bd. 1—2. Frkf. a. M. 1819.
- * Ségur, L. P., Histoire des principaux événemens du règne de Guillaume II roi de Prusse, tome 1—3. Paris 1800.
- * — Geschichte der vorzüglichsten Begebenheiten unter der Regierung Friedrich Wilhelms II, Königs von Preussen, nach d. Franz. Paris 1801.
- * Poellnitz, C. L., Mémoires pour servir à l'histoire des quatre derniers souverains de la maison de Brandebourg royale de Prusse, tome 1—2. Paris 1791.
- * Hæmmelige Efterretninger om det Berlinske Hof, overs. af Fransk. Kbh. 1789.
- * Trenk, Fr., Trenk contra Mirabeau eller politisk og kritisk Undersøgelse af Skriftet: Hæmmelige Efterretn. om det Berl. Hof, overs. af Fransk. Kbh. 1790.
- * Massenbach, Historische Denkwürdigkeiten zur Geschichte

des Verfalls des preussischen Staats seit d. Jahre 1794, Th. 1—2. Amst. 1809.

*Die Königin Luise, der preussischen Nation gewidmet. 1814.

---

*Histoire de la ville de Hambourg, de sa religion, de son gouvernement et de son commerce, partie 1—2. Paris 1809.

*Mallet du Pan, J., Zerstörung des Schweitzer Bundes u. der Schweitzer Freyheit, aus d. Franz., Hälfte 1—2. Lpz. 1799.

*Zschokke, H., Geschichte vom Kampf u. Untergang der schweizerischen Berg- u. Waldkantone. Born u. Zürich 1801.

*Jacobi, A. Fr. E., Vollständige Geschichte der siebenjährigen Verwirrungen u. der darauf erfolgten Revolution in den vereinigten Niederlanden, Th. 1—2. Halle 1789.

*Van der Vynckt, Geschichte der Vereinigten Niederlande, aus der höchst seltenen franz. Druckschrift übersezt, Bd. 1—3. Zürich 1793.

*Vertheidigung des Patriotismus der sieben vereinigten Provinzen wider die falschen Beschuldigungen der Statthalterischgesinnten Partie, aus d. Holl., Th. 1—2. St. Gallen 1794.

*Karel van Ligtdal, Le despotisme de la Maison d'Orange prouvé par l'histoire. En Hollande.

*La vie et les actions mémorables du Sr. Michel de Ruyter. Amst. 1677. 12.

---

*Caractéristiques de l'état politique du royaume de la Grande-Bretagne sur le pied qu'il est aujourd'hui. Haye 1759.

*Les fastes de la Grande Bretagne, tome 1—2. Paris 1769.

*Champigny, Nouvelle histoire générale d'Angleterre, tome 1—2. Amst. 1777. 4.

*Hume, D., Histoire d'Angleterre, trad. de l'anglois, tome 1—19. Yverdon 1781.

Macaulay, Th. B., The history of England from the accession of James II., vol. 1—5. London 1849—61.

*Mlle. de Keralio, Histoire d'Elisabeth, reine d'Angleterre, tome 1—5. (mgl. Bd. 2.) Paris 1786—88.

*Molbech, C., Historisk Udsigt over Stuarternes Regiering og Skiebne paa den engelske Trone. Kbh. 1805.

*Defensio regia pro Carolo I. 1650.

*Apophtegmata aurea regia Carolina. Hagæ Com. 1650. (i samme Bd.)

*Observationes politicæ super nuperis Galliæ motibus. 1649. (i samme Bd.)

- *Voss, C. D., Regierungsgeschichte u. Ende Karls des Ersten, Königs von England. Lpz. 1797.
- *Die zwei königlichen Märtyrer oder Charakteristik Karl I., Königs v. England, und Ludwig XVI., Königs v. Frankreich. Heilbr.
- *Lebens-Beschreibung des verschmitzten Welt-Mannes Olivier Cromwells. Frkf. 1692.
- *Histoire de Jacques II. roi de la Grande Bretagne. Brux. 1740.
- *Mémoires du maréchal de Berwick, duc et pair de France, tome 1-2. Haye 1737-38.
- *The history of the trial of Warren-Hastings. London 1796.
- *Bisset, R., Edmund Burke's Leben, aus d. Engl. Lpz. u. Gera 1799.
- *Charnock, J., Nelson's Leben, nach d. Engl., Th. 1-2. Bremen 1807.
- *Les princes rivaux ou Mémoires de Mistress Mary-Anne Clarke, favorite du duc d'York, trad. de l'anglais. Paris 1813.
- *Denkwürdigkeiten der Prinzessin Caroline, herausg. von Th. Ashe, aus d. Engl., Bd. 1-2. Lpz. 1813.
- *Aikin, J., Leben, Character u. Verdienste John Howard's des Menschenfreundes, aus d. Engl. von J. C. Fick. Lpz. 1792.
- *Leben, Abentheuer u. Meinungen des Obersten G. Hanger, von ihm selbst beschrieben, aus d. Engl. übers., Th. 1-2. Berl. 1802.
-
- *Daniel, P. G., Histoire de France, nouv. éd., tome 1-16. Amst. 1742.
- *(Henault,) Nouvel abrégé chronologique de l'histoire de France, partie 1-2. Paris 1756.
- *Frankreichs Geschichte, aus d. Engl., Bd. 1-3. Frkf. u. Lpz. 1792.
- *Papon, Histoire générale de Provence, dédiée aux Etats, tome 1-3. Paris 1777-84. 4.
- *J. B., Histoire du donjon et du château de Vincennes, tome 1-3. Paris 1807.
- *Du Guay-Trouin, Sæe-Helte Bedrifter, overs. af Fransk. Kbh. 1762.
- *Interesse der Potentaten u. Stände Europæ, sampt etlichen neuen Politischen Discursen, deren zwischen der Cron Spanien u. Franckreich unter sich innerlichen natürlichen angeborenen gehabt u. noch habenden eygenschaftten u. Antipathien. Getruckt im J. 1645. 12.

- **Antipathia od. Grundwiederwertigkeit der Frantzosen u. Spanier*, sehr artig u. lustig zu lesen, durch Doctor Carlen Garcia auff Spanisch gemacht u. hernach ins Frantzösisch versetzt, durch R. S. B. ieszund verteutsch. 1645. 12. (i samme Bd.)
- **Davila, H. C., Histoire des guerres civiles de France*, trad. de l'italien, tome 1—3. Amst. 1757. 4.
- **Baptiste le Grain, Décade contenant la vie et gestes de Henry le Grand, roy de France et de Navarre, IV. du nom.* Rouen 1633.
- **Geschichte der Margaretha v. Valois, Gemahlin Heinrich des Vierten, von ihr selbst beschrieben, übers. von Fr. Schlegel.* Lpz. 1803.
- **Michel le Vassor, Histoire du règne de Louis XIII, roi de France et de Navarre*, tome 1—10. Amst. 1702—11.
- **Limiers, H. P., Histoire du règne de Louis XIV, roi de France et de Navarre*, tome 1—10. Amst. 1719.
- **Bruzen de la Martinière, Histoire de la vie et du règne de Louis XIV, roi de France et de Navarre*, tome 1—5. Haye 1740—42. 4.
- **Mémoires secrets de la Cour de France, contenant les intrigues du Cabinet pendant la minorité de Louis XIV*, tome 1—3. Amst. 1733.
- **Vie privée du maréchal de Richelieu, contenant ses amours et intrigues*, tome 1—3. Hamb. 1791.
- **Mémoires de Monsieur de Montresor, relation de Mr. de Foutrailles.* Cologne 1663. 12.
- **Les œuvres de Mr. Fouquet ministre d'Etat, contenant son accusation, son procez et ses défenses contre Louis XIV roy de France*, tome 1—16. Paris 1696. 12.
- **Histoire du vicomte de Turenne, maréchal général des armées du Roy*, tome 1—2. Paris 1735. 4.
- **Beaurain, Histoire militaire du duc de Luxembourg, contenant le détail des marches etc. en Flandre 1690—94*, tome 1—5. Haye 1756—58. 4.
- **Mémoires pour servir à l'histoire du maréchal de Luxembourg.* Haye 1758. 4. (i samme Bd.)
- **Dumont et Rousset, Histoire militaire du prince Eugène de Savoie, du prince et duc de Marlborough et du prince de Nassau-Frise*, tome 1—3. Haye 1729—47 fol.
- **Madame de Maintenou, peinte par elle-même.* Paris 1810.
- **Roux (Fazillac), Recherches hist. et crit. sur l'homme au masque de fer.* Paris an IX.

- *Lacretelle, Ch., Histoire de France pendant le 18. siècle, 3 éd., tome 1—6. Paris 1812.
- *Paris, Versailles et les Provinces au 18. siècle, tome 1—2. Paris 1811.
- *Marmontel, Œuvres posthumes: Mémoires, tome 1—4. Paris 1804.
- * — Régence du duc d'Orléans, tome 1—2. Paris 1805.
- *Massillon, J. B., Mémoires de la minorité de Louis XV. Paris 1792.
- *Eggers, C. U. D., Charakteristik der Regierung Ludwig des Fünfzehnten, Königs von Frankreich. Kopenh. 1799.
- *Lettres de Madame la marquise de Pompadour, tome 1—2 (i 1 Bd.) Londres 1772.
- *Correspondance du cardinal de Bernis avec M. Paris-du-Verney 1752—69, tome 1—2 (i 1 Bd.) Londres 1790.
- *Proyart, Dauphins Liv og Levnet, Faderen til Ludvig den 16., overs. af det Franske. Kbh. 1780.
- *Mémoires du comte de Maurepas, 3. éd., tome 1—4. Paris 1792.
- *Girtanner, C., Historische Nachrichten u. politische Betrachtungen über die französische Revolution, Bd. 1—16 (mgl. Bd. 14.) Berl. 1792—1803.
- *Rehberg, A. W., Untersuchungen über die franz. Revolution, Th. 1—2. Hann. u. Osnabr. 1793.
- *Malonet, Briefe über die Revolution, aus d. Franz. übers. Lpz. 1793.
- *Mallet du Pan, Über die franz. Revolution u. die Ursachen ihrer Dauer, übers. Berl. 1794.
- *Pitra, L. W., Authentische Nachricht von den ersten Auftritten der franz. Staatsumwälzung, aus einer franz. Handschrift. Brschw. 1793.
- *Posselt, D. E. L., Chronologisches Register der fränkischen Revolution, fortges. von K. Jochmus, Bd. 1—2. Tüb. 1808—9.
- *Paine, Th., Droits de l'homme ou réponse à l'ouvrage de Mr. Burke contre la révolution françoise, trad. de l'anglois. Hamb. 1791.
- *Mackintosh, J., Vertheidigung der franz. Revolution u. ihrer Bewunderer in England, gegen die Anschuldigungen des Herrn Burke, aus d. Engl. übers. Hamb. 1793.
- *Necker, Compte rendu au Roi. Hamb. 1781.
- *Sur l'administration de Necker, par lui-même. 1791.
- *Mirabeau, peint par lui-même, tome 1—4. Paris 1791.
- *Rabaut, J. P., Almanach historique de la révolution françoise pour l'année 1792. Paris.

- * (Frei, J.), Vertraute Briefe über Frankreich, auf einer Reise im J. 1792 geschrieben, 1ster Theil. Berl. 1792.
- * Bertrand-Moleville, A. F., Mémoires particuliers pour servir à l'histoire de la fin du règne de Louis XVI., tome 1—2. Paris 1816.
- * Jauffert, L. F., Upartisk Historie om Ludvig XVI. forhen de Franskes Konges Proces, Bd. 1—4. Kbh. 1793.
- * Mme Campan, Mémoires sur la vie privée de Marie-Antoinette, reine de France et de Navarre, tome 1—4 (inkl. Bd. 3). Brux. 1823.
- * Unparteiische Bemerkungen über den unglücklichen Feldzug des Herzogs v. Braunschweig gegen die Neufranken. Frkf. u. Lpz. 1793.
- * Freimüthige Briefe eines Engländers über den Feldzug des Herzogs v. Braunschweig u. des General Wurmsers, Uebersicht des Feldzugs im J. 1793. Germanien 1794.
- * Mémoires du général Dumouriez, écrits par lui-même, tome 1—2. Hamb. et Lpz. 1794.
- * Mærkværdigheder om General Dumouriez, skrevne af ham selv, af det Franske, Bd. 1—2 (i 1 Bd.) Kbh. 1794.
- * La vie du général Dumouriez, tome 1—3. Hamb. et Londres.
- * Lettre du général Dumouriez au traducteur de l'Histoire de sa vie, pour servir de suite au Coup d'oeil politique sur l'avenir de la France. Hamb. 1795.
- * Dumouriez, De la république, suite du Coup d'oeil polit. sur l'avenir de la Fr. Hamb. 1796.
- * Leben u. Tod Joh. Paul Marats nebst einer kurzen Geschichte seiner Mörderin Charlotte Corday. Mannh. 1794.
- * Histoire de la conjuration de Max. Robespierre. Paris.
- * Courtois, E. B., Der Zweck Robespierre's u. seiner Mitschuldigen, ein Bericht an den Convent, Th. 1—2. Altona 1795.
- * Den franske Republiks Constitution antaget 1795, med Boissy d'Anglas Indledningstale, overs. af K. L. Rahbek. Kbh. 1797.
- * Frankreich im J. 1795, aus den Schriften Deutscher Männer in Paris, Bd. 1—3. Altona.
- * — — 1796 osv. indtil 1805, hver Aargang i 3 Bind.
- * Rebmann, G. Fr., Die fünf Männer, Lebensgeschichte der fünf jetzt in Frankreich regierenden Direktoren. Paris im 5ten Jahr der Rep.
- * Camille Jordan, député du Rhône, à ses commettans, sur la révolution du 18. fructidor. Paris an VI.
- * Authentische Geschichte des franz. Revolutionskriegs in Italien, mit besonderer Hinsicht auf den Antheil Toskana's an demselben. Lpz. 1798.

- *Michaud de Villette, Napoleons Feldzüge, hist.-kritisches Gemälde ihrer Ursachen, ihrer Wirkungen, aus d. Franz. von *r, Bdchen 1 (Italien u. Egypten). Lpz. 1815.
- *Berthier, Relation des campagnes du général Bonaparte en Egypte et en Syrie. Paris an IX.
- * — Beretning om Expeditionen til Syrien, Slaget ved Abu-kir osv., overs. af C. C. Boeck. Kbh. 1800.
- *Deutschlands Gewinn u. Verlust bei der Rastadter Friedens-Basis. 1798.
- *Flere anseelige Gesandtskabers eensstemmige Erklæring over Mordet paa de franske Gesandtere i Rastadt. Kbh. 1799.
- *Mercier, Le nouveau Paris, vol. 1—6. Paris an VII.
- *Vertraute Briefe eines franz. Bürgers an einen Freund in Deutschland über die Revolution vom 19. Brümair des 8. Jahrs der franz. Republik, aus d. Franz. übers. Deutschl. 1800.
- *d'Ivernois, Fr., Hist. u. polit. Schilderung der Verluste welche die Revolution u. der Krieg dem franz. Volke zugezogen haben, übers. von J. P. Velthusen, Th. 1—2. Hamb. 1800.
- *Was haben die Mächte von Buonaparte zu erwarten? Basel 1801.
- *Procédure contre Georges, Pichegru etc.
- *Procès instruit par la Cour de Justice criminelle et spéciale contre Georges, Moreau et autres.
- *Procès public du général Moreau et de ses co-accusés, partie 1—6. Paris an XII.
- *(Hasse, F. Ch. A.), Johann Victor Moreau, sein Leben u. seine Todtenfeier. Dresd. 1821.
- *Napoleon Bonaparte u. das französische Volk unter seinem Consulate. Germanien 1804.
- *Nachricht an die grossen Mächte über die Projecte eines grossen Souverains. Strals. 1804.
- Das Kurfürstenthum Hannover unter den Franzosen in den J. 1803—5, von einem Augenzeugen 1806.
- *Die neuesten Theilungsprojecte, aus den Papieren des entflohenen * * *schen Legationssekretairs. Frkf. 1806.
- *Stiller, F., Oestreichs politisches Verhältniss vor u. nach dem Frieden vom 14. Oct. 1809. Hamb. 1809.
- *Leben und Thaten des ehemaligen Tyroler Insurgenten Chefs Andreas Hof r. Berl. 1810.
- *Vogt, N., Die deutsche Nation u. ihre Schicksale. Frkf. a M. 1810
- *Görres, J., Teutschland u. die Revolution. 1819.
- *r, Der Krieg der Franzosen u. ihrer Allirten gegen Russland 1812 u. 13. Lpz. 1813.

- * Labaume, E., Udforlig Beretning om Feldttoget i Rusland i 1812, overs. af J. Baden. Kbh. 1822.
- * Fain, Manuscript vom Jahre Tausend Achthundert und Zwölf, Darstellung der Begebenheiten dieses Jahres, als Beitrag zur Geschichte des Kaisers Napoleon, rechtmässige deutsche Ausg. von E. Klein u. Belmont, Bd 1–2. Lpz. 1827.
- * Venturini, C., Russlands u. Deutschlands Befreiungskriege von der Franzosen-Herrschaft in den J. 1812–15, Th. 1–4. Lpz. u. Altenb. 1816–19.
- * Der Feldzug von 1813 bis zum Waffenstillstand. 1813.
- * Krämer, A., Carl Theodor Reichsfreyherr von Dalberg, vormaliger Grossherzog von Frankfurt, Fürst-Primas und Erzbischof, 2. Aufl. Regensb. 1817. 4.
- * Hempel, S., Hamborgs Skjæbne og overordentlige Lidelser under det franske Aag. Odense 1815.
- * Jacobsen, Fr. J., Beitrag zur Geschichte von Altona in dem Winter von 1813 u. 14. Alt. 1805.
- * Kurzweilige und wahrhafte Beschreibung der Schlachten bey Leipzig, von einem Augenzeugen. Lpz. 1814.
- * Tableau politique de l'Europe depuis la bataille de Leipsic. Londres 1814.
- * Wehle, Fr. L., Vertraute Briefe über Frankreich u. dessen Haupt Stadt während der ersten Hälfte des J. 1814. Lpz 1815.
- * Napoleon Bonaparte u. das franz. Volk im J. 1814, von einem Deutschen. Germanien 1814.
- * Beytrag zu einer hist., polit. u. statist. Entwicklung der von Napoleon Bonaparte befolgten Maassregeln und Entwürfe. Hamb. 1814.
- * A . . . . Les yeux ouverts pour tout le monde, contenant: les efforts de la France en 1814 etc., 16. éd. Paris 1816.
- * Carnot, Betragtninger foredragne Kongen (Ludvig XVIII) i Juli 1814, overs. Kbh. 1815.
- * Regnault de Warin, Cinq mois de l'histoire de France ou fin de la vie politique de Napoléon. Paris 1815.
- * Funfzehn Wochen oder Bonapartes letzte Regierung, aus d. Franz. übers. Lpz. 1815.
- * Fleury v. Chaboulon, Denkwürdigkeiten über Napoleons Privatleben, Rückkehr u. Regierung im J. 1815, aus d. Franz. übers., 2. Aufl. Lpz. 1821.
- * Geheime Nachrichten über Napoleon Bonaparte, aus d. Franz. übers. Lpz. 1815.
- * Merkwürdige Briefe über die Schlacht bei Belle Alliance, von einem preuss. Offizier. Lpz. 1816.
- * Römer, J. L., Herzog Friedrich Wilhelm als Mensch. Brschw. 1815.

- * Förster, F., Der Feldmarschall Fürst Blücher v. Wahlstatt u. seine Umgebungen. Lpz. 1821.
  - * Didier, L., Napoleon's Abdankungsnächte im J. 1815, aus d. Franz. übers. Lpz. 1816.
  - * Maitland, F. L., Bonaparte's Ankunft und Aufenthalt auf dem kgl. grossbritannischen Schiffe Bellerophon, aus d. Engl. übers. Hamb. 1826.
  - * Warden, W., Napoleon Buonaparte auf St. Helena, aus d. Engl. übers. Frkf. a. M. 1817.
  - * O'meara, B. E., Napoleon in der Verbannung oder eine Stimme aus St. Helena, aus d. Engl. übers., Bd. 1—2. Stuttg. u. Tüb. 1822.
  - * Las Casas, Dagbog paa St. Helene, indeh. det Mærkeligste som Napoleon Bonaparte i 18 Maaneder har sagt, overs. af M. Møller. Kbh. 1823.
  - * Napoleons troeste Tilhænger, Grev Las Casas's Liv og Levnet, tilligemed Las Casas's Sendebrev til Lucian Buonaparte, overs. af A. F. Elmquist. Aarh. 1819.
  - * Denkwürdigkeiten zur Geschichte Frankreichs unter Napoleon, Memoiren niedergeschrieben durch seinen Adjutanten General Gourgaud, aus d. franz. Original übers., Th. 1—3. Berl. 1823.
  - * Mémoires du général Rapp, aide-de-camp de Napoléon, écrits par lui-même. Paris 1823.
  - * Bergk, Das Leben des Kaisers Napoleon, Abtheil. 1—4. Lpz. 1826.
  - * Napoleon, eine biogr. Skizze, aus d. Franz. übers. Stuttg. u. Tüb. 1821.
  - * Apologie Napoleons des Grossen, Kaisers der Franzosen.
  - * Chas de Nimes, Bonaparte als Mensch, Held u. Staatsmann, aus d. Franz. übers. Lpz. 1802.
  - * Witwe des Generals Durand, Napoleon im häuslichen Kreise u. sein Hof, aus d. Franz. Dresd. 1821.
  - * Sarrazin, Bonaparte's Sündenbekenntniß vor dem Cardinal Maury, aus d. Franz. Lpz. 1814.
  - * Grundtvig, N. F. S., Europa, Frankrig og Napoleon, en dansk historisk Betragtning. Kbh. 1815.
  - * Petri, Fr. E., Erinnerungen an Napoleon Bonaparte u. Philipp den Macedonier. Schmalk. 1822.
- Napoléon I., Commentaires, tome 1—6. Paris 1867.
 Thiers, A., Histoire du Consulat et de l'Empire, tome 1—20, avec Atlas. Paris 1845—62.
-

- *Merkwürdigkeiten von Portugal oder kurzgefasste Nachricht von der Beschaffenheit des Landes, dem Charakter der Einwohner und den vielfältigen Staatsveränderungen dieses Königreichs, Stück 1—4. Frkf. u. Lpz. 1777—79.
- *Leben des Sebastian Joseph von Carvalho u. Melo Marquis von Pombal, Th. 1—5 (i 2 Bd.) Lpz. 1782.
- *Mercurio Siry, Anecdotes du ministère du comte duc d'Olivarès, tirées et traduites de l'italien. Paris 1722.
- *Le Bret, Erzählung seiner ausgestandenen Leiden u. Drangsale in dem Inquisitionsgericht zu Portugal, aus d. Franz. Madrit 1796.
- *Pradt, Historische Denkwürdigkeiten der Revolution in Spanien, aus d. Franz. übers. Karlsr. 1816.
-
- *Denina, Révolutions d'Italie, trad. de l'italien, tome 1—6. Paris 1770—73.
- *Histoire des révolutions de Gênes, 2. éd., tome 1—3. Paris 1752.
- *Amelot de la Houssoie, Histoire du gouvernement de Venise, tome 1—2. Amst. 1695.
- *Le prince de Machiavel, 3 éd. Amst. 1686.
- *Fléchier, La vie du cardinal Jean François Commendon. Paris 1695.
- *Lettres du cardinal Bentivo'glio, trad. en françois avec l'italien à côté. Paris 1720.
- *Historischer Versuch über die Revolution in Neapel, aus d. Ital. übers., Th. 1—2 (i 1 Bd.) Berl. 1805.
-
- *Robertson, W., Geschichte von Amerika, aus d. Engl. übers. von J. Fr. Schiller, Bd. 1—2. Lpz. 1777.
- *Marmontel, Les Incas ou la destruction de l'empire du Pérou, tome 1—2. Berne et Laus. 1777.
- *Neuer Welt-Bot, mit sich bringend eine wahrhaftte Historie einiger von denen Patribus der Gesellschaft Jesu in Paraquaria neu-bekehrten Völcker, samt einem ausführlichen Bericht von dem Amazonen - Strom, aus d. Span. u. Frantz. in das Teutsche übers. Wienn 1733.
- *Juan de Escandon u. Bernh. Nusdorfer, Geschichte von Paraguay, aus span. Handschriften übers. Frkf. u. Lpz. 1769.
- *Nusdorfer, B., Beytrag zur Geschichte von Paraguay u. denen Missionen der Jesuiten, aus d. Span. übers. Frkf. u. Lpz. 1768. (i samme Bd.)

- * Loskiel, G. H., Geschichte der Mission der evangelischen Brüder unter den Indianern in Nordamerika. Barby 1789.
- * Ramsay, D., Geschichte der Amerikanischen Revolution, aus d. Engl., Th. 1—4 (mgl. Th. 2). Berl. 1794.
- * Paine, Th., La crise américaine, ouvrage publié à Philadelphie 1777. Paris an II.
- * — Gesunder Menschenverstand, an die Einwohner v. Amerika gerichtet, aus d. Engl. übers. Kopenh. 1794.
- * Mémoires autographes de Don Augustin Iturbide ex-empereur du Mexique, trad. de l'anglais. Paris 1824.

Geografi og Topografi.

- Petermann's Mittheilungen aus J. Perthes' geographischer Anstalt, herausg. v. E. Behm und M. Lindeman, Bd. 28. Gotha 1882.
- Ergänzungshefte Nr. 67—71.
- Geografisk Tidsskrift, udg. af Bestyrelsen for det kgl. danske geogr. Selskab og red. af E. Erslev, Bd. 6. Kbh. 1882.
- Granzow, F. C., Lærebog i Geografi til Brug for Latin- og Realskoler. Kbh. 1875.
- Kortfattet Lærebog i Geografi (Nr. 2). Kbh. 1882.
- * Dannemarks Kiøbstæder og Slotte i Kobbere af Brun, hist. topogr. beskrevne og udgivne af Sander, Nyerup og Lahde, H. 1—8. Tverfol.
- * Larsen, J. H., Laaland og Falster, topogr. beskrevne (Nørre Herred, Sønder H. og Fugelse H.) Bd. 1. Kbh. 1833.
- Kinch, J., Ribe Bys Historie og Beskrivelse fra 1536—1660, H. 5. Odde 1882.
- Barfod, H. P., Om Aalborgs Hellig-Aands-Hus, det nuværende Hospital. Aalb. 1878.

Rejsebeskrivelser.

- Löwenberg, J., Geschichte der geographischen Entdeckungsreisen im Alterthum u. Mittelalter bis zu Magellan's erster Erdumsegelung. Lpz. u. Berl. 1881.
- Kohl, J. G., Reisen in Dänemark u. den Herzogthümern Schleswig u. Holstein, Bd. 1—2. Lpz. 1846.
- Østgaard, N. K., En Fjeldbygd, Billeder fra Østerdalen. Christ. 1852.
- Wienbarg, L., Tagebuch von Helgoland. Hamb. 1838.
- Reichardt, Passagier auf der Reise in Deutschland u. der Schweiz, nach Amsterdam etc., 12. Aufl. Berl. 1843.

- Raumer, F., Briefe aus Frankreich und Paris 1848—49, Th. 1—2. Lpz. 1849.
- (Pücker-Muskau), Briefe eines Verstorbenen, ein fragm. Tagebuch aus England, Wales, Irland u. Frankreich, 2. Aufl., Th. 1—4 (i 2 Bd.) Stuttg. 1831.
- Topsøe, V. C. S., Fra Schweiz og Frankrig, Rejseskildringer af politisk og socialt Indhold. Kbh. 1871.
- Kohl, J. G., Alpenreisen, Th. 1—3. Lpz. 1849—51.
- Flemmer, E., Skildringer fra Italien. Kbh. 1866.
- Hansen, Th., Græske Forhold, 1—2. Kbh. 1868—69.
- Capt Sir John Ross's anden Opdagelsesreise til de nordlige Polaregne og Ophold i Boothia felix 1829—33, overs. af Kn. Kjær. Kbh. 1837.
- *Müller, G. P., Voyages et découvertes faites par les Russes, le long des côtes de la Mer Glaciale et sur l'Océan Oriental, trad. de l'allemand, tome 1—2. Amst. 1766.

Rets- og Statsvidenskab.

- Love og Expeditioner vedk. Kirke- og Skolevæsen, udg. af H. V. Skibsted, 1881. Kbh. 1882.
- *Hess, L., Historischer u. statistischer Beweiss dass Dännemark dem teutschen Reiche lehnpflichtig u. zinsbar gewesen sey. Frkf. a. M. 1777.
- *Krohn, J. W. Fr., Dännemarks beständige Unabhängigkeit Hamb. 1777.
- *Christiani, W. E., Dännemarks stets freye Königskrone. Flensb. u. Lpz. 1780.
- *Ueber das Königliche Dänische Indigenatrecht u. einige andre Gegenstände der Staatswissenschaft u. Geschichte. Hamb. 1779.
- *Berryer, Darstellung der Rechte der Neutralität, in besonderer Beziehung auf die Dänische Schifffahrt, aus d. Franz. Altona 1798.
- *Kongeriget Norges Grundlov given i Rigsforsamlingen paa Eidsvold d. 17. Mai 1814. Christ. 1814.
- *Tilintetgjørelse af alle fiendtlige Anfald paa det af Sandheden selv befæstede Skrift: „Beretning om Danmarks politiske Forhold imod Kongeriget Norge“ osv., i flere Fegtninger (2den Fegtning, Nederlag i det fiendtlige Centrum, eller Tilintetgjørelse af Hr. Amtmand Falsens Anmærkninger over det omtvistede Skrift). Norge 1817.
- *Om ett nytt föreningsfördrag emellan Sverige och Norrige. Stockh. 1836.

- * Actes et mémoires des négociations de la paix de Nimègue, tome 1—3. Amst. 1679—80.
- * Lettres, mémoires et négociations de M. le comte d'Estrades, tome 1—6. Haye 1719.
- * Rousset, Recueil historique d'actes, négociations, mémoires et traités depuis la paix d'Utrecht jusqu'à celle d'Aix-la-Chapelle, tome 1—21. Haye 1728—54.
- * — Recherches sur les alliances et les intérêts entre la France et la Suède (pour servir de supplément au tome 18 du Recueil historique etc.) Amst. 1745.
- * Lettres et négociations du marquis de Feuquières 1633—34. Amst. 1753.
- * Négociations de M. le comte d'Avaux en Hollande 1679—88, tome 1—6. Paris 1754.
- * Lettres, mémoires et négociations particulières du chevalier d'Éon ministre plénipotentiaire auprès du roi de la Grande-Bretagne, partie 1—2. Londres 1765.
- * Hertzberg, Recueil des déductions, manifestes, déclarations, traités publiés pour la Cour de Prusse 1756—89, vol. 1—2. Berl. 1790.
- * Martens, Recueil des principaux traités conclus par les puissances de l'Europe 1761—90, tome 1—3. Gott. 1791.
- * Stöver, D. H., Historisch-statistische Beyträge zur Kenntniss der Staaten u. der neuern Weltbegebenheiten. Hamb. 1789.
- * Europa in seinen politischen u. Finanz-Verhältnissen, H. 1—4 (i 1 Bd.) 1795.
- * Gentz, Fr., Essai sur l'état actuel de l'administration des finances et de la richesse nationale de la Grande Bretagne. Londr. et Hamb. 1800.
- * Der Friede zu Pressburg vom 26. Dec. 1805 (aus den Geogr. Ephemeriden besonders abgedruckt). Weim. 1806.
- Monrad, D. G., Politiske Breve Nr. 19 (Den stille Magt). Kbh. 1882.
- Danmarks Statistik. Statistisk Tabelværk, Række 4, Litr. D, Nr. 4. Kbh. 1882.
- Falbe-Hansen, V., og Scharling, W., Danmarks Statistik, H. 19 og 20. Kbh. 1882.
- * Samling over Ridderne af Elephant- og Dannebrog's-Orden fra 1660—1757, udg. af Wohlfram. Kbh. 1757.
- * De Kongelige Ridder-Ordener's Kapitel, de danske Ridder-Ordener og Dannebrogsmændene. 1816.
- * De Kongelige Ridder-Ordener's Kapitel, de danske Ridder-

Ordener og Dannebrogsmændene, med tilføjet Fortegnelse over de kongelige Kammerherrer. 1820.

*Cautzlie-Geistlige Staats- og Confoir-Skriv-Calender paa det Aar 1758, beregnet af C. Horrebow. Kbh.

*Dansk historisk Almanak, udg. af det kgl. Videnskabernes Societet. Kbh. 1760.

*Dannemarks Speil eller Efterretning om den Verdslige Staud, for Aaret 1768. Sorøe.

* — — for Aaret 1769. Sorøe.

*Dannemarkes og Norges samt Hertugdømmenes Schleswig, Holstein etc. Geistlige Staat. Kbh. 1753—1763—1770—1771—1773—1781—1790—1792—1796—1800.

*Geistlig Stats-Calender for Aar 1801, af H. H. Frost. Kbh.

*Königl. Dänischer Hof- u. Staats-Calender auf das J. 1786, von M. Rohlf. Alsona.

* — — auf das J. 1800, von Brodhagen.

*Dansk Hof- og Stats-Calender for Aar 1805, udg. af H. H. Frost. Kbh.

* — — for Aar 1807—1810—1812—1817—1822—1823.

Hof- og Stats-Calender for Aaret 1883.

*Kongeriget Norges Hof- og Stats-Calender for Aaret 1824, udg. af Peckel. Christ.

Uddrag af Aarhus Byraads Forhandlinger for 1881.

Sprogvidenskab.

Nordisk Tidskrift for Filologi, Bd. 6, 1. Kbh. 1883.

Jahresbericht über die Fortschritte der classischen Alterthumswissenschaft, herausg. von C. Bursian, Jahrg. 9. Berl. 1882.

Archiv für das Studium der neueren Sprachen u. Literaturen, herausg. von L. Herrig, Bd. 67 u. 68. Brschw. 1882.

*Erpenius, Th., Arcanum punctationis revelatum. Lugd. Bat. 1624. 4.

*J. Drusii De litteris Mosche Vechaleb libri duo, ed. 3. Franckeræ 1603. 4.

* — Opuscula quæ ad grammaticam spectant omnia. Franck. 1609. 4 (alle tre Bøger i 1 Bd.)

*Leusden, J., Courte grammaire hébraïque et chaldaïque, écrite en françois. Utrecht 1686.

* — Lexicon novum Hebræo-Latinum adauctum lexico Chaldaico-Biblico. Ultraj. 1687.

*Schudt, J. J., Trifolium Hebræo-philologicum. Fref. 1695.

*Wasmoth, M., Grammatica Hebræa. Lips. 1714. 4.

- * Wasmuth, M., *Institutio methodica accentuationis Hebrææ tertia nunc vice ed. ab H. Opitio.* Lips. 1713. 4.
- * — *Vindiciæ s. Hebrææ scripturæ.* Lips 1713. 4 (alle tre Bøger i 1 Bd.)
- * J. Langii *Clavis Hebræi codicis,* ed. 2. Halæ Sax. 1721.
- * Reinneccius, Chr., *Janua Hebrææ linguæ Veteris Testamenti,* ed. 5. Lips. 1748.
- * — *Grammatica Hebræo-Chalilaica.* Lips. 1748 (i samme Bd.)
- * Hezel, W. Fr., *Ausführliche hebräische Sprachlehre.* Halle 1777.
- Gesenius, W., *Hebräische Grammatik.* Halle 1813.
- * Michaelis, J. D., *Arabische Grammatik nebst einer arab. Chrestomathie,* 2. Ausg. Gött. 1781.
- * Rask, R., *Om Zendsprogets og Zendavestas Ælde og Ægthed.* Kbh. 1826.
- * Sylburgius, Fr., *Alphabetum Græcum.* Frkf. 1591.
- * Salmasius, Cl., *De Hellenistica commentarius.* Lugd. Bat. 1643.
- * (—) *Funus linguæ Hellenisticæ s. confutatio exercitationis de Hellenistis et lingua Hellenistica.* Lugd. Bat. 1643.
- * Munthe, C. F., *Det græskiske Sprogs Grammatica.* Kbh. 1744.
- * Biel, J. C., *Novus thesaurus philologicus s. lexicon in LXX et alios interpretes et scriptores apocryphos Veteris Testamenti, ex autoris manuscripto ed. E. H. Mutzenbecher,* pars 1—3. Hagæ Com. 1779—80.
- * Schleusner, J. F., *Lexici in interpretes Græcos V. T. maxime scriptores apocryphos spicilegium, specimen* 1—2. Lips. 1784—86.
- * Andreae Alciati *De verborum significatione libri III.* Lugd. 1572.
- * Weinrichius, M., *Ærarium poeticum h. e. phrases et nomina poetica, titulis Latino-Germanicis congesta.* Frkf. 1652.
- * Ansonii Popmae Frisii *De differentiis verborum libri III, item de usu antiquæ locutionis libri II, denuo aucti ab A. D. Richtero.* Lips. et Dresd. 1741.
- * Chr. Cellarii *Orthographia Latina ex vetustis monumentis excerpta.* Jenæ 1747 (i samme Bd.)
- * Uberti Folietæ *De linguæ Latinæ usu et præstantia libri III,* ed. J. L. Mosheim. Hamb. 1723.
- * Falster, Chr., *De linguæ Latinæ divisione.* Ripis 1717.
- * *Nomenclator grammaticus s. vocabulorum Latinorum interpretatio Danica.* Havn. 1734.
- * Stephanus, St. J., *Nomenclator Latino-Danicus, pars 1—2.* Havn. 1738 (1751).

- *Nucleus Latinitatis, quò pleræque Romani sermonis voces comprehenduntur, ed. 4. Havn. 1744.
- *Meierotto, J. H. L., Lateinische Grammatik, Th. 1—2. Berl. u. Stettin 1785.
- *Meidinger, J. V., Praktische italienische Grammatik, neue Ausg. Leipz.
- *Nathanael Dhüez, Frantzösische Grammatica oder Sprach-Lehr. Freckf. u. Hanau 1683.
- *Platz, G. Ph., Der Frantzösische Cellarius od. vortheilhaftes Wörterbuch der frantz. Sprache. Wien 1753.
- *Anmerkninger over Danismer m. H. paa det franske Sprog. Kbh. 1797.
- Sick, Franske Læsestykker, især til Brug for de lærde Skolers øverste Classer, H. 2. Odense 1868.
- Staaff, La littérature française, éd. 5, tome 1—3 (cours 1—6). Paris 1875.
- Abrahams og Arlaud, Franske Noveller og Fortællinger til Skole- og Privatundervisning II. Kbh. 1882.
- *John King (Johann König), The true english Guide for Germans, Der getreue englische Wegweiser für die Deutschen, 7. Aufl. Lpz. 1762.
- *Olsen, L. B., Dansk og Engelsk Lexicon. Kbh. 1802.
- Hansen, A., og Magnussen, J., Engelsk Læsebog for Real- og Latinskolens højere Klasser. Kbh. 1882.
- Weber, T., En Samling af almindelige engelske Ord til Udenadslæren. Kbh. 1883.
- Literary historical notes, a supplement to The illustrated London Reading Book. Copenh. 1883.
- Grimm, J. u. W., Deutsches Wörterbuch Bd. 4, Abth. 1, Hälfte 2., Lief. 4; Bd. 6, Lief. 9 u. 10; Bd. 7, Lief. 3. Lpz. 1882—83.
- Sanders, D., Ergänzungs-Wörterbuch der deutschen Sprache, Lief. 15—20. Stuttg. 1883.
- Weber, T., En Samling af almindelige tyske Ord til Udenadslæren. Kbh. 1883.
- Rung, G. F. F., Det tydske Sprogs Bøiningsformer, 5. Udg. Kbh. 1857.
- Kaper, J., og Simonsen, T. L., Tydsk Læsebog for de højere Klasser. Kbh. 1872.
- Wimmer, L., Oldnordisk Læsebog med Anmærkninger og Ordsamling, 2. Udg. Kbh. 1877.
- Kalkar, O., Ordbog til det ældre danske Sprog (1300—1700), H. 3 og 4. Kbh. 1882.
- Feilberg, H. F., Plan for en Ordbog over jysk Folkemål (Særtryk af Tidsskrift f. Filol., Bd. 6.) Kbh. 1882.

- Gronborg, O. L., Optegnelser på Vendelbomål, udg. ved O. Nielsen, H. 1. Kbh. 1882.
- Blandinger til Oplysning om dansk Sprog i ældre og nyere Tid, udg. af Universitets-Jubilæets Danske Samfund, II. 2. Kbh. 1882.
- *Høegh-Guldberg, Fr., Grundlæg ved grammaticalske Forelæsninger for Ungdommen. Kbh. 1814.
- *Sporon, B. G., Eenstydige danske Ords Bemærkelse, 3. Opl., Stykke 1—3 (i 1 Bd.) Kbh. 1784.
- *Petersen, N., Betragtninger over den højeste Grundsætning for dansk Retskrivning. Kbh. 1826.
- *Fabricius, O., Forsøg til en forbedret grønlandsk Grammatica, 2. Opl. Kbh. 1801.
- *Beschi, J. A., Grammar of the common dialect of the Tamulian language, transl. by C. H. Horst. Vepery 1806.

Oldtidens Literatur.

- *Cl. Aeliani sophistae Variæ historiae libri XIV. Halæ 1772.
- *Anacreontis Carmina, e rec. G. Baxteri cum eiusdem, H. Stephani et Tan. Fabri notis cur. J. Fr. Fischerus. Lips. 1753.
- *Apothegmata Græca ex Plutarcho et Diogene Laertio, cum Latina interpret., excud. H. Stephanus 1568.
- *Aristophanis Plutus et Nubes, cum scholiis Græcis. Lond. 1695.
- *Aristotelis De poetica liber, graece et latine ex rec. Th. Chr. Harles, accedunt notae Fr. Sylburgii. Lips. 1780.
- * — Die Ethik, übers. u. erläutert von Chr. Garve, Bd. 1—2. Bresl. 1798—1801.
- *Aeschinis Socratici Dialogi tres, Græce iterum ed. J. Fr. Fischerus. Lips. 1766.
- *Aeschyli Septem contra Thebas, rec. A. Wellauer. Lips. 1823.
- Agamemnon, rec. A. Wellauer. Lips. 1824.
- * — — aus d. Griech. rythmisch übers. von D. Jenisch. Berl. u. Libau 1786.
- *Fabulae Aesopicae Graecae, quae Maximo Planudi tribuantur, cum J. Camerarii interpretatione Latina, J. Hudsoni suisque adnotationibus ed. M. Heusinger. Isenaci et Lips. 1756.
- *Bionis et Moschi Idyllia, cum metaphrasi Latina, rec. J. A. Schier. Lips. 1752.
- * — — Reliquiae, ed Fr. Jacobs. Goth. et Amst. 1795.
- *Epicteti Enchiridion, unà cum Cebetis Thebani Tabula, Græcè et Latine, ex rec. A. Berkelii. Lugd. et Amst. 1670.

- * Epicteti Enchiridion, Græce et Latine, ed. L. Sahl. Haun. 1783.
- * Cæbetis den Thebaners Tavle, overs. paa Dansk af H. Gottschalch. Kbh. 1763.
- Euripidis tragoedia Phoenissae, cum scholiis Graecis, e rec. Valkenaeri ed. C. G. Schütz. Halae 1772.
- Orestes, illustr. J. F. Facius. Cob. 1778.
- * Gemini Elementa astronomiæ Græcè et Latinè, interpr. Edone Hilderico. Altorphii 1590.
- * Geoponicorum s. De re rustica libri XX, Cassiano Basso scholastico collectore, græce et latine, ed. P. Needham. Cantabr. 1704.
- * Herodiani Historiarum libri VIII, cum notis J. H. Boecleri, accessit index Græcus autore B. Scheidio. Argent. 1694.
- * Hesiodi Ascraei quæ exstant, ex rec. J. G. Grævii, accedunt notæ variorum. Amst. 1701.
- * (—) J. G. Grævii lectiones Hesiodæ, ed. 2. Amst. 1701. (i samme Bd.)
- * — quæ exstant, cum notis, opera et studio C. Schrevelii. Lips. 1730.
- Homeri Ilias, ed. C. F. Ingerslev, vol. 1—2 (rhaps. 1—14). Haun. 1830—34.
- Odyssee, erklärt von Ameis u. Hentze, Bd. 1—2. Lpz. 1879.
- (—) Anhang dazu, Heft 1—4. Lpz. 1879.
- Iliade, erklärt von Ameis u. Hentze, Bd. 1—2, 2. Lpz. 1877.
- (—) Anhang dazu, Heft. 1—6. Lpz. 1877.
- * — L'Odyssee trad. en françois par Mme. Dacier, tome 1—3. Amst. 1717.
- Isocratis Orationes tres (ad Demonicum; ad Nicoclem; quæ inscribitur Nicocles), ad modum J. Minellii illustr. studio C. Junckeri. Lips. 1744.
- * Flavii Josephi Antiquitatum Judaicarum libri IV priores et pars magna Vti Græce et Latine, illustr. notis amplissimis E. Bernardi, item Historiarum de bello Judaico liber I et pars IIdi Græce et Latine. Oxon. 1700 (1687) fol.
- * — Jødiske Historie, af det Grædske Sprog oversat af A. Reyersen, Deel 1—3. Kbh. 1750—57. 4.
- * — Histoire des Juifs, trad. par A. d'Andilly, nouv. éd., tome 1—4. Paris 1735—36.
- * Juliani Imp. Caesares, cum adnotationibus, interpretatione item Latina et Gallica, rec. J. M. Heusinger. Gothae 1736.

- *Dionysius Longinus, De sublimitate, ex rec. Z. Pearcii, animadv. interpretum excerpſit, ſuas et novam verſionem adiecit C. F. N. Morus. Lips. 1769.
- *Luciani Dialogi ſelecti, cum nova verſione et notis, ab uno e patribus ſocietatis Jeſu. Lugd. 1636.
- * — Dialogi mortuorum, in uſum ſcholarum ed. J. Th. Lehmann. Lips. 1813.
- *Ex Memnone et aliis excerptæ hiſtoriæ, de tyrannis Heracleæ Ponticæ; ex Cteſiâ et Agatharchide excerptæ hiſtoriæ Græcè necnon Latinè, partim ex H. Stephani partim ex Laur. Rhodomanni interpretatione. Anno 1584.
- *Ocellus von Lukanien, Betrachtungen über die Welt, aus d. Griech. in das Franz. übers. von dem Herrn Marquis d'Argens, aus d. Franz. in das Deutsche übers. Bresslau 1763.
- *Pindari et cæterorum octo lyricorum Carmina, Græcè et Latinè, excud. H. Stephanus 1560.
- Platonis Phaedo, cura L. Fr. Heindorfii. Berol. 1809.
- * — — von J. D. Büchling. Halle 1804.
- Plutark, Levnedsskildringer, i oversættelse fra græsk ved V. Ullmann, H. C. Arendal 1832.
- *Sophokles, König Oedipus, aus d. Griech. von J. C. F. Manso. Gotha 1785.
- *Synesius, Om Fyrstevælden, overs. af det græske ved J. Bloch. Kbh. 1797.
- *Bloch, S. N. J., De vera veterum et quidem Theocriti eidyliorum, bucolici præsertim generis, indole. Othenis 1796.
- *Thucydidis, Platonis et Lysiæ orationes funebres, Aeschinis in Ctesiphontem et Demosthenis pro corona orationes. Hafn. 1809.
- Xenophontis De Cyri expeditione commentarii, rec. J. G. Schneider. Lips. 1806.
- Denkwürdigkeiten des Sokrates, übers. von J. J. Hottlinger. Zür. 1819.
-
- *Apicii Coelii De opsoniis et condimentis s. arte coquinaria libri X, cum annot. M. Lister, ed. 2. Amst. 1709.
- *D. Magni Ausonii opera, studio societatis Bipont. 1785.
- *Les commentaires de César, nouv. éd., par Mr. Danville (paa Fransk), tome 1—5. Amst. 1763.
- *Dionysii Catonis Disticha de moribus ad filium, Græce redd. per Jos. Scaligerum, Syri item mimiambi ab eodem Græce redditi. Lugd. Bat. 1635.

- **Libri de re rustica* M. Catonis, M. Terentii Varronis, L. Junii Moderati Columellæ, Palladii, excussimus hæc ad Aldinum exemplar anno 1528.
- *Des M. Procius Cato Buch von der Landwirthschaft, übers. von G. Grosse. Halle 1787.
- *C. Valerii Catulli Carmen de nuptiis Pelei et Thetidis, cum versione German. C. F. Eisenschmidt, illustr. C. G. Lenz. Altenb. 1787.
- *M. T. Ciceronis Orationes IV in Catilinam, ed. L. Møller. Hafn. 1810.
- * -- Tale for Sextus Roscius fra Ameria, overs. af C. F. Gerdsen. Kbh. 1810.
- * — Cato Major s. de senectute, mit erklär. Anmerk. bearb. von J. D. Büchling. Lpz. 1797.
- * — Laelius s. d. amicitia, mit erkl. Anm. von J. D. Büchling. Lpz. 1797 (i samme Bd.)
- * — Epistolæ selectæ, uti ny Ordning med svenska Anmärkingar, 2. Upl. Wästerås 1769.
- *Cornelius Nepos, De vita excellentium imperatorum, mit einer deutlichen Erklärung durch E. Sincerus. Lpz. 1775.
- *Q. Curtii Rufi De rebus gestis Alexandri Magni, cum supplementis Freinsheimii, illustr. M. le Tellier, in usum Delphini. Lond. 1705.
- *Historiæ Augustæ scriptores latini minores a Julio fere Cæsare ad Carolum Magnum, operâ J. Gruteri, tom. 1—2 (i 1 Bd.) Hanov. 1611 fol.
- *Q. Horatii Flacci Breve, paa Danske Vers ved C. A. Biering. Kbh. 1778.
- * — Brev til Pisonerne, overs. af K. L. Rahbek. Kbh. 1790.
- * (—) K. W. Ramlers Oden aus dem Horaz (nebst Anhang aus dem Katull). Berl. 1769.
- * (—) Die Werke des Horaz, aus d. Latein. übers., Th. 1—3. Anspach 1773—75.
- *D. Junii Juvenalis et A. Persii Flacci satyræ, cum annot. Th. Farnabii. Roterod. 1702.
- *Juvenals udvalgte Satirer, overs. af O. Worm. Kbh. 1838. 12.
- *Titi Livij Historiarum libri XCI fragmentum ineditum descriptum et recognitum a Vito M. Giovenazzio, Paulo Jacobo Bruns ex schedis vetustissimis bibliothecae Vaticanae. Romae 1773. 4.
- *M. Valerii Martialis Epigrammatum libri, tom. 1—2. Lutet. Paris. 1754.
- *P. Ovidii Nasonis Metamorphoseon libri XV, cum annot. J. Min-Ellii, emend. P. Rabus. Hafn. 1766.

- *P. Ovidii Epistolarum heroidum liber, cum notis J. Min-Ellii. Fref. et Lips. 1702.
- * — Tristium libri V, cum notis J. Min-Ellii. Hafn. 1740 (i samme Bd.)
- * — Metamorphoses, oversat i Danske Vers af N. Krog Bredal. Kbh. 1758.
- * (—) Les Metamorphoses d'Ovide, trad. en prose françoise, avec XV discours contenant l'explication moral et historique de plus outre le Jugement de Pâris, augmentées de la Metamorphose des Abeilles, traduite de Virgile, de quelques Epistres d'Ovide, et autres divers traitez. Paris 1637 fol.
- *Petronii Arbitri Satyricon, accur. Rutgero Hermannide. Amst. 1663.
- *M. Accj Plauti Comœdiæ, accedit commentarius, ex rec. Fr. Gronovii, tom. 1—2 (i 1 Bd.) Amst. 1684.
- *G. J. Vossj in epistolam Plinii de christianis et edicta Cæsarium Romanorum adversus christianos commentarius. Amst. 1654.
- *M. Fabii Quinctiliani Institutionum oratoriarum libri XII, ed. a T. C. Harles, tom. 1—2. Wirceb. 1786.
- * — Underviisning i Veltalenheden, 10de Bog, overs. ved P. Schouboe. Kbh. 1776.
- * — — — overs. ved J. Baden. Kbh. 1776.
- * — — — overs. ved H. J. Gottschalk. Kbh. 1776 (i samme Bd.)
- * — — 11te Bog, overs. ved J. Baden. Kbh. 1777.
- * — — — oversat ved I. S. Frimann. Kbh. 1777.
- * — — 12te Bog, oversat ved I. S. Frimann. Kbh. 1779 (i samme Bd.)
- *Sallusts Catilinariske Krig, overs. fra det Latinske af R. Møller. Kbh. 1811.
- * — Jugurthinske Krig, overs. af R. Møller. Kbh. 1812. (i samme Bd.)
- * — Von der Zusammenrottung des Catilina, übers. von Th. Abbt. Stadth. 1767.
- *L. Annæus Seneca, a M. Antonio Mureto correctus et notis illustratus, accedunt seorsim animadv. J. Gruteri opera. Ex typogr. H. Commelini 1594 fol.
- * — philosophi opera quæ exstant omnia a. J. Lipsio emendata et scholiis illustrata, ed. III. aucta Lib. Fromondi scholiis. Antverp. 1632 fol.

- *Annæus Seneca, den vitberømte oc nafnkundige Philosophi eller Vjsdoms-Elkeris Skrifter, som om Sæderne oc et Skickeligt Lefnit handler, nu paa voris Danske Maal ofversat af Den sin Næste dermed at tiene Begierer Trolig (o: Birgitte Tott). Soree 1658 fol.
- *Suetone, L'histoire des empereurs Romains, trad. par M. du Teil. Paris 1663.
- *Les œuvres de Tacite, de la traduction de N. Perrot sieur d'Ablancourt, nouv. éd., partie 1—2. Amst. 1670.
- * — avec des notes polit. et hist. par Amelot de la Housaie, 1ère partie (les annales). Haye 1692.
- * (—) las obras de C. Cornelio Tacito, traducidas de Latin en Castellano por Em Sueyro. Anvers 1619.
- *P. Terentii Comoediæ sex, mit einer deutlichen Erklärung durch E. Sincerum. Berl. 1731.
- *Valerii Maximi Dictorum factorumque memorabilium libri IX, adiectis animadv. à Chr. Colero. Hanov. 1614.
- * — cum selectis variorum observationibus et nova recensione A. Thysii. Lugd. 1670.
- *Des M. Varro Buch von der Landwirthschaft, übers. von G. Grosse. Halle 1788.
- *Caii Velleii Patereuli quae supersunt, ex rec. P. Burmanni. Glasg. 1752.

Nyere Literatur.

- *J. Alberti Periculum criticum. Lugd. Bat. 1727 (indbunden sammen med Lamb. Bos).
- *Joannis Barclaii Argenis. Norib. 1673. 12.
- *Adriani Behotii Apophoretorum libri III. Lutet. 1602.
- *Matthiæ Berneggeri Observationes miscellæ, ex autographo eius editæ. Argent. 1669.
- *Dobree, P. P., Adversaria, ed. in Germania prima cum præf. G. Wagneri, vol. 1—6. Berol. 1874.
- *Les colloques d'Erasmus, nouv. trad. par Mr. Gueudeville, tome 1—6 (i 3 Bd.) Leide 1720.
- *Jani Gebhardi Crepundiorum s. juvenilium curarum libri III. Hanov. 1615. 4.
- *Gesner, J. M., Opuscula minoræ varii argumenti, vol. 1—8 (i 2 Bd.) Vratisl. 1735—45.
- *Auton. Mariae Gratiani De scriptis invita Minerva ad Aloysium fratrem libri XX, vol. 1—2. Florent. 1745.

- *Jo Georgii Grævii Præfationes et epistolæ CXX, collectæ et editæ a J. A. Fabricio. Hamb. et Lips. 1715.
- *Henrici Harderi Epigrammatum libri III. Hafn. 1679. 12.
- *P. P. Justi Specimen observationum criticarum. Viennæ 1765. 4.
- *Lamberti Bos Animadversiones ad scriptores quosdam Græcos, accedit specimen animadv. Latinarum. Frankeræ 1715.
- *Leonis Allatii Symmieta s. opusculorum libri II, edente B. Nihusio. Colon. Agr. 1653.
- *Marcelli Palingenii stellati poëtæ doctissimi Zodiacus vitæ. Lugd. 1581. 12.
- *Melanthon, Ph., Orationes postremæ. proximis annis ante obitum. Witteb. 1565.
- *Epigrammatum Jo. Oweni Cambro-Britann. Oxoniensis editio postrema. Wratisl. 1668. 12.
- *J. C. Scaligeri Epistolæ et orationes. Lugd. 1600.
- *Thorlacius, B., Prolusiones et opuscula academica, vol. 1—4. Havn. 1806—21.
- * — Populære Aufsätze das griech., röm. n. nord. Alterthum betreffend, aus d. Dän. übers. von L. C. Sander. Kph. 1812.
- *Panegyricus Jano Grutero scriptus à Balth. Venatore, cui adjecta epicedia amicorum. Genevæ 1630.
- *M. Hieronymi Vidæ Cremonensis, Albæ episcopi Opera. Antv. 1558. 12.
- *Olai Wormii et ad eum doctorum virorum epistolæ. Havn. 1751.

-
- Petersens, C., Jónsvíkinga Saga, efter Arnamagnæanska håndskriften Nr. 291. 4to. Kbh. 1882.
- Mandevilles Rejse, på dansk fra 15. årh., efter håndskr. udgiven af M. Lorenzen, H. 3. Kbh. 1882.
- Nielsen, O., Gamle jydsk Tingsvidner, H. 3. Kbh. 1882.
- Ett Fragment af Konunga Styrelsen, utg. af G. E. Klemming. Stockh. 1867.
- Bauditz, S., Ved Søen og i Skoven. Kbh. 1873.
- Himmelbjerget. Kbh. 1876.
- Blache, H. H., Arosia, en Samling af Alvor og Skjemt. Kbh. 1862.
- Brandes, E., Lægemedler, Skuespil. Kbh. 1881.
- Goldschmidt, M., Rabbi Eliezer, dram. Digting. Kbh. 1861.
- Grundtvig og Ingemann, Brevvexling 1821—59, udg. og indl. af Sv. Grundtvig. Kbh. 1882.

- Hammerich, M., Smaaskrifter, 4de Deel. Kbh. 1882.
 Holm Hansen, Fra Dannevirke til Rosenvænget, en Fortælling. Kbh. 1880.
 Hostrup, C., Eva, Skuespil. Kbh. 1880.
 Kieler, L., Lavrèkas Korhoinen, en Fortælling fra Ultima Thule. Kbh. 1881.
 Markman, C., Studenter, Fortælling. Kbh. 1881.
 Molbech, C. K. F., Opad! Skuespil. Kbh. 1881.
 Nielsen, J., Vandgrød og Suurmælk og Suurmælk og Vandgrød, Parodie paa Kong Salomon og Jørgen Hattemager. Kbh. 1826.
 Rahbek, K. L., Prosaiske Forsøg, Samling 1—8. Kbh. 1785—1806.
     — Hans Rostgaard, Nationaldrama. Kbh. 1808.
     — Peder Skram — Kbh. 1812.
 Recke, E., Knud og Magnus, Tragedie. Kbh. 1881.
 Rohde, P. S., Samlede Digte eller Ungdomsarbejder. Aarh. 1805.
 Topsøe, V. C. S., Umyndige i Kjærlighed, Skuespil. Kbh. 1881.
 Verastus, J., Kejser Joseph den Andens Ungdom, hist. Skuespil. Kbh. 1871.
 Weyer, N., Poetiske Forsøg. Kbh. 1789.
 Hjarne, sangspil i 3 handlinger. Kbh. 1872.
-
- Brynjolf Bjarne (o: H. Ibsen), Catilina, Drama. Christ. 1850.
 Ibsen, H., Fru Inger til Østeraad, hist. Drama. Christ. 1857.
-
- Die Horen, eine Monatsschrift, herausg. von Fr. Schiller, Bd. 1—3 (i 6 Bd.) Aarg. 1795—97 Tüb.
 Auerbach, B., Joseph im Schnee, 8. Aufl. Stuttg. 1877.
     — Edelweiss, 10 Aufl. Stuttg. 1881.
 Baggesen, J., Aus seinem Briefwechsel mit K. L. Reinhold u. Fr. H. Jacobi, Th. 1—2. Lpz. 1831.
 Blumauer, A., Sämmtliche Werke, Th. 1—4. Königsb. 1827.
 Bonstetten, K. V., Briefe an Friederike Brun, herausg. von Fr. Matthisson, Th. 1—2. Frkf. a. M. 1829.
 Brun, Fr., Prosaische Schriften, Bdchen 1—2. Zürich 1799.
 Eberhard, A. G., Hanchen u. die Kuchlein, 2. Aufl. Halle 1824.
 Falk, J. D., Satiren, Bdchen 1—3 (i 1 Bd.) Rentl. 1800.
 Gessner, Sal., Schriften, Bdgen 1—3 (i 1 Bd.) Zürich 1801. 12.
 Goethe, Gedichte. Hamb. 1813.
     — Briefwechsel mit einem Kinde, Th. 1—2. Berl. 1835.

- Hackländer, F. W., Wachtstubenabenteuer, Bd. 1—3 (i 1 Bd.)
Stuttg. 1872.
- Reisenovellen. Stuttg.
- Hagedorn, Fr., Poetische Werke, Th. 1—5. Hamb. 1800.
- Hebel, J. P., Schatzkästlein des rheinischen Hausfreundes.
Stuttg. u. Tüb. 1827.
- Allemannische Gedichte. Aarau 1842.
- Herwegh, G., Gedichte u. kritische Aufsätze. Constanz 1845.
- Hoffmann v. Fallersleben, Unpolitische Lieder, Th. 1—2.
Hamb. 1842.
- Jean Paul, Sämmtliche Werke, 3. Aufl., Bd. 1—34. Berl.
1860—62.
- Karschin, A. L., Auserlesene Gedichte. Berl. 1764.
- Kleist, C. E., Sämmtliche Werke, Th. 1—2 (i 1 Bd.) Berl. 1766.
- Kleist, H., Erzählungen, Th. 1—2. Berl. 1810—11.
- Kossak, E., Aus dem Papierkorbe eines Journalisten. Berl.
1852.
- Historietten, 2. Aufl. Berl. 1859.
- Lavater, J. L., Schweizerlieder, 5. Aufl. Zürich 1788.
- Lichtenberg, G. C., Vermischte Schriften, Bd. 1—9. Gött. 1800—6.
- Briefe, Bd. 1—2. Gött. 1846—47.
- Lindenhau, A. C., Das gerettete Malta, 1—2. Altona 1829.
- Lobedanz, E., Eine Taube aus der Arche Noahs, Gedichte.
Altona 1854.
- Narren des Glücks, Th. 1—3. Lpz. 1856.
- Ein neuer Glaube, Th. 1—3. Lpz. 1859.
- (Müller, J. G.), Siegfried v. Lindenberg, 4. Ausg., Th. 1—4
(i 2 Bd.) Lpz. 1784.
- Rabener, G. W., Satiren, 9. Aufl., Th. 1—4 (i 1 Bd.) Lpz.
1766.
- Rückert, Fr., Nal und Damajanti, eine indische Geschichte.
Frkf. a. M. 1828.
- Schiller, Briefe, mit geschichtlichen Erläuterungen, Bd. 1—2
(i 3 Bd.) Berl.
- Seume, J. G., Sämmtliche Werke, Bd. 1—12. Lpz. 1826—27. 12.
- Stolberg, Fr. L., Iamben. Lpz. 1784.
- Strauss, Fr., Glockentöne, Erinnerungen aus dem Leben eines
jungen Geistlichen, Bdchen 1—3 (i 1 Bd.) Elberf. 1820—21.
- Strauss, V., Theobald, Bd. 1—3. Bielef. 1839.
- Werner, F. L. Z., Attila, eine romant. Tragödie. Berl. 1808.
- (Wolzogen, C.) Agnes v. Lilien, Th. 1—2. Berl. 1798.
- Zedlitz, J. C., Todtenkränze, 2. Aufl. Wien 1831.
- Soldaten-Büchlein. Wien 1849 (i samme Bd.)

Literaturhistorie.

- Müller, S., Omrids af Verdenslitteraturens Historie. Kbh. 1881.
- *Meiners, Chr., Geschichte des Ursprungs, Fortgangs u. Verfalls der Wissenschaften in Griechenland u. Rom, Bd. 1—2. Lemgo 1781—82.
- *Eschenburg, J. J., Haandbog i den klassiske Litteratur, paa Dansk ved B. Thorlacius, Deel 1—2. Kbh. 1805—6.
- Thorlaksson, G., Udsigt over de norsk-islandske Skjalde fra 9de til 14de århundrede. Kbh. 1882.
- *Werlauff, E. C., De Ario Multiscio antiqvissimo Islandorum historico specimen inaugurale. Hafn. 1808.
- *Müller, P. E., Ueber den Ursprung u. Verfall der isländischen Historiographie, aus d. Dän. übers. Kopenh. 1813.
- *Anders Sørensen Vedel, Om den Danske Krønike at beskrive, forfattet 1581, udg. af P. Fr. Suhm, med Tillæg af R. Nyerup. Kbh. 1787.
- Müller, S., Kortfattet dansk Literaturhistorie til Brug i Skole og Hjem. Kbh. 1881.
- Winkel Horn, Fr., Dansk Literaturhistorie til Brug i lærde Skoler og Realskoler. Kbh. 1883.
- Legrelle, A., Holberg considéré comme imitateur de Molière. Paris 1864.
- Møller, P. R., Mads Hansen, en Levnetstegning. Kbh. 1881.
- Koberstein, A., Grundriss der Geschichte der deutschen National-Litteratur, 4. Ansg., Bd. 1—3. Lpz. 1856—66.
- Prutz, R. E., Vorlesungen über die deutsche Literatur der Gegenwart. Lpz. 1847.
- A. G., Leben des Desiderius Erasmus. Lpz. 1802.
- Cramer, C. F., Klopstock, er und über ihn, Th. 1—3. Hamb. 1780—82.
- *Leben u. Meinungen Moses Mendelssohn, nebst dem Geiste seiner Schriften, in einem kurzen Abrisse dargestellt. Hamb. 1787.
- Kayserling, M., Moses Mendelssohn, sein Leben und seine Werke. Lpz. 1862.
- *Göckingk, L. F. G., Friedrich Nicolai's Leben u. literarischer Nachlass. Berl. 1820.
- Diezmann, A., Goethes Liebschaften u. Liebesbriefe. Lpz. 1868.
- Scherr, J., Schiller und seine Zeit, Buch 1—3 (i 1 Bd.) Lpz. 1859.
- *Franz Xaver Bronners Leben, von ihm selbst beschrieben, Bd. 1—3. Zürich 1795—97.

- *Gessner, G., Johann Kaspar Lavaters Lebensbeschreibung, Bd. 1—3. Winterthur 1802—3.
- *Leben August v. Kotzebue's, nach seinen Schriften u. nach authent. Mittheilungen dargestellt. Lpz. 1820.
- *Des Maizeaux, La vie de Mr. Boileau Despreaux. Amst. 1715.
- *Gibbon's Leben, aus d. Engl. übers., Th. 1—2 (i 1 Bd.) Brschw. 1796.
- Binzer, A., Benjamin Franklins Leben u. Schriften, Th. 1—4 (i 2 Bd.) Kiel 1829.

Arkæologi og Konst.

- Hagedorn, C. L., Betrachtungen über die Malerey, Th. 1—2 (i 1 Bd.) Lpz. 1762.
- Winckelmann, Briefe an seine Freunde, Th. 1—2. Dresden 1777—80.
- Rumohr, C. Fr., Hans Holbein der jüngere in seinem Verhältniss zum deutschen Formschnittwesen. Lpz. 1836.
- Kunsthistorische Bilderbogen, 2tes Supplement (sluttet), Lpz. 1883.
- Springer, A., Textbuch zu den Kunsthistor. Bilderbogen. 2. Aufl. Lpz. 1881.
- *Büsching, J. G., Ueber die achteckigte Gestalt der alten Kirchen. Bresl. 1817.
- *Catalogue des tableaux de la Galerie électorale à Dresde. 1765.
- *Meusel, J. G., Teutsches Künstlerlexicon od. Verzeichniss der jetztlebenden teutschen Künstler. Lemgo 1778.
- *Beeken, L., Kongelig Skuespiller Hans Chr. Knudsens Minde. Kbh. 1816.

Pædagogik og Skolevæsen.

- Vor Ungdom, Tidsskrift for Opdragelse og Undervisning, udg. af Pio, Trier og Voss. Kbh. 1882.
- Müller, S., Læsebog til Brug for Mellemklasserne af Latin- og Realskoler. Kbh. 1883.
- Meddelelser ang. de lærde Skoler med dertil hørende Realundervisning i Kongeriget Danmark for Aarene 1857—78, udg. af A. C. P. Linde, Hefte 2. (Forts.) Kbh. 1882.
- Aarbog for Kjøbenhavns Universitet, den polytekniske Lærestanstalt og Kommunitetet, indeh. Meddelelser for de akad. Aar 1864—71, udg. af C. Goos, H. 3—5. Kbh. 1879—82.

Programmer fra Universitetet og fra de danske og svenske Skoler 1882:

1. Indbydelsesskrift til Københavns Universitets Aarsfest til Erindring om Kirkens Reformation 1881 (C. With, Mave-saarets kliniske Former, dets Diagnose og Behandling). — Indbydelsesskrift til Københavns Universitets Fest i Anledning af Hs. Maj. Kongens Fødselsdag den 8. April 1882 (F. Johnstrup, Nogle lagttagelser over Glacialphænomenerne og Cyprina-Leret i Danmark).
2. Aalborg. — Aarhus. — Fredericia. — Frederiksborg. — Helsingør. — Herlufsholm (Nogle Skole-spørgsmaal III). — Hjørring. — Horsens (C. Jørgensen, Meddelelser om de Disciple der have taget Afgangsexamen ved H. lærde Skole 1852 - 81). — København (Metropolitan-skolen. — Borgerdydskolen i Kbh. — Borgerdydskolen paa Krh.: A. Andresen og Fr. Winkel Horn, Martin Hammerich en biogr. Skizze. — Hauchs Latin- og Realskole. — Haderslev Læreres Skole. — Lyceum. — Maribo's Skole. — Det v. Westenske Institut). — Kolding (Nogle Meddelelser fra K. Latin- og Realskoles Arkiv). — Lemvig. — Nykjøbing (C. Listov, English Memoranda). — Odense. — Randers. — Ribe. — Roskilde. — Rønne. — Slagelse. — Sorø (J. Langebeks Udkast til Souverainitets Historien, meddelt af J. H. Bang, Forts.) — Viborg. — Vordingborg.

Blekinge (Carlskrona, Carlshamn, Sölvesborg, Ronneby: E. Wadstein, Martensens kristligt-etisk system i pædagogisk syfte bearbejdet I). — Falun, Hedemora. — Gefle och Söderhamn (E. W. Pettersson, Om de Franska hjälperben). — Göteborg och Bohuslän (G. högre allmänna läroverk, G. femklassiga allm. l., G. realläroverk, Uddevalla, Marstrand, Strömstad, Kongelf: C. J. Lindeberg, Hieracologiska bidrag I. — Real-Gymnasium i G.) — Hallands län (Halmstad, Warberg, Laholm, Falkenberg, Kungsbacka: N. Ambrosius, Sagan om Hrafnel Freysgode). — Helsingborg. — Hernösand och Örnsköldsvik. — Hudiksvall. — Jönköping och Grenna. — Kalmar stift (Kalmar, Oskarshamn, Borgholm, Mönsterås). — Karlstads stift (Karlstad, Kristinehamn, Åmål, Filipstad, Arvika). — Christianstads län (Christianstad, Engelholm, Simrishamn: A. Ahlén, Förteckning öfver Kr.s samling af mynt och minnespenningar). — Linköping, Eksjö och Vadstena. — Luleå. — Lund (Katedralskolan, Landskrona. — Lunds privata Elementarskola). — Malmö, Ystad

och Trelebrog. — Norrköping, Söderköping och Wimmerby (E. Runqvist, Euphrosyne, en literaturhistorisk Studie I). — Nyköping. — Skara, Lidköping, Sköfde, Mariestad, Falköping, Hjo. — Stockholm (Norr-malm, Jacob och Ladugårdsland: H. Hernlund, Bidrag till den svenska skollagstiftningens historia under partitidehvarfvat 1718—1809, I. 1718—1760. — Södermalm och Katarina — Realläroverket: E. Hildebrandt, Den svenska tidräkningen 1700—1712. — Beskowska Skolan. — Nya Elementarskolan: G. Sjöberg, Striden mellan det gamla och nya skolsystemet under förra hälften af detta århundrade. — Ateneum. — Wallinska Skolan). — Strengnäs, Eskilstuna, Södertelge och Mariefred. — Sundsvall (P. H. Söderbaum, Reseberättelse). — Umeå, Piteå, Haparanda och Skellefteå (C. A. Melander, Senecas Medea, metrisk öfversättning; N. Lövgren, Tankesammanhanget i Ebreebrefvet) — Upsala, Norrtelje, Enköping och Öregrund. — Upsala, Fjellstedtska Skolan. — Venersborg, Borås, Alingsås och Ulricehamn (A. J. Ling, Studier angående bruket och betydelsen i ny-engelskan af hjälpverbet shall i bisatser). — Westervik. — Westerås, Sala, Arboga, Köping, Nora och Linde (Förteckning på handskrifter i W. bibliotek). — Wexjö och Wernamo (Om Carl Linnæi afgångsbetyg från Wexjö Gymnasium). — Visby. — Örebro och Askersund. — Östersund (Realkatalog öfver Ö. bibliotek I).

Filosofi.

- * Gio. Battista della Porta Napolitano, Della fisionomia dell'huomo. Padova 1623. 4.
- * Gio. Ingegneri vescovo di Capo d'Istria, Fisionomia naturale. Pad. 1623. 4.
- * Polemone, Fisionomia, trad. di Greco in Latino dall'illustrissimo signor Co: Carlo Montecuccoli, et poscia di Latino fatta volgare dal Co. Francesco suo fratello. Pad. 1623. 4.
- * Della celeste Fisionomia di Gio. Battista della Porta Napolitano. Pad. 1623. 4. (alt i 1 Bd.)
- Zeitschrift für spekulative Physik, herausg. von Schelling, Bd. 1—2 (i 1 Bd.) Jena u. Lpz. 1800—1.
- Baggesen, J., Philosophischer Nachlass, herausg. von A. R. Baggesen, Bd. 1—2. Zürich u. Kopenh. 1858—63.

Theologi.

- Tidsskrift for udenlandsk theologisk Literatur, udg. af L. Gude. Kbh. 1882.
- Kirkehistoriske Samlinger, udg. af Selskabet for Danmarks Kirkehistorie ved H. Fr. Rørdam, Bd. 4, 1—2. Kbh. 1882.
- Psalmebog, samlet og bearbejdet af C. V. Meyer og U. S. Boesen. Hadersl. 1852.
- *Bledikius, N., *Historia vitæ, doctrinæ ac rerum gestarum Davidis Georgii Hæresiarchæ*. Daventr. 1642.
- **Incerti scriptoris breve chronicon de archiepiscopis et sacerdotibus cæteris ecclesiæ Upsaliensis*. Ups. 1673.
- Guizot, *Méditations sur la religion chrétienne, série 1—3*. Paris 1841—68.
- Harms, *Die Bergrede des Herrn, in 21 Predigten*. Kiel 1841.
- Koch, L., *Den danske Kirkes historie i årene 1817—54, H. 1*. Kbh. 1883.
- Naville, E., *Det Onde, overs. af de Coninck*. Kbh. 1874.
- Reuss, E., *Histoire de la théologie chrétienne au siècle apostolique, éd. 2, tome 1—2*. Strasb. et Paris 1860.
- Schleiermacher, Fr., *Der christliche Glaube, Bd. 1—2*. Berl. 1835—36.

Skrifter af blandet Indhold.

- **Observationes selectæ ad rem litterariam spectantes, tom. 1—11*. Halæ 1725.
- **Scriptorum à Societate Hafniensi bonis artibus promovendis dedita Danice editorum, nunc autem in Latinum sermonem conversorum interprete P. P. pars 1—3*. Hafn. 1745—47. 4.
- **Acta literaria universitatis Hafniensis anno 1778*. 4.
- **Acta literaria societatis Rheno-Traiectinæ, tom. 1—4 (i 2 Bd.)* Lugd. Bat. 1793—1803.
- **Acta seminarii regii et societatis philol. Lipsiensis, cur. C. D. Beckius, vol. 1—2 (i 1 Bd.)* Lips. 1811—12.
- *Bayle, P., *Dictionnaire historique et critique, éd. 5, revue par Mr. Des Maizeaux, tome 1—4*. Amst. 1740 fol.
- **Nouveau Dictionnaire hist. et crit. pour servir de Supplément ou de Continuation au Dict. de Mr. Bayle, par J. G. de Chauvepié, tome 1—2*. Amst. 1750 fol.
- **Remarques critiques sur le Dict. de Bayle, partie 1—2*. Paris 1752 fol.
- **Savary de Bruslons, J., Dictionnaire universel de commerce, d'histoire naturelle et des arts et métiers, tome 1—5*. Copenh. 1759 fol.

- *Encyclopédie ou Dictionnaire raisonné des sciences, des arts et des métiers, mis en ordre par Diderot et d'Alembert, nouv. éd., tome 1—36. Genève 1777. 4.
- * — Recueil de Planches pour la nouv. édition du Dict. etc., tome 1—2. Gen. 1778. 4.
- Revue des deux Mondes, tome 50—54. Paris 1882.
- *Zeitung für Literatur u. Kunst in den Königl. Dänischen Staaten. Bd. 1—2 (i 1 Bd.) Kiel 1807—8. 4.
- Unsere Zeit, deutsche Revue der Gegenwart, herausg. von R. v. Gottschall, Jahrg. 1882. Bd. 1—2. Lpz.
- Nordisk Tidskrift för vetenskap, konst och industri, utg. af Letterstedtska föreningen. Stockh. 1882.
- *Den Viborger Samler, Aarg. 1—19. Vib. 1773—91.
- *Bie-Kuben eller Andres Tanker, ved B. J. Lodde, 2. Opl., Bd. 1—6. Kbh. 1778.
- *Danmarks litterariske Progresser, Bd. 1—2 (i 1 Bd.) Odense 1781—82.
- Kritik og Antikritik, Nr. 1—48. Kbh. 1787—88.
- *Kritik og Analyse, udg. af J. C. Tode, Nr. 1—26. Kbh. 1790.
- *Morgen-Posten, et Ugeblad, udg. af S. Poulsen (i 1 Bd.) Kbh. 1787—93.
- *Maanedskriftet Iris, udg. af S. Poulsen, Aarg. 1791—95 (i 10 Bd.) Kbh.
- *Iris og Hebe, en Forts. af Maanedsskriftet Iris, Aarg. 1796—1809 (i 27 Bd., mgl. 1ste Bd. af 1806). Kbh.
- *Minerva, et Maanedskrift. Kbh. 1785—1805 (i 80 Bd.; fra Bd. 54, Aar 1799, udg. af K. L. Rahbek.)
- *Maanedskriftet Ny Minerva, udg. ved K. L. Rahbek, Bd. 1—9. Kbh. 1806—8.
- *Athene, et Maanedsskrift, Bd. 1—9. Kbh. 1813—17.
- *Den danske Tilskuere, et Ugeskrift udg. ved K. L. Rahbek. Aarg. 1—10. Kbh. 1791—1800.
- *Tilskueren, et Ugeskrift udg. af K. L. Rahbek, Aarg. 1—5 (i 10 Bd.) Kbh. 1815—20.
- *Nordia, Bd. 1—4. Kbh. 1795.
- Før Sandhed, et Fierdingaarsskrift, samlet af Cl. Pavels, H. G. Clausen og L. Kruse, Bd. 1—6. Kbh. 1798—1802.
- *Ei blot til Lyst, et Maanedsskrift, udg. af J. Krogh Höst, Bd. 1—4. Kbh. 1802—3.
- *Søndag-Aftens-Læsning, udg. af C. N. Krarup. Aarg. 1810 og 11.
- *Danne-Virke, et Tids-Skrift, af N. F. S. Grundtvig, Bd. 1—4 (mgl. 2). Kbh. 1816—19.

- *Lidskjalf, et Ugeblad for Dannekvinder og Dannemænd, i 5 Nummere. Kbh. 1825.
- *Nordisk Tidsskrift, særdeles for Historie, Literatur og Konst, udg. af Chr. Molbech, Bd. 1—4. Kbh. 1827—36.
- *Skjold, et Maanedsskrift for Danske, Iste Hefte. Kbh. 1830.
- *Valkyrien, et Maanedsskrift for dannede Læsere, udg. af O. Thomsen. Bd. 1—3. Kbh. 1831—33.
- *Fædrelandet, et Tidsskrift, udg. af C. N. David, Bd. 1—3, Nr. 1—143. Kbh. 1834—37.
- Aarhus Stiftstidende for 1882.
- Jyllandsposten for 1882.
- *Det Kgl. Danske Videnskabers-Selskabs Skrifter for Aar 1800—12, Bd. 1—6. Kbh. 1801—18. 4.
- Oversigt over det Kgl. Danske Videnskabernes Selskabs Forhandlinger 1881 Nr. 2 og 3, 1882. Nr. 1.
- *P. J. Resenii bibliotheca regiæ academiæ Hafniensi donata, cui præfixa est ejusdem Resenii vita. Hafn. 1685. 4.
- Aarsberetninger og Meddelelser fra det Store Kongel. Bibliothek, udg. af C. Bruun, Bd. 3, H. 7. Kbh. 1882.
- Halvorsen, J. B., Norsk Forfatter-Lexikon 1814—80, H. 5. Krist. 1882.
- Vahl, J., Dansk Bogfortegnelse for Aarene 1869—80, H. 12—20 (sluttet). Kbh. 1882.
- Linnström, H., Svenskt Boklexikon, H. 51—62; senere delen H. 1—14. Stockh. 1882.

Fortegnelsen over de fra Stiftsbibliotheket stammende Bøger fortsættes i følgende Aars Program.

Discipelbibliotheket

har i Skoleaarene 1881—82 og 1882—83 modtaget følgende Tilvæxt:

- Folkelæsning, Aargangene 1881 og 1882, Nr. 117—127. (In-
gerslev: Romerstaten og de Kristne. -- Dickens: Pikkvick-
Klubben 1—2. — Jørgensen: Fortællinger af Fædrelandets
Historie. — Smaastykker Bd. 11, H. 4—6 og Bd. 12, H. 1—3).
Historisk Arkiv for 1874, 1876, 1879 og 1880.
Fra alle Lande 1876—81.
For Romantik og Historie Bd. 25 og 26.
I ledige Timer, 1—2. 1881.
Nord og Syd, overs. efter „Household Words.”
Hammerich, Danmark under Adelsvælden, 1—4.
P. H., Den Frivillige, Billeder af Livet i Felten.
Kloppenborg, En gammel Soldats Erindringer.
N. S., En ung Soldats Erindringer fra 1848—49.
W. L., Soldaterliv i Feltaaret 1850.
Pellico, Mine Fængsler.
Reinhardt, Folkelige Foredrag.
Bille, Min Reise til Kina.
Bruun, Fra Vendsyssel.
Hoskiær, Et Besøg i Grækenland.
— Reise i China.
Hovgaard, Nordenskiöld's Rejse omkring Asien.
Kaufmann, I Norge.
Lobedanz, Rejse-skizzer.
Paulsen, Langt fra Norge.
Schulze, Fra Lofoten.
Strauss, Sinai og Golgatha.
Bruun, Gjennem hundrede Aar.
Carit Etlar, Zilo.
Diodoros, Mine Søstre.
Ewald, Frants Böckmann, } i 1 Bd.
— Knud Rydbjerg, }
Gløersen, En fremmed.
Ad. Hertz, Onde Stjærner.
J., Fra det daglige Liv.
Lange, Skitser og Eventyr.
Molbech, Faraos Ring.
Schmidt, Fortællinger og Skildringer af „Fædrel.” Feuilleton.
Skjæbner og Viljer.
Jonas Dahl, Noveller og Studier.
Dilling, Hverdagsmennesker 1—2.
Flood, Novellistiske Tidsbilleder.

- Geir, I Forbigaaende.
 Kielland, Nye Noveller, } i 1 Bd.
 — For Scenen, }
 (Knorring,) Illusionerne.
 Topelius, Følelægens Historier, 2—5.
 Auerbach, Birgitte.
 Ebers, Kejseren, 1—2.
 Franzos, Fra Halvasien.
 — Nye Billeder fra Halvasien.
 — Stiltfærdige Historier.
 Schœner, Den sidste Hortensier.
 Töpffer, Genfer Noveller.
 Wilbrandt, Cajus Gracchus.
 — Arria og Messalina.
 (Dekker,) Saïdjah, en Kjærlighedshistorie fra Java.
 Alcott, Polly.
 Eggleston, Verdens Ende.
 Souvestre, Philosophen paa Tagkamret.
 Verne, Rundt om Jorden.
 Amicis, Italienske Soldaterhistorier.

Regnskab for 1881—82.

Indtægt.

Overskud fra 1880—81	54 Kr. 96 Ø.	
Bidrag fra Deltagerne	65 - -	119 Kr. 96 Ø.

Udgift.

Boghandler	8 Kr. " Ø.	
Bøger kjøbt paa Auktion.	24 - 15 -	
Bogbinder	6 - 60 -	38 - 75 -
		Overskud 81 Kr. 21 Ø.

1882—83.

Indtægt.

Overskud	81 Kr. 21 Ø.	
Bidrag fra Deltagerne	78 - 50 -	159 Kr. 71 Ø.

Udgift.

Boghandler	4 Kr. 40 Ø.	
Bøger kjøbt paa Auktion	87 - 65 -	
Bogbinder	10 - 15 -	102 - 20 -
		Overskud 57 Kr. 51 Ø.

Den fysiske Samling

er i de to sidste Skoleaar bleven foreøget med følgende Apparater:

Et Dynamometer.

En Differentialtridse.

To Pendullodder.

En Bøjle med Spande, Ring og Kugle } til Centrifugal-
 En Kugle med Kvægsølv } maskinen.

Fessels Rotationsapparat.

Glastaarer.

Et Apparat til at vise Vædskers Tryk i alle Retninger.

En Flaske til Bestemmelse af Vædskers Vægtfylde.

Samkvemhavende Rør.

En Stikhævert med Gummibold.

En kartesiansk Djævel.

En Blæsebælg.

To Stemmegafter (8") paa Resonanskasse.

Meldes Stemmegaffel.

En Sirene med Tælleværk.

En Akkordsirene.

En Læbepibemodell.

En Læbepibe med forskydelig Bund.

En 24" lang Orgelpibe med 5 Ventiler.

En 14" lang Orgelpibe med afsat Toneskala.

En 16" lang Orgelpibe med Klap (aaen og lukket Pibe) samt
 Skruer til Regulering af Luftstrømmen.

En 22" lang Orgelpibe af Glas med forskydelig Membran.

En Tungepipe.

En Tungepipe med Lydtragt.

En Øremodell.

Et Apparat til at vise Loven for Lysets Tilbagekastning.

Et Kalejdoskop.

Hulspejle paa Stativ.

En Glastærning til at vise Lysets Brydning.

Et Spektroskop.

En Øjemodell.

Samle- og Spredelinser, der kunne sammenstilles paa forskjellig
 Maade, hvorved kan vises Principet for Kikkerter osv.

Et Radiometer.

Et Thermometer med alle tre Slags Inddelinger.

Et Maximums- og Minimumsthermometer.

Et Apparat til at vise et fast Legemes kubiske Udvidelse.

Tyndalls Apparat til at vise Legemets Opvarming ved Gnidning.

Franklins Kogerør (Vandhæmmer).

Et Destillerapparat af Glas.

- En forsølv Skaal til Leidenfrosts Forsøg.
- En Skibsmagnetnaal.
- En Jernstang.
- En Glasstang, Halvdelen med Ebonithylster.
- Et Apparat til at paavise Elektricitetens Sæde paa en Leder.
- Et Elektrofor.
- Holtz's Elektrisermaskine.
- En Kondensator.
- Et Kondensatorelektroskop.
- En lille Leidnerflaske.
- Et Vanddekompositionsapparat.
- Et stort Neddypningsselement.
- En Strømvender.
- En Tangensbussole.
- Sturgeons Stativ med bevægelige Traadrammer og Solenoide.
- Barlows Hjul.
- Et elektromagnetisk Rotationsapparat.
- To Telefoner.
- En Mikrofon.
- Noës Søjle.

Den naturhistoriske Samling

er i de to sidste Skoleaar foreøget med følgende:

- En Husmaar, udst., foræret af Overlæge Holm.
- Et Horn af en Bøffel, givet af Disc. Sabroe.
- Knokler af en Uroxé fra en Mose ved Mundelstrup, givne af Gaardejer Jakob Pedersen.
- Skindet af en Korsræv, givet af Disc. Joh. Friis.
- En Skovmus, udst., givet af Disc. V. Cortes.
- En Vandringsrotte af lysegul Farve, fanget i Aarhus, givet udstoppet af Buntmager Muchitsch.
- En Dværgmus, givet af Disc. V. Secher.
- Kranium af en Skallesluger, givet af Disc. Fr. Wissing.
- Kranium af en Svane.
- En Fiskehejre, udst., givet af Disc. Joh. Friis.
- En Sangdrossel, udst., givet af Disc. Cortes.
- En Brunelle, udst., giv. af Grosserer M. Bech.
- En Skovskade, udst., giv. af Disc. H. Klugmann.
- En Sumpmejse.
- En Fuglekonge, udst., given af Disc. S. Friis.
- En Snarredrossel, udst., giv. af Disc. H. Petersen.
- En Skorpion, giv. af Disc. G. Boye.
- Et Havnegeneøje, giv. af Disc. Joh. Jensen.
- Skæl af Caretten, givne af Disc. Sabroe.

- En stor Mængde Forsteninger, fundne i Rullesten i Aarhus Omegn og
- En Mængde Forsteninger i Koproolith fra Bull River i Nord-Amerika, givne af forskjellige Disciple.
- Sammenkittet Lag med Havmuslinger fra Bunden af Tastum Sø, givet af Fuldmægtig Wigelsen.
- Jernmalm fra Sandviken v. Gefle, givet af Fabrikant S. Frich.
- En Rede af en Snavegjedde, giv. af Disc. L. Bech.
- Et Hvepsebo, giv. af Disc. Sabroe i Forberedelsesskolen.
- Træ fra Aarhus Havn, gennemgnavet af Pæleorm, givet af Disc. C. Mielehe.
- Et Stykke Lava, fundet ved Vesterhavet, giv. af Disc. A. Jorgensen.
- Forsteninger, Svovlkis og Bolognesersten fra Valke-leret ved Fredericia, giv. af Disc. Joh. Friis.
- Forstenet Træ fra en Grusgrav ved Moselund, givet af Disc. Malling.

Desuden er ifølge en dertil paa Finansloven given Bevilling den naturhistoriske Samling bleven monteret med nye Skabe og et lille Lokale ved Siden af Naturhistorieklassen indrettet til et Arbejdsværelse for Konservatoren ved Samlingen. En stor Del af Fuglesamlingen er i Løbet af Foraaret og Sommeren 1883 bleven afpudset og repareret, ligesom ogsaa c. 300 af de største og smukkeste Stykker af Mineralsamlingen ere opstillede i et Glasskab midt i Museumssalen. En stor Del af Konkyliesamlingen er ligeledes opstillet i Montrer under Vinduerne samme-steds.

Skolens Afgang- og Aarsprøver i 1883.

(De foran satte Bogstaver betegne Værelserne: a Solenitetssalen, b VI Kl. Værelse, c IV Kl. Værelse, d IV Realkl. Værelse, alle ovenpaa. Prøverne i Naturhistorie foretages i det Værelse, hvor Samlingen findes. Tallet derefter angiver Tiden.)

De skriftlige Prøver ved Afgangsexamen, almindelig Forberedelsesexamen og 4de Klasses Hovedexamen afholdes efter Ministeriets Bestemmelse fra Fredag d. 15. til Mandag d. 18. Juni, for Skolens øvrige Klasser fra Torsdag d. 28. Juni til Lørdag d. 30 Juni.

De mundtlige Prøver afholdes fra 25. Juni til 13. Juli i følgende Orden:

Mandag den 25. Juni.

- a. Kl. 8. Afgangsexamen: Oldnordisk. Kl. 4. IV a. Latin.
- b. - 8. IV b. Mathematik. Kl. 4. Afgangsexamen: Mathem.

Tirsdag den 26. Juni.

- a. - 8. Afgangsexamen a: Græsk. Kl. 4. IV b. Latin.
- b. - 8. IV a. Mathematik. Kl. 5. Afgangsexamen (math.)
Naturlære.

Onsdag den 27. Juni.

- a. - 8. Afgangsexamen b: Græsk.
- b. - 8. Afgangsexamen (sprogl.) a: Naturlære. Kl. 4. Afgangsexamen (sprogl.) b: Naturlære.

Torsdag den 28. Juni.

- a. - 8. Afgangsexamen a: Latin. Kl. 4. Afgangsexamen b: Historie.

Freitag den 29. Juni.

- a. - 8. Afgangsexamen b: Latin. Kl. 4. Afgangsexamen b: Historie.

Lørdag den 30. Juni.

Optagelsesprøve, skriftl. Kl. 8—10 og Kl. 11—1.

- a. - 8. IV Fransk.
- b. - 8. V Græsk. Kl. 12. II a Geometri.
- c. - 12. II R. Engelsk.
- III R Naturhistorie.

Mandag den 2. Juli.

a.	Kl. 8.	IV Tysk.	Kl. 12.	III R. Historie.
b.	- 8.	III Arithmetik.	- 12.	II b Arithmetik.
c.	- 8.	II a Historie.	- 12.	II R. Fransk.
d.	- 8.	I Fransk.	- 12.	I R. Historie.
	8.	Realafgangsexamen: Naturhistorie.		

Tirsdag den 3. Juli.

a.	- 8.	Realafgangsexamen: Dansk.		
b.	- 8.	V Naturlære.	Kl. 12.	III R Arithmetik.
c.	- 8.	III Historie.	- 12.	II b Geometri.
d.	- 8.	I Latin.	- 12.	II R Tysk.
	8.	II a Naturhistorie.	- 12.	I R Naturhistorie.

Onsdag den 4. Juli.

a.	- 8.	Realafgangsexamen: Engelsk.		
b.	- 8.	V Oldnordisk.	Kl. 12.	III R Geometri.
c.	- 8.	III Fransk.	- 12.	II a Fransk.
d.	- 8.	II R Historie.	- 12.	I R Matematik.
	8.	I Naturhistorie.	- 12.	II b Naturhistorie.

Torsdag den 5. Juli.

a.	- 8.	Realafgangsex.: Geometri.	Kl. 12.	III R Geografi.
b.	- 8.	V Fransk.	Kl. 12.	II b Historie.
c.	- 8.	IV Historie.	- 12.	I a Matematik.
d.	- 8.	II a Latin.	- 12.	I R. Fransk.
	8.	III Naturhistorie.		

Fredag den 6. Juli.

a.	- 8.	IV Græsk.	Kl. 12.	III R Fransk.
b.	- 8.	IV og Realafgangsexamen: Naturlære.	Kl. 12.	II a Arithmetik.
c.	- 8.	III Latin.	- 12.	II b Tysk.
d.	- 8.	I Historie.	- 12.	V Engelsk.
			- 12.	II R Naturhistorie.

Lørdag den 7. Juli.

a.	- 8.	Realafgangsex.: Tysk.	Kl. 12.	III R Tysk.
b.	- 8.	V Historie.	Kl. 12.	II R Arithmetik.
c.	- 8.	III Geografi.	- 12.	I b Matematik.
d.	- 8.	II b Fransk.	- 12.	I R Geografi.
		Kl. 6. Almindelig Sangprøve.		

Mandag den 9. Juli.

Optagelsesprøve Kl. 12—2.

- a. Kl. 8. Realafgangsexamen: Fransk.
- b. - 8. IV Geografi.
- c. - 8. III Geometri.
- d. - 8. II a Geografi.

Tirsdag den 10. Juli.

Optagelsesprøve Kl. 8—11 og Kl. 12—3.

Onsdag den 11. Juli.

- a. - 8. Afgangsex. a: Engelsk. Kl. 11. Afgangsex.: Tysk.
- 4. Afgangsex. b: Fransk.
- 12. II b Geografi.
- b. - 8. Realafgangsex.: Historie. Kl. 12. II R Geografi.
- c. - 8. V Mathematik. - 12. I R Tysk.
- d. - 8. I Geografi. - 12. III R Engelsk.

Torsdag den 12. Juli.

- a. - 8. Afgangsex. b: Engelsk. Kl. 4. Afgangsex. a: Fransk.
- b. - 8. V Latin. - 12. II R Geometri.
- c. - 8. Realafgangsex.: Arithmetik. Kl. 12. I Tysk.
- d. - 8. III Tysk. - 12. I R Engelsk.
- 8. IV. Naturhistorie.

Fredag den 13. Juli.

- a. - 8. Realafgangsexamen: Geografi.
- b. - 8. III Græsk. Kl. 11. II a Tysk.
- c. - 8. III og III R Naturlære.
- d. - 8. II b Latin.

Lørdag den 14. Juli.

Kl. 10. Translokation.

Optagelsesprøven af ny Disciple afholdes, som ovenfor angivet, Lørdag den 30. Juni Kl. 8 skriftlig (for de indenbyes), mundlig Mandag d. 9. Juli Kl. 12 og Tirsdag d. 10. Juli fra Kl. 8. Hvis nogen er forhindret fra at møde ved denne Prøve før Ferien, vil han blive prøvet den 20. August Form. Kl. 8.

Lørdag den 14. Juli, Kl. 10, bekjendtgjøres Prøvernes Udfald og foretages Omflytning i Klasserne samt Dimission af dem, der have bestaaet Afgangsprøverne. Derefter begynder Sommerferien, som varer til Mandag den 20. Avgust, paa hvilken Dag det ny Skoleaars Undervisning begynder Kl. 12.

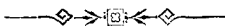
Til at overvære de mundlige Prøver og Slutningshandlingen indbydes herved Disciplenes Forældre og Værger, samt enhver, der har Interesse for Skolen og dens Gjerning.

Aarhus Kathedralskole, den 12. Juni 1883.

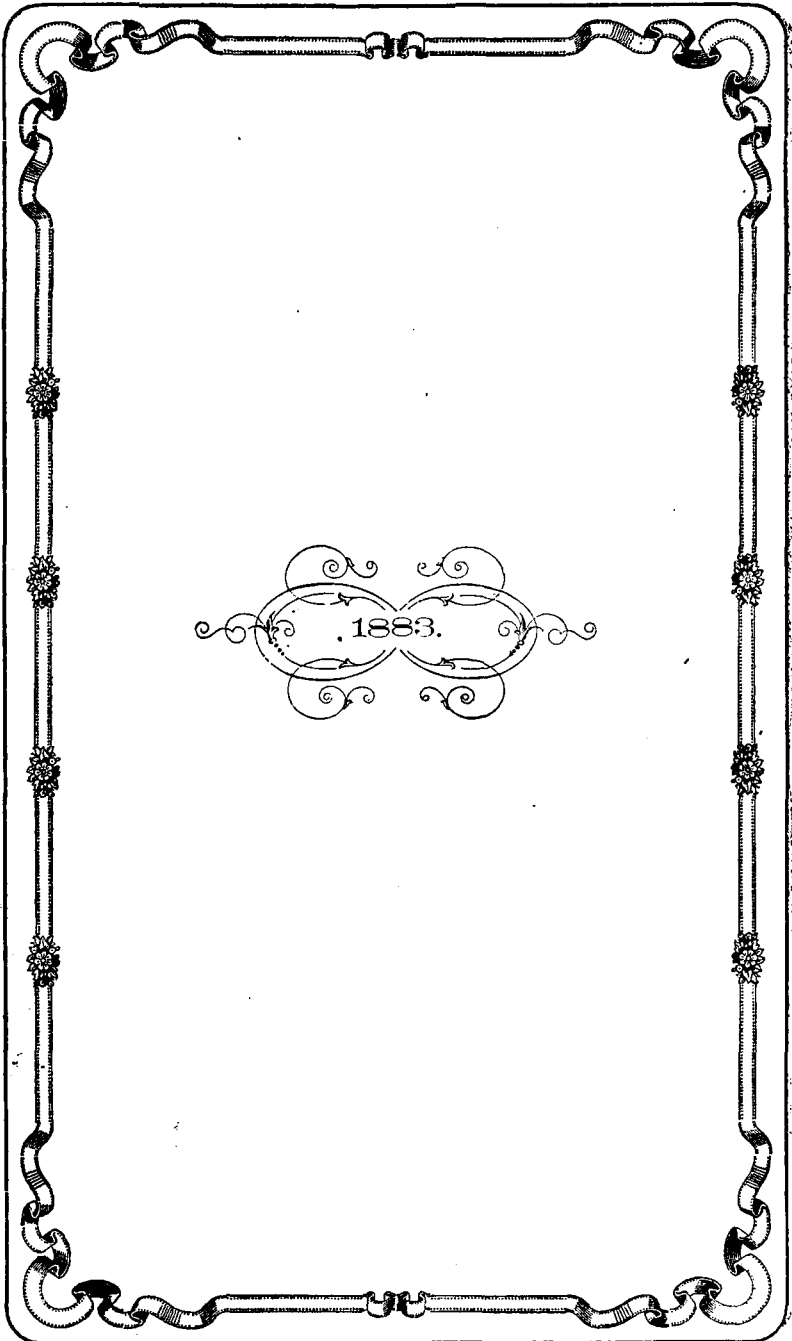
G. L u n d.

Rettelse. S. 31 skal i Tabellen yderst til højre i Stedet for 15 og 17½ staa 15½ og 17.

.1883.